

Vol. 12 } చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 28-వ తేదీ సోమవారము { No 149
 సంపుటము ౧౨ } శ్రీ కృష్ణనామ సంవత్సరము, ఆశ్వీజమాస శుద్ధ ఏకాదశి ౧౧. { సంచిక ౧౪౯

(1923

26 0-8-0

పరియువారు:- యం. రామసుబ్బయ్యశ్రేష్ఠి, ప్రెసిడెంటు, శ్రీబాలభారత గ్రంథనిలయము చాగలమట్టి, కర్నూలుజిల్లా

లండనులోనున్న డాక్టరు మేరీ కార్మిక్లేట్ స్టోఫ్సు, డి. ఎస్. సి. పి. హెచ్. డి. ఫెల్లో

ఫి డి యూనివర్సిటీ కళాశాల, వారిచే

నెక్సు ఆఫ్ నెక్సు స్త్రీ పురుష సాంగత్య విషయక గ్రంథము

ఈ పుస్తకమునందుగల స్త్రీ పురుష సాంగత్య

విషయమై ప్రజలు తమ అభిప్రాయములను

పూర్తిగా పదేపదే పంపియున్నారు:

ఇందులోగల విషయములు:—

మొదటి భాగము:— వివాహము,

దానిచే గలుగు లాభములు, ఎంత వయస్సులో

వివాహము చేసుకొనవలసివచ్చింది. ఎట్టివారిని వరించ

వలసినది, ప్రేమ అనేకరకములక్రింద విభజించ

బడినది, వరించునప్పుడు పురుషుడు వివర్ణించవల

సిన విషయములు, వరించునప్పుడు స్త్రీ వివర్ణించ

వలసిన విషయములు, స్త్రీ పురుష పుట్టుటకు

సంబంధించిన శరీరాంతరసంబంధ కాస్త్రము శరీర

కాస్త్రము, మోహముచేగలుగు మంచి నెబ్బలు,

ఇంద్రియనిగ్రహమునకు సంబంధించిన నిబంధనలు,

విడ్డలు—వారివాంఛనీయత, బుద్ధి మతలతకు చేరిన

నియమములు.

రెండవ భాగము:— భుజించుట, నూతనముగా గర్భముధరించుట, గర్భాశయము వృద్ధియుగుట, గర్భము

ధరించుయుండుకాలము, గర్భము—దానియొక్క చిహ్నములు, గర్భము నిలుచుట, గర్భకాలముందు గలుగు చిహ్నములు,

ప్రసవము: ప్రసవానంతరము తల్లి ఆచరించవలసినవిధము, బిడ్డను పెంచవలసిన నియమములు.

మూడవ భాగము:— తప్పులను సవరించుకొనుట. గర్భము, స్త్రీజాతికి సంబంధించినవ్యాధులు—

వాటికి కారణములు, పురుషజాతికి సంబంధించిన వ్యాధులు వాటికి కారణములు, ముష్టి మెధునము, వంధ్యత్వము, నపుంసక

త్వము, వివాహనంతరము సాక్ష్యముగానుండుటకు కావలసినవిషయములు— వాటిని ఎట్లు పొందుట, సాయంకాలములందు

నిద్ర, ఆపాయ మేమియు లేక పుట్టుకను అపుట, ఇవిగాక యిక్కడ తెలుపుటకు వీలుకానట్టి అనేక యితర

ముఖ్యవిషయములుకూడ ఇందులోగలవు. ఇందులో నిదర్శనములకూడ గలవు.

అన్ని ఖండములందును ప్రసిద్ధిబడసినది. 10 విదేశభాషలందు తర్జుమాచేయబడినది. విషయములు బాగుగా

తెలియునట్లును చదువునట్టివారికి ఉత్సాహముగా నుండునట్లును సాంకేతికభాష లేక మిక్కిలి విశదముగా తెలియు

భాషలో వ్రాయబడినది. 17 సార్లు ముద్రించబడినది. 481500 ప్రతులు అమ్ముడు పోయినవి.

ఈ గ్రంథము ఆంగ్లభాషలో గలదు. ప్రతి 1 కి ధర రూ 6-0-0 లేక 10 పిక్సింగులు.

బ్రిటిష్ మెడికల్ జర్నల్ అభిప్రాయము:— వివాహితులకు వివాహము చేసుకొనబోవువారికి

ఇది చాల ఉపయోగకరమైన గ్రంథము.

కేంబ్రిడ్జ్ రెవ్యూ అభిప్రాయము:— స్త్రీపురుషజాతికి సంబంధించిన గ్రంథము. ఆంగ్లప్రజలకు వివర

ముగా తెలియునట్లు వ్రాయబడిన గ్రంథము దీనికంటె మించినదిలేదు.

ది న్యూయార్కు వర్ల్డ్ అభిప్రాయము:— వివాహవిషయమై మన భాషలో విపులముగా తెలుపు

క్రమతరమైన గ్రంథము

ది లాన్సెట్ అభిప్రాయము:— ఇందులోగల నిదర్శనముల మరెవ్వరును దొరకుట దుర్లభము.

ది ఉమన్ లీడర్ అభిప్రాయము:— ప్రస్తుతము ప్రజలకు ముఖ్యముగా కావలసిన గ్రంథము.

ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాసిన బడయగలరు.

THE INTERNATIONAL PUBLISHING COMPANY,

International Buildings, Ludhiana, (Punjab.)

Telegraphic address "Inpuco" Ludhiana.

లంహీనము, కరముల, డిలహీనము

రక్త శోభ

1228

మొదలగు వారికి.

Deschiens' syrup

పిరపును ఉపయోగించుము.

ఇది, ఆరోగ్యమునకు, కలకు, విషమయమునకు, బిల్లియం క్షయమునకు, పిల్లలకు, వారికి, డిప్రెషన్, పానిక్

అను మార్పును, గమనించుము. ఎక్కడను చిహ్నము.

To be had of all Chemists (Wholesale) C. T. HARI & Co, 174, Broadway, Madras.

ఆంధ్ర ప్రచారిణీ గ్రంథ నిలయము పితాపురము

—: క్రొత్తగ వెలువడిన నవలలు:— బ్రాంచి 279 లింగి తెల్లిపిల్లి, మద్రాసు.

ఈ గ్రంథములను పోస్టాఫీసు ద్వారా కావలసిన రూ 2 మాత్రమే. ఇంకను అనేకములను చాచిత్ర.

సా. ఖేక, అపరాధ పరిశోధక నవలలుకలవు. వలయువారికి క్యాటలాగు పంపుదుము.

గోరా 1926 ఇంటర్ మిడియేట్ టెక్స్టుబుక్ రు 1-8-0

N. B. ఈ గ్రంథనిలయము కాకినాడనుండి పిరపును మార్చి నాముగనుక జాబులు పితాపురమునకే వ్రా

చెన్న పురి బజారుధరలు

1925-వ సం॥ సెప్టెంబరు 28-వ తేది సోమవారము:

1. ధాన్యములు

చనియలు బా 1-కి రు 30 0 0 మొదలు 42 0 0 వరకు

వియ్యముబస్తాలు మొదలు వరకు

కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవ రు 14 0 0 15 0 0

నెల్లూరివి ,, డిటా ,, 15 8 0 16 0 0

డిల్లి ,, డిటా ,, 16 0 0 17 0 0

రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8 12 0 9 0 0

నవ్వులు ,, ,, 20 0 0 24 0 0

2. ధాన్యము పప్పులు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205 ,, 12 8 0 13 0 0

నెనగలు ,, డిటా ,, 11 12 0 12 8 0

నెసలు ,, డిటా ,, 13 8 0 14 8 0

మినుములు ,, డిటా ,, 15 4 0 16 8 0

శులవలు ,, ర 164 ,, 8 8 0 9 0 9

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి ,, 154 0 0 155 0 0

నెయ్యి మ 1-కి ,, 14 0 0 25 0 0

కొండా పురంజేరు నెనగపప్పు బా 1-కి ,, 58 0 0 59 0 0

ఇతర ప్రదేశము ,, ,, 54 0 0 56 0 0

వేరు నెనగనూనెగానుగ బా 1-కి రు 182 మి.కా.నూనె 180 0 0

ఆముదము బా 1-కి ,, 112 0 0 113 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి ,, 100 0 0

మారపసుపు ,, ,, 45 0 0 50 0 0

మిరపకాయలు (గుంటూరివి) బా 1-కి ,, 100 0 0 110 0 0

గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు 45,50

కాళహ స్తిపాయకట్టు ,, ,, 50,55

తెల్లము బా 1-కి రు 40 0 0 55 8 0

చింతపండు బా 1-కి ,, 50 0 0 77 0 3

5. ఇనుము

వట్టారకం బా 1-కి ,, 28 0 0 33 0 0

చదరం ,, 28 0 0 36 0 0

రవుండు ,, 33 0 0 45 0 0

6. లోహములు

వెండి 100 కులంగు ,, 72 0 0 76 0 0

ఇంగారము, కులము 1-కి ,, 21 4 0 21 8 0

నవరము 1-కి ,, 18 6 0

ఇత్తడి బా 1-కి ,, 260 0 0 270 0 0

రాగి డిటా ,, 278 0 0 280 0 0

ఆస్కాచక్కెర 226 పాక గలవి 31 0 0 31 4 0

7. దూది

బోండావెన్నబారవ 1-కి రు 800 0 0

పల్నాడు దూది ,, ,, 215 0 0

8. నూలు

కోయిల్ పట్టి నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి ,, 7 0 0

మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి ,, 4 12 0

పుట్లూరు యెనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి ,, 7 4 0

నూళియెనుగ నెం 20 ,, 9 8 0

వద్దాకో నెం 24 1/2 ,, 9 12 0

14 1/2 క్విలక్ పక్షి ,, 7 8 0

నెం 20 తెన్ని సింహం యాటె ,, 9 4 0

నెం 22 ,, ,, 9 12 0

నెం 12 1/2 తెన్ని పర్మగు ,, 8 0 0

నెం 14 1/2 ,, ,, 8 4 0

నెం 12 1/2 అరెన్ను ,, 7 2 0

నెం 12 1/2 కోయిలుపట్టి ,, 7 2 0

నెం 22 1/2 రంగవిలాస ,, 9 4 0

నెం 14 1/2 రాధాకృష్ణుడు ,, 7 2 0

క ర శూ ల హ రి

వెల నీసా 1-కి రు. 0-6-0

ఈ ద్రావకమువలన చెవిపోటు, చెవినుండి చీము కాలుట,

చెవిబిబ్బడ మొదలగునవి వెంటనే నయమగును. 5, 6 బొట్లను

చెవిలో పోసిన, బాధ వెంటనే తగ్గును.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

కాకినాడ, సెప్టెంబరు 25:—ప్రతి సంవత్సరము గోదావరి కిల్లా టూర్స్ డెల్టా ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు వేల్స్ లెగ్జల్ అలాకాలలో రైతుల సహవేషులను గావించి వ్యవసాయ సంబంధాలకు విషయములను వారితో చర్చించి వారియాభివృద్ధికి సహాయమును చేయుట కొంతకాలము క్రిందట నుత్తరమున జార్జి టెంబెల్ డెన్ అడి జరుగుచున్నది ఈ సంవత్సరవట్టి ప్రమాణములు అక్టోబరు 5 వ తేదీని రాజ్ లుముకామునను, 9 తేదీని అనుభవపురము మకామునను, 12 తేదీని ముమ్మికి, 15 తేదీని కాకినాడ, 20 వ తేదీని రామచంద్రపురము మకామునను, 23 వ తేదీని కోటికొండ మకామునను, 26 వ తేదీని చింతిపల్లి మకామునను 28 వ తేదీని కాకినాడ మకామునను జరుగులపు ఆరుగ తాలూకాలలోని రైతుల పట్టికి విస్తార సంఖ్యయగు వర్గ కేంద్రము తాలూకాను సంబంధించిన విషయములను గురించి తెలియజేయుచు తమకుగల వేల్స్ లెగ్జల్ యిబ్బందులను గురించినాడ తెలుపవచ్చును. గ్రామములలో నివాసులగు కర్షకులకిల్లా సంఘ పర్సన్లు రయితులను నాయకులుగానుండి తాలూకాలోని సహవేషులకు హాజరై విషయ చర్చయందు పాల్గొని అత సహకారులుగ నుండగలదులకు కోరుచున్నాము. 1927, 1928, 1929 సంవత్సరములలో రెండవ పంటకు మూత పెరుపు కాలమున పట్టి గోదావరి యీ రోడ్డే జరుగునగాన నిజాం రాజ్ కలెక్టర్ యొక్క ఆదేశము ప్రకారము గోదావరి నదిలోని నీరును వాగు రేయబోయిన నేర్పూర్ను ఉపయోగ పరచుచున్నందున రైతువులను గాన దీనిని గురించెందయును.

డా.వి.వరదరాజులునాయుడుగారు

తనచర్యను సమర్థించుకొనుట

జస్టిసు ప్రతికూల రాజస్వాని వాదనలుగారు డా||

జస్టిసు ప్రతికూల రాజస్వాని వాదనలుగారు డా|| సి. వరదరాజులునాయుడుగారికి... ప్రతికూల రాజస్వాని వాదనలుగారు డా|| సి. వరదరాజులునాయుడుగారికి... ప్రతికూల రాజస్వాని వాదనలుగారు డా|| సి. వరదరాజులునాయుడుగారికి...

గురుకుల వివాదము

గురుకుల తగవునందు నేను ద్రోహమునర్పింపనియు, ఆ సవనర తగవుల దెబ్బతినియు నిందించిరి. ఆవిషయమున నా మిత్రుడు సత్యమును గమనించలేని విచారించుచున్నాను. కీ|| శ్రీ|| వి. వి. ఎస్. అయ్యరుగారు బ్రాహ్మణేతరులకు సాంఘిక సైలికవిజ్ఞాన విషయములందు వీధిత్వము లలవడ జేయుచున్నా నివూరి గా నమ్మియున్నట్లుచే గురుకులతగవు ప్రారంభించి

తిని. గురుకులములో న్యాయము సమత్వము నెలకొల్పటం బల మును చేకూర్చుచుంటిని. అక్రమము మేనేజిమెంటు తప్ప తక్కినవిషయము లన్నింటిలో గెల్పుకొంటిని. కాంతము గ పరిష్కరించు కొనుట కై 15 రోజుల సంది నేర్పరచితిని. (హిందూ 26-మే 25 చూడుడు) కాని ఆగడుపు. చాటకముందే వి. వి. ఎస్. అయ్యరుగారు కాలముజేసిరి. ఆయనయే వర్ణాశ్రమ ధర్మముల ననుసరించి పోరాడుచుండెను. ఆయనపోయిన పిమ్మట అంతయు కాంతించుట సహజమే. నేను ఊరకొనుటన్యాయమే. అక్రమవాసులలో ఉత్తములు విడచిపెట్టిరి. ఈపాఠాటముకు ఫలితముగ బ్రాహ్మణేతర గురుకులసంఘమునకు సుమారు రూ|| 22000 చేకూరెను. వారు తగవుయెట్లు పరిష్కరింపబడి నది త్వరలో ప్రకటింతురు. నేను చేయదలచుకొన్నది చేసితిని. శర్యదేవియందలి వర్ణాశ్రమ ధర్మగోచరమునకు ఆఖరు దెబ్బ గొట్ట నవసరము లేకుండెను. వర్ణాశ్రమధర్మము నెదుర్కొనుటకు నేనెప్పుడును వెనుదీయను. ఇంతకుమించి యేమియు జెప్పదలచుకొనలేదు. ఆయుధ్యమును నింతటితో నిల్పివేయదలంచని వారు నాయకత్వము వహించి కొనసాగింపవచ్చును.

ఇక అస్పృశ్యత సమశ్య ఖద్దర విషయములు కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునం దున్నవి. కాంగ్రెసు సభ్యుడైన ప్రతివాడు అస్పృశ్యత తొలగించి ఖద్దర వ్యాపింపజేయుటకు కంకణము గట్టవలెను. బ్రాహ్మణాధికృత అస్పృశ్యతను తొలగింపజాల దని నామిత్రుడు డెల్టా పరిగనే యున్నది. బ్రాహ్మణులకు బ్రలు, బలన తరచున వారి ప్రతిపాటాండోళన మున్ను పుడుగూడ మనము జాతీయ కార్యక్రమమును జయప్రదముగ జరుపగలమని గురుకుల వివాదము ద్వారా తమిళదేశమునకు నేను దెబ్బయొంటిని. తిరిగి జెప్ప నవసరములేదు. బ్రాహ్మణ కాంగ్రెసు సభ్యుని యందు బ్రాహ్మణేతరులకు నమ్మకము లేనిచో తానాతని స్థానమున జేరి పనిజేయవలెను.

సంఘవిభేదములు

ఈ రాష్ట్రమునందు వివిధ సంఘములయందైకమత్యము చేకూర్చుటకు శ్రీనివాసయ్యంగారు సమర్థులని నేను నమ్ముచాలను. వర్ణాశ్రమధర్మము అడ్డువచ్చును. బ్రాహ్మణులు జన్మమునుబట్టి అధిక లనుకొనునంతకాలము ఈతగవుండును. బ్రాహ్మణేతరుడు సాంఘిక, నైతికమతవిషయములందు తక్కువగానుండక తగినహక్కులుగల్గి అర్హమగుస్థానమునందుండవలెను. జాతిభేదములు, బ్రాహ్మణుల ఆచారాధిక్యతలు అంతరించవలెను. అప్పుడుగాని బ్రాహ్మణేతరుల పునరుద్ధరణము జరుగదు. హిందూ వర్ణాశ్రమ ధర్మము, బ్రీజీషు సామ్రాజ్య కాంక్ష యాదేశ స్వాతంత్ర్యసామ్యములకు ముఖ్య ప్రతిబంధకములుగ నున్నవి. సాంఘికమత విషయములందు నేను బ్రాహ్మణులకు ప్రతిపాటుడను. కాని జాతీయవాదియగు ప్రతివానితోను, యేజాతివాదయిన సరే, సఖ్యతగా నుండి రాజకీయ అధిక తగవులందు పాల్గొందును. బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరుల నణచివేయుట కియ్యకొనను. బ్రాహ్మణేతర రోద్యమము సాంఘిక సమానత్వమున కుద్దేశింపబడినది గావున జస్టిసుపక్షమునందుగాని, స్వరాజ్యపక్షమునందుగాని సంఘభేదముల పాటించినచో తప్పక నిరసించవలసినదే. ఎం. కె. ఆచార్యగారు ఎస్సెంబ్లీలో ప్రభుత్వము నెదుర్కొందురుగావున వారికి ఓటుజేయుదునుగాని, ప్రభుత్వమువారితో సఖ్యపడి స్వదేశముపై వారి అధికారము నెక్కువచేయు బ్రాహ్మణేతరుల కివ్వను. ఇది నాస్థితి.

దేశసేవ కై అమితశ్రద్ధగము గావించిన నామిత్రుడు ను కేంద్రసాధ ఆర్యగారిని మదరాసు కార్పొరేషను ప్రాకారములో కాంగ్రెసు వాలంటీరులు కొందరు హింసించిరిని పత్రికలలో చదువగానే నాభార్యకు నాకు చాలాకోపము వచ్చెను. ఆయన రాజకీయాభిప్రాయములం దాదినండియు ఒక్కరికిగనేయున్నాడు. ఇప్పటికి ఆతనిదేశాభివృద్ధిమయ దైర్యగుణమును నేను పెచ్చుకొనుచుందును. అచ్చట నంతజనసమూహము గూడుటకు కారకులైన నాయకులతో యావిషయమున చర్చించెదను.

నామిత్రుడు టి. వి. కళ్యాణసుందరం మదల్యారు తమిళనాడు కాంగ్రెసువారిలోకెల్ల ఉత్తముడు. ఆయనజాతీయాభిమానము పవిత్రత యెల్లరకు తెలిసినదే. ఆయన మదరాసు యెన్నికలలో ఇ. ఎల్. అయ్యరుగారి తత్వముననుండెను. మదల్యారుగారి రాజకీయములగూర్చి అట్లు నుడువుట అనర్హము గనున్నది. నేటికి ఆర్యగారు, మదల్యారు, నాయకరు నేను బ్రాహ్మణేతరుల మగుట గురుకులవివాదము మాకన్నుల తెరచుట జట్టియే.

నా కర్తవ్యము

నేను అపవాదులకు లక్ష్యపెట్టువాడను గాను. నేను శ్రీనివాసయ్యంగారు సత్యమూర్తి గాల్గితో నెట్టి ఒడంబడిక చేసికొనలేదు. రాజకీయ కార్యక్రమమునందు సహాయము జేయమని వారు నన్ను కోరలేదు. ఆయనను వారు ప్రభుత్వము వారి నెదుర్కొనుచుండు నంతకాలము వారిలో నెన్నిలోపము లున్నను వారిపక్షము నేయుండును. నేను ప్రప్రథమమున జాతీయతకు, పిమ్మట సాంఘిక సమానత్వమునకు పాటుబడుచుండును. ప్రెసిడెన్సీ సంఘము హామయూలు ఉద్యమముల తరపున జస్టిసుపక్షము నెదుర్కొనినప్పుడు బ్రాహ్మణులకు అమ్ముడు బడితినినీరి. సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము నెదిర్చి బ్రాహ్మణేతరులకు బ్రత్యేక స్థానములుగూడ వలదన్న పుడు ప్రెసిడెన్సీసంఘకార్యదర్శిపదవికి రాజీనీయవలసినచ్చెను. గురుకుల తగవునందు జస్టిసు పక్షమువాడనని స్పష్టముగ ననిరి. నుత ధర్మాదాయముల చట్టమును బలపరచునప్పుడు, నేను పానగలు రాజాగారిద్దల తరుపాఠుల కై కొంటినినిగూడ వదలివచ్చెను. ఇప్పటికి గూడ నేను మంత్రుల మొగమైన జూడలేదు. చివరకొప్పుడు నుదరాసు యెన్నికలు జరిగిన పిమ్మట జస్టిప్రతిక నేను కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల బలపరచుటచే నందలి న్యాయమును సందేహించుచు బహిరంగతల్లి ప్రకటించుచున్నది. నేను అనేక అపవాదులను వింటిని. ఇంక ననేకములను వినగలను. అపవాదులవచ్చుటచేతను నేనే హితులు విడచుటచేతను యుద్ధరంగమును విడచిపెట్టు పిరికివాడను గాను. జాతీయతకు ప్రజాప్రభుత్వముకొరకు, దేశమును విడచేపాలనమునుండి విముక్తి జేయుటకు పాటుపడెదను. శ్రీ కృష్ణుడే నాకు ఆదర్శము.

మద్రాసు అందు సదరన్ మరాటా రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది.)

1-10-25 తేదీనుండి ఒకబండి మూడవ తరగతి ప్రయాణికులను మాత్రమే తెనాలి బెజవాడ స్టేషనులకు మధ్య తీసుకొని పోవునట్లు యేర్పాటు చేయబడినది.

Table with 3 columns: No., Train Name, and Fare. It lists train numbers 158 and 154, their names (Tennali, Bezawada), and fares for different classes (1st, 2nd, 3rd, etc.) between Tennali and Bezawada.

ప్రస్తుతము తెనాలినుండి పగలు 1 గం 30 నిమిషము లకు, గంటూరు నుండి పగలు 2 గం 45 నిమిషములకు బయలుదేరి పోవుచున్న బండ్లకు బదులు సాధారణమైన బండి మొదటి, రెండవ, మూడవ తరగతి ప్రయాణికులను తీసుకొని తెనాలి గంటూరు స్టేషనులకు మధ్యపోవును.

మూత్ర సంబంధమైన వ్యాధులచే గలిగిన అతినరముల బలహీనతకు అత్యద్భుత నివారిణి

నేను అరియకుడిలోనున్న నాటుకొట నగరత్తూర్ సంఘమునకు చేరిన వర్తకుడను. కడచిన కొన్ని సం|| రముల నుండి నేను మూత్రసంబంధ వ్యాధిచే గలిగిన అతినరముల బలహీనత చేతను బాధపడుచుంటిని. నేను ఆంగ్ల, ఆయుర్వేద ఔషధములను వాడితిని గాని అతి స్వల్పగుణముకూడ గలుగలేదు. ఇన్ శెక్కు నుల వలనకూడ నయము కాలేదు. అద్భుతవశమున నా స్నేహితుల సిపార్సుచే నేను ప్రస్తుతము మద్రాసు ఆర్మీయన్ వీధిలో నెం 72 రు గృహము నందుండు పండిత స్వామి ఎస్. శ్రీనివాస ఆయ్యంగారి వద్ద చికిత్స ప్రారంభించితిని. స్వల్పకాలములోనే నాకు గలిగిన పూర్తి గుణమునకు అత్యాశ్చర్య పడుచున్నాను.

ఎస్. కె. లక్ష్మణ్ చెట్టి, అరియకుడి, రామనాథజిల్లా.

విద్యార్థులకు బోంబాయిలో ఘనమగు స్వాగతము

భారత శాసనసభాధ్యక్షుడు

ఈ సెల 25 వ తేదీ శుక్రవారమునాడు పాఠశాల
మునకు పట్టుకొని బోంబాయి చేరిరి. అప్పుడు వారికి పాఠశాల
అధ్యక్షులమున అభ్యర్థనమునకు స్వాగతము సగిరి. వారు కర్ణాటక
స్టేషనుకు వచ్చినపుటినుండియు స్వాగతములు ప్రారంభమైనవి.
తెల్లూరిని సంఘములు ఒకటి తరువాత నొకటిగా స్వాగతముల
నిచ్చుచునే యుండెను. పట్టుకొని బోంబాయిలో విజ్ఞాపి
య తిరిగిను స్టేషనులో దిగుసరికి లక్షలకొలది శ్రమలు
నిండియుండిరి.

శ్రీమతి సరోజినీదేవి, ఛోటానీ, డాక్టర్, జే. కే. మహ
తా, హెచ్. పి. లాల్, వి. పి. దేశాయి, వి. ఎస్. మైదేవీ,
మొదల నిస్సం, ఆర్. కే. వైద్య, విద్యదాసు దామోదర గో
విందజీ, క. ఎస్, నారాయణ, ఆర్. ఎస్. భువనోల్లా, ఎస్.
ఎస్. శిలాం గార్లు మున్నగు ప్రముఖులు పలువు రచటనుండిరి.
యమునాదాసు మహతా, బాలాభాయి, టి. దేశాయి, జే.జి.
నన్నెగార్లు మున్నగువారు పుష్కరాసులతో నిండియున్న పట్టె
లుగారి రైలుబండిలో (సాలాను)నే యుండిరి. బహుశక్తము
మీద పట్టుకొని మున్నగువారు బండిలోనుండి దిగగలిగిరి.
జననమృత్యుము విశ్లేషి ప్రబలముగా నుండెను. తెల్లూరి వాలా
గారి మోటారుకారును చాల అందముగా నలంకరించిరి. పట్టు
గారి మోటారులో యితర నాయకులు కూర్చుండిరి.
వందల కొలది వలంటీరులు వెంట నడుచుచు
ండిరి. పట్టు, సరోజినీ, యమునాదాసు మహతా, నారాయణ,
బాలాభాయి, వి. పి. దేశాయిగార్లు మొదటి బండిలో మా
ర్చుండిరి. దానికి ముందు జాతీయపతాకమును ధరించిన మో
టారుకారు ఒకటి నడుచుచుండెను. ఈ రీతిగా బాగుగా అలంక
రింపబడిన నగరమార్గములనుండి ఊరేగించి కాలగ్రెగు కార్య
లయమునకు గొనిపోయిరి. లక్షలకొలది ప్రజలు వెంట నుండిరి.
అడుగడుగునకును బండి నాపి గృహస్థులు పుష్కరాసులను గు
మ్మరించుచునే యుండిరి. మార్వాడీబజారులో చేయబడిన అ
లంకారము అత్యద్భుతము. వెండి బంగారు దుకాణములవారు
సాయంకాలము అతివైభవముతో స్వాగత మొసగిరి. అది నిజ
ముగా పట్టుకొని విజయ యాత్రయే. సాయంకాల ౪ గంట
గంటలకు వారు కాలగ్రెగు కార్యాలయమును చేరిరి. అచట
లక్షలమంది వేచియుండి ఘనమగు స్వాగతము నొసగిరి.

శ్రీమతి సరోజినీగారి అధ్యక్షతనకు బహిరంగసభ
జరిగినది. మొదట సరోజినీగారి ఉపన్యాసించిరి. "బోంబాయి
నగర సంఘాధ్యక్షుడుగా నుండినపుడు పట్టుకొని నగరప్రధా
నపాదకుగా నుండెను. ఇప్పుడు భారతశాసన సంఘాధ్యక్షు
డగుటవలన అభిలభ్యతచేత ప్రధాన పాదకుగూడ నయ్యెను"
అని దేవిగారు నడివిరి. పిమ్మట యమునాదాసు మహతా,
నారాయణ, వెల్లూరు, మున్నెము భాయి లాల్, వి. టి.
దేశాయి, రత్నదేవి, మహతా, బండార్లూరు, అమీనుగార్లు
పట్టుకొని స్వాగతమొసగిరి. పట్టుకొని మొదట
బోంబాయినగరమునకు లార్డు మేయరు గానుండి
ఇప్పుడు అభిలభ్యతచేత మునుము లార్డు మేయరుగా నున్నారు.
అని నారాయణగారు నడివిరి.

పట్టుకొని ఉపన్యాసము

మిరొసంగిన ఘనమగు స్వాగతమునకు మీకు వందనము
లొనరించుచున్నాను. కాసనసభవారు నన్ను అధ్యక్షునిగా ఎన్ను
కొనినందులకు నేను కృతజ్ఞుడను. ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడిన
సభ్యుడు ఏనాడు అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొనబడినో అనాడే
నూతనరాజకీయ కారందధినిము. అప్పుడు నేనడి కృత్రి సంబంధ
ముగ గౌరవముని తలపనేలేదు. ఈ గౌరవము బోంబాయి నగర
వాసిను నాకు గలగుట బోంబాయినగరమునకు కలుగుటయే
యని పాఠలందరును భావించుటగాక. భారత కాసనసభ
అసలకాలములోనే భారతదేశపు పార్లమెంటుసభ కాగలదు.
మహాసంఘాధ్యక్షుడుతన సానగౌరవమునకు భంగము కలిగింప
కుండుటవలనను మత్సర్యాధికారి యగు వైటుగారు నడి
విరి. క్రితంచన లేకుండా నేనందులకు ప్రయత్నించెదను.

అధ్యక్షునకు బాధ్యతలును గౌరవములునుగూడ కలవు.
అధ్యక్షుడవది అన్ని పక్షములను అతితము. అది రాజకీయ
భూభక్తి చేయు చేరనట్టిదే.

నాకిప్పుడే పట్టుకొనినాడు

నన్ను ఎన్నుకొనిన నాడే నేనుటలు తెలిపిరి. స్వరాజ్య
పక్షము పట్టు నాకుగల బాధ్యతల నన్నిటిని రద్దపరచ వలె
నని కోరిరి.

నా కీవదని లభించినందున దేశమారే నాకభిమాన
మంతరించెనని తలపకుడు. అదిమరింత అధికమే యైనది. "అధ్య
క్షులను వహించు" అని ఆజనని ఆజ్ఞాపించినపుడు దాని నెవ్వ
రును అతిక్రమింప విలులేదు. కావుననే నాస్వాతంత్ర్యమును
గూడ వదులకొని నేనీవదని స్వీకరించితిని. ఇదియును దేశ
మతనీవయే గాన మిరందరును సానుభూతితో సహాయము
చేయ గోరెదను.

నేను ఇప్పుడు భారతదేశపు పూర్వీకు నిచ్చితినిగాని
ఏపక్షమునకునుగాదు. ఇప్పుడు నా ఆశయము అభిలక్ష
హితముగాని స్వపక్ష స్వరాష్ట్ర హితము కాదు. కావున
యిప్పుడు నా వర్తకము న మార్చుకలుగుట
నిశ్చయము. యోధునిభిద్ధమునువదలి నేను ధర్మకర్త ధర్మకవన
మును ధరింపవలెను. మీకు రుచించిన విషయములను పలుక
వలసియుండును. మీకు అయిష్టముగా నుండు పనులను గూడ
చేయవలసియుండును. కావున మీరు నాస్థితినికానుగ్రహించు
టవలసరము.

నేను మిరొసంగిన స్వాగతమునుబట్టి నిరంతరమును
మీరు నాకు బాసట యయ్యెదరనియే నమ్మెదను. నన్ను ఎన్ను
కొనినవారు నాకు తోడ్పడుటకు బాధ్యులయియున్నారు. వారే
నా కీక్రొత్తపనిని విధించిరి. వనకటికని రద్దచేసిరి మిరం
దరును నాకు తోడ్పడవలెననుభూత్యముగావేడుచున్నారు.

నాస్వాతంత్ర్యము తగ్గినది

కాసనసభవారికి నేనీదివరకే వాగ్దానముచేసితిని వా
రందరును సహాయ మొనరింతుమని అభయమొసగిరి. ఇక నేను
రాజకీయములందు వెనుకటివలె వేచియు విలులేదు. నా అభి
ప్రాయమును ఉన్నదున్నట్లు తెలుప విలులేదు. దీనిని మీరు
మరచుకూడదు. ఈ నిబంధనలు పార్లమెంటుసభల అధ్యక్షులకు
అసలక్రమచేయములు.

పార్లమెంటుసభలో ఎన్నికలలో అధ్యక్షునకు (స్పీకరు)
నియోజకులు ఎవరును పోటీగా నిలువరు. అదియొక గౌరవము.
భారతదేశమునందుగూడ నిట్టి ఆచారమే అనుపరచేయముకాద
గనా అను విషయమునుగూర్చిమిరందరును శ్రద్ధగాఅలోచింప
గోరెదను. నాకీరీతిగా ఉపకారము చేయవలెనని చేను కోరుట
లేదు. ఒక ఆచారమునుగూర్చియే మాటలాడుచున్నాను. సంఘ
ర్షణ కలుగవలసినచో నేను వెనుదియునాడను గానని మిరందరు
నెరుగుదురు. నా స్వభావమే అట్టిది సంఘర్షణము నీవ్రముగా
జరుపమందినచే నాకు ఉత్సాహ మగును. అట్టి నేను యిప్పుడు
మిత భాషివై యుండబూనుట చాల వింతరానే మీకు తోచ
వచ్చునుగాని పార్లమెంటు సభల సాంప్రదాయములు నున్నది.

నేనీ వదనిని స్వీకరించిన పిమ్మట బోంబాయికి వచ్చుట
కిదియే తొలిసారిగావున నాఅభిప్రాయమును స్పష్టముగా మీ
కరిగించితిని. మీరెటుల నాకుసహాయము చేసెదరని నమ్మెదను.
దీనిని స్వీకరించుటవలన నేను అధికమగు నేవను చేయగలుగుదు
నని స్వరాజ్యపక్షమువారు రందరును నమ్మియే నన్ను
ఎన్నుకొనిరి. ఈవదనిని స్వీకరించుటవలన తరుచుగా నేను రాజ
ప్రతినిధిత్వం యితర ప్రభుత్వోద్యోగులతోను సంభాషించుట
అవసరమైనను అట్టి సాహచర్యము వలన నా దేశభక్తిమొక్క
వోవుననిమిరంతమాత్రమును తలపవలదు. కాన మీరు తొందర
పడి నాకార్యములను విమర్శింపక, కాంతముగా గమనింప
గోరెదను. (గంభీరహర్షము) అని పట్టుకొని నడివిరి.
(మాంచే క్రాంతికలు)

అయోధ్య ప్రధానన్యాయస్థానము

సిమ్లా, నెప్టెంబరు 25: ఇండియాగజెట్టు దేశీయ
కాఖ్యయం డిల్లు ప్రచురింపబడెను. "అయోధ్య ప్రధానన్యాయ
స్థానము అక్టోబరు 2 వ తేదీ నుండి యముననందుండును."

వైస్రాయస్థానమున కీక్రిందివారి నుద్యోగులుగ రాజ
ప్రతినిధి నియమించెను. గౌ. న్యాయమూర్తి యల్. ప్రొత్త
(ప్రధాన న్యాయమూర్తి) సయ్యదు వజీరుహసాను, ఇ.
హెచ్. యావ్వర్లు వి. సి. యన్. అవ్వకేటు, పండిర గోకర్ణ
నాథమిశ్ర, భానుబహదరు సయ్యదు మహమూద్ రజాగార్లు
(న్యాయమూర్తులు). ప్రొత్తగారు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగ
మాటుటతోడనే వి. జి. చలాలు వి. సి. యన్. గారు అలహా
బాదు న్యాయమూర్తిగ మాటుదురు. 20 వ తేదీనుండి పని
చాలించుకొనుచున్న న్యాయమూర్తి వెంగుగారిబదులు యన్.
అల్. డినియల్లు వి. సి. యన్. గారు న్యాయమూర్తిగా పని
చేయుదురు.
(ఆ. ప్రె.)

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

జులైసరకులు (28-9-25)

ఇరువదిగజముల "పిన్" ధరలు

కారికమ్మల్లు—22 X 22 మంగిసమార్కు (ఎ)
రు 10-8 (బి) రు 12-0 సరాసరిరకము రు 10-10.

కారికమ్మల్లు—22 X 22 వేరు రకములు (బి)
రు 11-2, సరాసరిరకము రు 10-0.

తెలుపుముల్లు—1708 రు 15-8; గ్లాస్ గో. 9000 రు
15-12; ఎల్. ఎల్. 78 రు 11-2; ఇ. సి. 78 రు 11-12; 7578
రు 13-6; 9978 రు 11-4; 88-888 రు 16-4; బి. సి. 78 రు
11-4; 880 రు 11-2; 2908 రు 9-14; 8978 రు 11-2.

నూలు

40 నెంబరు, సీమ (5 పౌల్ కట్టుకు)—ట్రాక్టే రు 7-0,
చలువ రు 7-15; పచ్చరంగు రు 10-5; పడవ రు 9-5; కా
రు 9-6; సవరను రు 9-4.

40 నెంబరు జపాను (పదిపానుల కట్టు)—నత్తుత్రము

రు 13-2-0 భూగోళము రు 12-14-0; నీలసవరము రు 12-4;

60 నెంబరు సీమ (5 పౌల్ కట్టుకు)—అడకతెర రు 19-6.

నెమలి రు 19-6; "గేట్" రు 18-14; గొడ్డలి రు 11-8-0;

గడ్డిబండి రు 11-8; ఎద్దు గడియారము రు 11-6; సింహము

తేటకాడు రు 11-4-0; పెనసలు రు 11-4-0.

60 నెంబరు జపాను (పదిపానులకట్టుకు) — భూగోళము

రు 17-14; నీలంచేప రు 20-15.

లోహములు

ఇనుము:—తెల్లియను చట్టకమ్మిల్లు ఒక బారువకు ధర
రు 29;

ఇత్తడిరేకు:—ఇంగ్లీషు రు 258; జర్మను (డిట్మాన్)

రు 255; రాగిరేకు:— రు 278;

టిక్ రేకు:—(90 మొదలు 95 వరకు ఉన్న కేన్ ఒకటికి)

రు 18-8-0.

కలాయి పెంపురేకు:—24" కేజీ 6" 7" 9" రు 15;

8" రు 15; 10" రు 15-4;

సిమెంట్ పిపాకు వెల:—

నార్వే ఆవుమార్కు రు 10-8; "వెస్-వేర్" రు 10-12-0;

జర్మని నెమలి రు 10-4; తాళముచెప్పి రు 9-10

రంగులు హండ్రెడ్డుటైట్ పిపాధర

అలిజరైక్:—20% ఆవుమార్కు రు 72; 20% నాల్గు

గుట్టుములు రు 69;

"బైక్రొమేట్ పాటాన్" హండ్రెడ్డుటైట్ ధర 38-4.

చక్కెర (రెడి) రు 31-0-0.

బావాసిద్ధము. సరకుముట్టులు 1కి రు 31-0;

వాడుదాధరలు:— అక్టోబరు రు 28-14; నవంబరు

రు 28-14; డిసెంబరు రు 28-14;

వేరు సెనగ పప్పులు

మార్కెట్ ధరలు:—"మిషన్" 59-0-0: సాదా పాను

రు 57.

అముదపుగింజలు

164 పానుల బస్తా గిడ్డంగిలెల రు 17-8;

వేరు సెనగనూనె

"గానుగ" రు 180; "ప్రెస్" రు 127;

అముదము

రు 112 (గ్రామధర)

పదును చేసిన తోలు రతి 1 టిక్

	మొదలు	వరకు
తెల్లమేకలు (మధ్యరకం)	రు 2 5 0	రు 2 9 0
" (వైస్)	రు 2 0 0	రు 2 6 0
ఎద్దుతోలు (8 మొదలు 8 1/2 రతులు)	రు 0 15 7	రు 0 15 11
" (తేలిక)	రు 1 1 6	రు 1 2 8
" బెంగుకూరు (8 మొదలు 8 1/2) రు	రు 0 15 11	రు 1 0 3
" " (తేలికైనరకము)	రు 1 2 0	రు 1 2 6
" (మట్టాడ)	రు 0 15 6	రు 0 15 9
" (విజయనగరం 7 1/2 7 1/2)	రు 1 0 6	రు 1 0 8
" (ఏలూరు 7 7 1/2)	రు 1 0 9	రు 1 1 2
గేదతోలు	రు 0 9 9	రు 0 10 3
గేదమాడతోలు	రు 1 0 0	రు 1 1 0
అవుమాడతోలు	రు 1 9 0	రు 1 10

మదరాసు వార్తలు

స్వరాజ్యములను సభ:—ప్రేమకాన్యలు యెన్నిక విషయమై దర్శించుటకు ఆంధ్రప్రదేశ్, కేరళ, కర్నాటక స్వరాజ్యముల సమిష్టి సభ గురువారమునాడు 1-10-25, 5 గంటకు మహాజనసభ మందిరమున జరుగును.

యువజన జాతీయసంఘము, రాయపురం:—ఈ సంఘము విజయ దశమినాడు 27-9-25 వ తేదీన నెం 89 ఆడము సాహెబు వీధిలో రాయపురమునందు తెరవబడినది.

భూతదయ:—భూతదయనుగూర్చి ఎ. ఐ. రంగ స్వామి అయ్యగారు తిరువళ్ళీ జి హనుమంత లాలా వీధియందు మణి అయ్యరు హాలునందు శేపు 5 గంటలకు ఉపన్యసించెను.

స్వామి వివేకానంద బాలికా పాఠశాల:—చూళోలో పాఠశాలసంఘభవనమునందు యీ పాఠశాల 18 వ వార్షికోత్సవము రా. బి. జి. తేజికాచలం చెట్టిగారి అధ్యక్షతన జరిగినది. సంగీతము తమిళ నాటక ప్రదర్శనము చక్కగ జరిగెను. తదనంతరము బహుమతు లాసంగబడెను. వచ్చిన పురజనులందఱు బాలికల చాకచక్యమునకు మెచ్చుకొనిరి. ఆ పాఠశాలకు ధనసహాయము జేయవలెనని అధ్యక్షుడు ప్రోత్సహించుచు ఉపన్యసించుటతో సభ ముగిసెను.

చెన్నపురి ఆంధ్రనాటకసభ - దసరా మహోత్సవములు:—26 తేదీని సాయంత్రము 6 గంటలకు సభ్యులు సమావేశమై దైవప్రార్థనలను సలిపిరి. రాజఅయ్యగారి పాటకచేరి ఆహ్వానకరముగ జరిగెను. 27 తేదీని సాయంత్రము 6 గంటలకు సభ్యులు తిరిగి సమావేశమై దైవప్రార్థనలను సలిపి ఉపాహారముల నారగించి తమ సాంవత్సరికపు. సభను జరిగించిరి. ఉపాధ్యక్షులగు వెంకటరమణయ్య బిగారు సభకు అధ్యక్షత వహించిరి. కార్యదర్శి గత సంవత్సర కార్యక్రమమును చదివి వినిపించిరి. అంతట ముందు సంగీతమునకు కార్యనిర్వాహకులు ఎన్నుకొనబడిరి. వెదురుమూడి, శేషగిరిరావుగారు ఈసాలున కలిగిన లాభావస్థలను వివరింపుచు ముందు చెయ్యవలసిన పనినిగురించి ముచ్చటించిరి. అంతటమంగళముతో సభ ముగిసెను.

రాకపోకలు:—జేకోధారక నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు పాట్నా సభనుండి తిరిగి నిన్నఉదయము మదరాసు వచ్చిరి.

ఎ. రంగస్వామి అయ్యగారు, ఆర్. కె. మణ్మథుం చెట్టి, వి. పి. రావుగారు శనివారం ఉదయం విచ్చేసిరి.

పి. ఎల్. మారుగారు, జి. ఎం. హనుమంతగారు శనివారం ఉదయం వచ్చిరి.

హుస్సేను ఇమాముగారు, ఆదివారము ఉదయం కొలంబోనుండివచ్చిరి.

ఎ. వై. జి. కాంతెలుగారు, మర్రినుగారు, పార్వత్య ఇంజనీరుగారు, నాల్గి కన్వి రామనుగారు, జి. పి. నరేశ్వరుగారు నిన్న ఉదయం వచ్చిరి.

ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు, సత్యకుమార్తెగారు పాట్నా నుండి తిరిగివచ్చుచు బరంపురం, విశాఖపట్నం, రాజమండ్రిలలో ఉపన్యాసములిచ్చి శేకు మదరాసు వచ్చిరి.

టి. వి. శేషగిరి అయ్యగారు తమిళ విశ్వవిద్యాలయ యుగార్చి విచారించుటకు గాను నిన్నరాత్రి కుంభకోణం బోయిరి.

ఆర్. కె. మణ్మథుగంజెట్టిగారు, హాన్మహద్దరు జనరలుగారు శనివారంరాత్రి మదరాసులో గోయిరి.

హుస్సేను ఇమాముగారు గా.బి. ఎల్. గోపాలస్వామి అయ్యగారు నిన్నరాత్రి వచ్చిరి.

రా.బి. పి. వి. నరసింహాచార్యులు ఎ.ఎస్. కృష్ణారావుగారు, అల్లుల మోగారు, ఆర్. వెంకటేశ్వం నాథుగారు శేకుమారుల ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము బెల్లూరులో ఉత్తరముఖ విచారణకు విచ్చేసిరి.

అభివృద్ధిశాల కార్యదర్శి బ్రాహ్మణుడు నెలవుపై ఇంగ్లాండు బోఫుటకు శనివారం రాత్రి కొలంబో బోయిరి. వి. పి. రావు ఐ. సి. ఎస్. గారిని ఆశ్చర్యమునందు నియమించిరి.

ట్రాంబే నౌఖరుల సంఘము

సురేంద్రనాథ ఆర్యగారి అధ్యక్షతవది పోపుట

ట్రాంబే నౌఖరుల సంఘము శుక్రవారమురాత్రి చింతాశ్రమిటూ ౨౯ ఎ సెషియమునందుగారి అధ్యక్షతన జరిగెను

మాఫీ మహమ్మదుగారు సంఘము ప్రస్తుత సి తి గూర్చి డెల్టాచు యీ సంఘము అన్నిటికన్న ముందు స్థాపించబడినదైనను నేడీ యవస్థయందుండుటకు సభ్యులే కారకులనిరి ఒక్కరియందు నమ్మకముంచక యెవరెడి చెప్పిన నది వినుచు వారి సలహాలు మంచివా కావాయని ఆలోచించక వారిననుసరించుటచే అభివృద్ధి లేకున్నది ఇకముందైనను మంచి నాయకులనుసరించినచో కాగుపడగలరని చెప్పిరి కార్మికులు సంఘము స్థాపించగనే సమైక్యముటకుని అందరు తలంతురు అట్టి దురభిప్రాయము తొలగించి తమ అధికారుల సానుభూతిగూడ గంపాదించనిది యెట్టి లాభముండదుగాన వారినిగూడ సభ్యులుగజేర్చుకొనవలసివది జెప్పిరి

పిదప నొక సభ్యుడు ఇ ఎల్ అయ్యరు కీల్వాకు ప్రతినిధిగా కార్మిరైతులను యెన్నుకొనబడినందుకు సంతసము చెల్లుచు అభినందన పత్రము చదివెను అయ్యరుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు, వారి సంఘమంచి చెడ్డలగూర్చి చర్చించిరి ఆలోచనలేకుండ వెనగిరి అనుసరించినను యిట్లుండు తప్పవనిరి కంపెనీ అధికారుల సానుభూతిని బడయకున్న సంఘమునకు బలముండవనిరి

టి పి కృష్ణస్వామిపెనలూరుగారు యీసంఘమును మరల పూర్వపు బొన్నత్యమునకు జేవలెననిరి ఇతర యిట్లుండు కొన్ని చర్చింపబడిన పిదప సురేంద్రనాథ ఆర్యగారిని అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనిన పూర్వపు తీర్మానము రద్దుజేయుచు ఇ ఎల్ అయ్యరుగారిని యెన్నుకొనినట్లు తీర్మానించిరి కార్యదర్శి ఆసత్యముల డెల్టాచే మోసపోయి ఆర్యగారిని ఎన్నుకొంటిమనిరి కార్యదర్శిని తివేసివేయకని కార్యదర్శిగా యెన్నుకొనిరి

కలోల్లాసిని సభ—ఈసభవారు సౌందర్యమహాలులో నిన్న సారంగధర నాటకమును తెలుగున ప్రదర్శించిరి చిత్రాంగి సారంగధరునిపై మోహము, రత్నాంగి పుత్రవియోగ దుఃఖమును సుబుద్ధి వినయవిధేయతలను చక్కగ ప్రదర్శించిరి మదరాసులో చాలకాలమునుండి ఉండిపోయి దక్షిణాంధ్రులనబహువారు యీసభయందు చెప్పవమంది గలరు వీరు యెట్టి నాటకముల ప్రదర్శించి తమ ఆంధ్రత్వము మరచి పోకుండను, ఇచ్చటి పురజనులకు నీతిబోధకములైన చరిత్రల ప్రదర్శించి డెంపుటకు చేయుచున్న కృషి యంతయు మెచ్చదగినది మదరాసు ఆంధ్ర జనము వీరికి ప్రోత్సాహ మొసంగెదరు గాక.

నిన్నటిసాయంత్రము వీరు సౌందర్య మహాలులో ప్రదర్శింపబడిన సారంగధర నాటకము బహుచక్కగా యెన్నుది చిత్రాంగి పాత్రను ధరించినవారు పాటపద్యములచే మనసునకు ఆనందము కలుగజేయుటయేగాక సారంగధరుడు పాత్రరంజనమునై తనయిట్లు జొచ్చినప్పుడు సారంగధరుపై గల మోహావేశమును యతని మనఃబలమునకు చెలియుటకై క్రేంజిటి చూపుటచే సతకు తనవలపులో జిక్కుటకై బహుచక్కని చర్యల కనబరచెను సారంగధరుని పాత్రను ధరించినవారు బహు ఆనందముగా నుండరముగా చెలికాండ్రతోగూడుకొని యాటూడుకొనుచుండ పాపురము యెగిరి తన పిన్నగా నుండిన చిత్రాంగి సౌధాంతరంబు జొచ్చినప్పుడు పాపురంబునకై ససినతల్లియింటికి బోవు నుద్దేశంబున నుండుసమయంబున సుబుద్ధిపాత్రను ధరించినవారు బహు వినయవిధేయతతో తననటనచే పాటలచే ఆనందము కలుగజేసిరి రత్నాంగిపాత్రను ధరించినవారు గూడా దుఃఖసమయలో యానందము కలుగజేసిరి రాజనరేంద్రుని కోర్టులో వేక్తు ధైర్యముగా స్ఫురుముగా చక్కగా ముచ్చటించిరి రాజరాజ నరేంద్రుని పాత్రను ధరించినవారు శకునదాన శాసందర్భము గుర్తించి దుస్తుల వలుకుటలచే ముసోగనను కనబరుచుచు చిత్రాంగిపై నున్న యనురాగమును జూపుచు చక్కగా నటించెను మొత్తమున నాటకమంతయు చక్కగానుండెను యాభుతయేవారెందరును తమ కథాసందర్భములపట్టి బాగా నటించిరి సభవారందఱును అన్యోన్య మైతిలోనుండుట జూడ బహు ఆనందముగానుండెను, వీరిట్లునై మైత్రితే మెలగుచుండిన సభ మొల అభివృద్ధి చెందుటకు సందియం బెద్దియును లేదు

వడ్డి వెంకటేశ్వరు

నల్లమందు దొంగతనము:—నిన్న ఉదయం నెం ట్రాబు స్టేషనువద్ద కలకత్తా పెయిలు నిలువగనే అందుండి ఒక డు చిన్న చేతిపెట్టెను దిప్పి, ప్లాటు ఫారము వెలుపలనున్న వాని కండించి యిరువురు పోపుచుండగా పాట్నా ఇనస్పెక్టరులు పట్టుకొని స్టేషనుకు తీసికపోయి తణిఖి జేసిరి ఆపెట్టెలో రూ 200 నల్లమందు దొరికెను వారిని ఆరెట్టు జేసిరి (ఆ ప్రె)

ముత్యాలా కర్మాగారము

మదరాసు ప్రభుత్వమువారు బంగాళాఖాతముతీరమున కూతుకుడి తిరుచందూరుల మధ్య ముత్యముల నిప్పు నత్తలు బాగా పెరిగియుండుటచే ముత్యాల కర్మాగారమును స్థాపించు విషయమై విచారించి ప్రకటన గావించిరి కర్మాగారము 1926 జూన్వరే ఏప్రిలు మాసముల మధ్య స్థాపించబడునని తెలియుచున్నది ఈతీరములందే 20 ఏండ్ల క్రితము వీరపండ్ల పాత్రయనందు స్థాపించబడెను

ముత్యాలవలన చాలాభము గలదు కావున అనేకులన్నీటికి వచ్చెదరు ప్రభుత్వమువారు నత్తలన్నింటినియించి జేరుజేరు కుప్పులుగానుంచి వేలాము తేవెదరు లాభము వచ్చునను ఆశచే ప్రజలు వాని కొని ఆనవీయమిగోనక వాటినుండి ముత్యములీదు నుద్యమింతురు

ముత్యముల తీయు విధము

నత్తను రెండు చిప్పలమధ్యగా కత్తితో గీసి రెండుభాగాలుగా జేసిన పిమ్మట చిప్పలకంటుకొని యందు మోసమును దొల్లితీసి పెల్లగా పిండినచో పెద్ద ముత్యము బయటపడును బయటకు తీయవడు మోసమునందు గూడ కొన్ని చిన్న ముత్యము లిమిడియుండును వాటిని దీయుటకు వేరు విధముగా యెత్తించవలెను ఆమాంసమును నీటిలో నాన వేసి, నలిపి ముద్దజేసి నీటిలో పలుచగా గలిపిపోవునట్లు జేయవలెను అంతట చిన్నముత్యములన్నియు రాలి నీటిఅడుగున నుండును మాంసము నీటితో గూడ యెండిపోవును ఇవిగాక యింకను చిప్పల కంటుకొని మోటాముత్యము లుండును వాటిని కత్తితో గీసితీయవచ్చును ముత్యపు చిప్పలుగూడ నుండిలు చేయుటకు వలసివచ్చును

అట్లు తీయబడిన ముత్యములు వానివిలువకొలిది ఒక రూపాయినుండి వందలు వేలు ఖరీదుచేయును అద్భుతవస్తువునచో ఒక్కముత్యమే బాగాపెరిగి పెద్ద నత్తయే దొరకినచో ధాని సంపాదించువాడు వేలకువేలు గడించగలడు ఇట్లు ముత్యాల కర్మాగారమువలన ప్రభుత్వమువారు లాభముపొందుటయేగాక ప్రజలకుగూడ లాభముండును

ఆప్తని స్థానము

ఈవారము వచ్చిన మాంచెట్టరు గార్డియను పత్రిక ఆప్తని స్థానముతో ఇంగ్లీషువారు సఖ్యతగ నుండు టవనరమని హెచ్చరించుచు యిట్లు వ్రాసినది—

ఆప్తనిస్థానములోనికి పన్ను లేకుండా వచ్చు వస్తువులలో కొర్రాను, ఇతర మత్తగండములు, రివాల్యరులు, మందుగుండు, యుధసామగ్రి యంతయు షేకు పాడరులు, చేతిరుమాళ్ళ పురుషుల మెగ్గోనుండు ఇంగ్లీషు కాలరులు యెట్టి వానిపై నూటికి నూరు పన్ను వేయుచున్నాడు ఇండియానుండి పశ్చిమాత్తర సరిహద్దు దాటినచో మనకు పూర్వపు ఆఫ్ గవిస్థానముగాక నూతన ఆప్తనిస్థాన మగవడునని యీసంఖ్యలవలన తెలియగలదు విజ్ఞోరియా కాలరువాడు సామ్రాజ్యాధికారము జూపుట కవకాశమిచ్చి అనేక యుధములకు రంగమైన ఆప్తని స్థానము గాదు అప్పటి ఆప్తని స్థానమునకు యిప్పటి ఆప్తనిస్థాన మునకు చాల వ్యత్యాసము కలదు అంగోరా టోకియో కెకింగులో వానికొనిన బాలిగూళిమానవీజములు కాబాలునందు గూడ జేమింను వ్యవహారిత్యా నిద్రబోవుచున్నను, ఆధునికాభివృద్ధివాంఛ ప్రబలమగుచున్నది, రషీయా ఇంగ్లీషుల యందు తమ జాతి ప్రత్యేకతను పూర్తిగా గుర్తించి నికరమగు మరతులగోరుచున్నదే శియుల మన పెరుగొనవలసియున్నదని మావిశేఖరి వ్రాసినదానివలన తెలియుచున్నది ఆప్తనిస్థానములో మనకు సఖ్యతగా నుండుట మంచిది 1921 సం॥ సందేశినికొని స్వాతంత్ర్య మొసగుటచే అనేక ఉపద్రవములు తగ్గినవి, కాని యెల్లప్పుడు బాగ్రతగ నుండవలెను నేడు ప్రాద్దేశికునందు, విజ్ఞోరియా కాలరువాడు విరోధిపాఖండమువలె, బాలియతో ద్రేకమునందు మరుగుచున్నదను విషయము మరలవారు.

దీపావళి పాటాపుకాయల ప్రమాదము

బెంగళూరు (స్వకీయ విలేఖరి)

బెంగళూరు 28-9-25:—నేడు 2 గంటల పాటాపుకాయల ప్రమాదమువలన షికర్ యిల్లకూలి యిరువురు మునుష్యులు చనిపోయినట్లు గుర్రకుగాయములు తలెగినట్లు దీపావళి ఉత్సవమునకై వందలకొలది పాటాపుకాయల తయారుజేసి విక్రయమున కొక యింటిలో నుంచగా బాగాయిందియన్న మందునకు పాతబాటను రాపిడికలిగి నిప్పుంటున్నట్లు వెంటనే మెలున్నరవరకు వికలము ధ్వనితో యిల్లంలేయు తూలి పోయెను. చుట్టు ప్రక్కల యిండ్లలో డబ్బులు పడినట్లు, ఖేరువును దేవాలయము గర్భగుడి గోడలు పునాదుల నుండి కడలెను. శివలింగము నులదూరమున క్రుశ్చిపాయెను. ఇంటిపై టిన్నుకప్పు 2 ఫుట్ల పొడవునకు పోయి బడినట్లు. అంతటండిన యిరువురు లింగధారులు, తల్లికొడుకు నల్లిపోయిరి. చేరువయిల్లడవారు నల్లరకు ప్రమాదకరముగాయములు తలెగి విక్టోరియా ఆస్పత్రిలో బడియినారు. నేడు విజయదశమి తోజాన యిట్టి ప్రమాదము జరుగుటచే పురమంతయు విషాదము జేసియున్నది. పోలీసువారు విచారించుచున్నారు.

గ్రామ ఉద్యోగముల పునర్నిర్మాణచట్టము ప్రకారము తయారు కావలయుండు చట్టములో గ్రామ ఉద్యోగములను 1920 సంవత్సరమునకు ముందు నాకరించి స్పష్టపరిచి పునర్నిర్మాణచట్టము చట్టము తయారుకావలయున్నది. 1920 వ సం॥ నకు ముందు గ్రామముల గ్రూపు వేయి కుండినపుడుండిన కొంతమంది గ్రామోద్యోగములు, గ్రామోద్యోగములకు కావలసిన పరీక్షలలో అకడమికల్ యింజనీరులు, అట్టి గ్రూపువేయికిని గ్రామములలో ముందబడిన గ్రామోద్యోగములో అట్టి తెలివితేటలు ఎవరికి గలవో వారికిని, ఆ పుండబడిన గ్రామముల కట్టియోగములలో లేకుండినట్లు అట్టివారి వంతుములో చేరినట్లువంటివి అట్టి యోగములకు కలిగినట్లునంటివారికిని కొన్నిచోట్ల క్రొత్తగా సుద్యోగముల నిచ్చియున్నారు. (1920 సంవత్సరములో) ప్రకృతియు, తయారుచేయండు చట్టమునందు 1920 సంవత్సరములో క్రొత్తగా సుద్యోగము నిచ్చియుండు వారల విషయమై ఏమిన్ని విపులించి యుండలేదు. కావున ఈ ప్రామాణికములను గౌరవనీయులను కోరడమేమనగా 1920 సంవత్సరములో ఉద్యోగము నిచ్చియుండు వారి విషయమై యాచించుదరని కోరుచున్నాను. "సం.దేహము."

శ్రీకాకుళం తాలూకా ఆముదాలపల్లి శిర్కా (తాలూకా బోర్డు) ఎన్నికలలో ము.రా. బొడ్డుపల్లి చినబాబు దాయాదుగారు జయమందిరి.

వెల్లింగ్టన్ సినిమా

26-9-25 మంగళవారమునండి, 28-9-25 సోమవారము వరకు ప్రభువంశునందు జరిగిన విషయములన్నిటికంటెను గొప్పది మరియు గొప్పయోధుడు. ఎప్పుడు ఓడిపోనట్టి వీరుడు

జాక్ డెమ్ ప్లీ 6 వ వారము చెందుభాగములు యుద్ధమునందు యెప్పుడును ఓడక, జయముపొందునట్టి వీరుడు రిడిల్ రైడరు కూడ మామవుడు. విల్లియం డెస్సాండు, ఎలెక్ డెస్సావిక్ సాహసకార్యములు చూడలేనివి.

క్రాన్ థియేటరులో

25-9-25 శనివారం నుండి, 2-10-25 శుక్రవారము వరకు ప్రదర్శనము 2 ప్రదర్శనములు 6 గం-15 ని, రాత్రి 9 గం- 80 ని, ఆదివారములందు ప్రత్యేకముగా 15 ని. గలదు.

మదన్ థియేటరు లిమిటెడ్

హిందూజీతముందు అంతటను పురాణముగానుండునట్టి మంచి ఉత్సాహమును గలిగిండు నట్టి కడపటిభాగము

"రామాయణము" 10 ప్రదర్శన భాగములు

ఆదనాని మునిసికల్ కౌన్సిలు

2 వార్డుకు చెప్పంబరు 80 వ తేది బుధవారము జరుగు ఎన్నికలలో శ్రీ కల్లుభావి నరసింగరావుగారికి ఓట్లనివ్వండి. బెల్లామ నేమనల్ కాంగ్రెసుకు ముఖ్య ప్రతినిధిగా యుండి మునిసిపల్ ఎన్నికలకు అభ్యర్థులుగ పేర్కొన బడినవారు విరక్తమైనను హిందూ ముసలముల ఎడ సమభావముతో మేలుకు పాటుపడుచుండువారు. వీరు పురపాలక పాటుపడుచుండువారు నగుచేత ప్రతి ఓటుకు తప్పక శ్రీ కల్లుభావి నరసింగరావుగారికి ఓట్లను ఇవ్వవలయునని కోరుతున్నాము. వీరు పురమున ఏకక్షిణి చేరినవారకారు. తాత్కాలిక రాజ్యసీతి ననుసరించి దేశమందంతటను ప్రతి మునిసిపాలిటీలోను ఘాత్యుభూమి నేపాదురంధరులయిన కాంగ్రెసు ప్రతినిధులకు స్థానము లియ్యవలెనున్నది. గం॥ సుబ్బరాయశెట్టి, ఆళ్ళలెం నరసప్ప, మేదర్ మిరాన్, ఉన్నేన్, మన్, మియాన్ ఖాన్, కసిబి భీమరావు, చరికే అబ్దుల్ రహిమాన్, భాగి గుండప్ప వగయిరాలు.

ఆంధ్రరాష్ట్ర మహాసభా సన్మానసంఘము

వై సంఘసభావేళము సెప్టెంబరు 80 తేది బుధవారము నాయంత్రం 6-80 గంటలకు బందరుపురభవనమున జరుగును ఆహ్వానసంఘసభ్యులందరూనూ పక్క దయచేయవలెను. (1) ఆహ్వానసంఘసభ్యులను యెన్నక (2) డిల్ కార్యదర్శుల నియామకము. (3) సభజరుపు తేదీ నిర్ణయించుట. (4) ఫలనియామకము. (5) కాళావిభజనము. కాళాకార్యదర్శుల నియామకము. (6) ఆంధ్రరాష్ట్ర మహాసభకు కాంగ్రెసుసంఘముల వన్ను కాన్ ప్రతినిధుల పేర్ జాబితాలు ఆహ్వానసంఘమునకు పే తేదీలలోపల బంపవలసినట్టి నిర్ణయించుట. (7) ఇతరసభలు ప్రవర్తనములు జరుప దలిచినవారికి వర్షాట్లు (8) స్వచ్ఛందసేవాదళ నియామకము. (9) దేశీయనాయకులకు ఆహ్వానముబంపుట. (10) యితరవిషయములు.

బందరు } చె. వేం. నరసింహారావు
26-9-25 } తాత్కాలిక కార్యదర్శి,
కోవలమర్రిట్ల తాలూకాబోర్డు

కోవలమర్రి తాలూకాబోర్డు అభ్యర్థులుగా అనగా కాండిడేటుగా కాంగ్రెసు పక్షమున నిలువదలమకొనినవారు ఈజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమునకు దరఖాస్తులు పంపుకొనవలసిన తేదీ అక్టోబరు 5వ తేదీవరకు పొడిగించడమయినది. దరఖాస్తు నమూనాలు కోరువారు ఈ కార్యాలయమునకు వ్రాసినయెడల పంపడమవును. అసంధ్యాల } డే. సుబ్బరావు,
26-9-25 } మండలసంఘ కార్యదర్శి.

బొగ్గుపరిశ్రమ పరిసీతులు

లండను, సెప్టెంబరు 24:—మైనరుల సభ దొనింగు వీధిలో సమావేశమయ్యెను. జారై నెల రాజీనామనరించి 1924 సం వత్సరపు రాజీమే అమలునందుండవలయునని బార్లీవ్వగారు చెప్పిరి. ఈ విషయములు మైనరులకు తృప్తికరముగ లేదని మైనరుల సాయకుడగు టారిచ్చర్లుగారు తెలిపిరి.

నోటీసు

నెల్లూరు డిస్ట్రిక్టు మునసబుకోర్టులో 1925 సంవత్సరం స్వాలు నెం 118 రు Between: వాది:—దేవమ వెంకట్రంగం, ఆ కోడండరామయ్య కంపెనీ represented by partner దేవతు సుబ్బారావు. and ప్రతివాది:—కోడారపు లక్ష్మీనరసయ్య. ప్రతివాదికి తెలియజేయడ మేమనగా:— ఈ నెంబరు వాదుల ఫరము వారికి నీవు చెల్లించవలసిన రు 62-15-0 లు రాబట్టుకొనుటకు నీమీద వాదులచే దావా లేవబడి తే 12-10-1925 ది నాటికి నీకు నోటీసుకుగాను కోర్టు వారివలన వాయిదా వేయబడివున్నది. సదరు వాయిదా నాటికి నీవు స్వయముగాగాని, ప్రిడరుద్వారాగాగాని, హాజరై కోర్టు లో నీ ఆక్షేపణ తెలుపుకొనని యడల, సదరు తేదిన దావా నీ సహకారమున తీర్మానము చేయబడునని తెలుపడమయినది. అమ.కాల పట్టాభిరూపయ్య, నెల్లూరు, 25-9-1925.

రాజమండ్రి

ది 25-9-25 తారీఖు ఉదయము 6 గంటలకు బ్రయినింగు కాలేజిలో బాలభట్ పాఠశాలకు శ్రీయత సేమాని వెంకట్రామయ్యగారి ద్వితీయభార్య నీళ్లు తోడుమండగా పొరపాటున నూలిలో పడిపోవుట తలసింపెను. వైకితీయన ప్లటికే ప్రాణము పోయెను. పంచాయతీలో మూర్ఖులన నిట్టిమరణము తలసింపెనని తీర్పుచెప్పబడెను. (స్వకీయవిలేఖరి) మాపట్టణ స్వామివాదీశ్రమఖులలో ముఖ్యులగు ము.రా.రా. సోమంచి క్యామలరావుగారు 24 తేది మధ్యాహ్నము రెండుగంటలకు కాలభర్తము చేసిరి. ఆత్ము 28 తేదివరకు కోర్టునకు వెల్లియుండిరి. తీరుజబ్బువలన పోయినట్లు తెలియుచున్నది. వీరి మరణమువలన మాపట్టణమున కపారనష్టము కలిగిన ప్రాయుటలో అతిశయోక్తిలేదు. ఆడంబరమున్న వీరి కేమియో తెలియదు. వీరిధనమును, పలుకుబడిని ఎల్లవేళల కాంగ్రెసునిమి త్రము ఉపయోగించెడివారు. (స్వకీయవిలేఖరి)

గోక్నే స్మారకకాలిబంధించెములు - బెజవాడ

గోపాలకృష్ణ గోక్నేగారి జ్ఞాపకార్థముగ శడునాకండు సంవత్సరములనుండి బెజవాడయందు జరుగుచున్న కాలిబంతి యాట పంచములు ఈసంవత్సరము సెప్టెంబరు 20 వ తేది ప్రారంభమై ఆరురోజులు జయప్రదముగ జరిగెను. బెజవాడ పుర పాలకోన్నత పాఠశాల జట్టివారు పెద్దచెండిగిన్నెను, యేలూరు పురపాలక ఉన్నతపాఠశాల జట్టివారు చిన్న చెండిగిన్నెను గెలుపొందిరి. పెద్దగిన్నెను గెలుపొందిన జట్టిలోని పదునొకండుగురు ఆటకాండకును, తదితర జట్టిలో నాడి ప్రత్యేక ఆట సేర్పరచెనను జూపిన మరి అయిదుగురికిని చెండిపతకములు బహుమాన మొసంగబడెను. పి. డబ్లియ. డి. నూపరించెండింగు యింజనీయర్ గారగు ము.రా.రా.శ్రీ రావుబహదూర్ భాస్కరయ్యగారు కడపటి దినమున జరిగిన సమావేశమునకు ఆధిపత్యము వహించి గెలిచిన విద్యార్థులకు బహుమానములను పంచి పెట్టిరి. (ఒకవిలేఖరి)

నోటీసు

కాకినాడ నబార్డినేటు జడ్జికోర్టులో ఇన్సాలెన్సీ పిటీషను నెం 18/25 రు పిటీషనరు క్రెడిటరు:—నేటు బాలకృష్ణ దాస్ మోతీ లాల్ తరఫున భాగస్వామి బాలకృష్ణ దాస్ డాగాగారికుమా డుడు క్రిలాల్ డాగా మార్వాడీ, బ్యాంకర్లు, సా॥ కాకినాడ. రెస్పాండెంటు, డెబ్టరు:—భోగర్ల బంగారయ్యగారి కుమారుడు. భోగర్ల కనకరత్నం, వైశ్యులు, వర్తకులు, సా॥ కాకినాడ. పైన చెప్పబడ్డ పిటీషనరు, పైన చెప్పబడ్డ రెస్పాండెంటు, భోగర్ల కనకరత్నమును ఇన్సాలెన్సీగా డిక్లేరు చేయించుమని యీ కోర్టులో పిటీషను దాఖలుచేసి పున్నందునను సదరు పిటీషను ది 12 వ నవంబరు 1925 తేది నాటికి హీరింగు వాయిదా వేయబడి పున్నందునను సదరు విషయము ప్రావిన్సియల్ ఇన్సాలెన్సీ ఆక్టు V of 1920 క్లౌజు 19 క్లాజు (2) ప్రకారము యిందుమూలముగా నోటీసు త్వారా ప్రచురము చేయడ మైనది. సబుకోర్టు, కాకినాడ. } సి. వరదరాజులు,
ది 24-9-1925. } సబార్డినేట్ జడ్జి.

నోటీసు

1925 సంవత్సరం అసలు నెం 106 రు Between వాదులు:—1 పెనుపోలు వెంకట వరసింహ్యం, 2 ఘంటసాల నూర్యరామయ్య, కంపెనీ. and ప్రతివాది:—గోతరం శుబ్రమణ్యం. ప్రతివాదికి తెలియజేయడ మేమనగా? ఈ నెంబరు వాదులకంపెనీవారికి నీవు చెల్లించవలసిన ప్రాంసరీనేటు తాలూకు ఆస్తులు ఫాయదాలు రు 1821-4-0 లు రాబట్టుకొనుటకు నీమీద వాదులచే దావా వేయబడి 24-10-1925 తేదీకి నీకు నోటీసుకుగాను కోర్టువారివలన వాయిదా వేయబడి పున్నది. సదరు వాయిదానాటికి నీవు స్వయముగాగాని, ప్రిడరుద్వారాగాగాని, హాజరై కోర్టులో నీ ఆక్షేపణ తెలుపుకొననియెడల సదరు తేదిన దావా నీ సహకారమున తీర్మానము చేయబడునని తెలుపడమైనది. అమ.కాల పట్టాభిరూపయ్య, నెల్లూరు, 25-9-1925.

న్యాయస్థాన వార్తలు

ఎగూరు పోలీసుకోర్టు

నేరము నుపసంహరించుకొనుట

టి. సుందరరావునాయుడు, హైదరాబాద్ నుండి వచ్చిన కేసు 25 వ తేదీ విచారింపబడెను.

ఈ న తేదీన సుందరరావునాయుడుగారికి విందుశ్రయముండగా కన్నప్పగుగారు మహాత్మా గాంధీగారి నమనానించుచు బల్లెను. పిమ్మట ఫిర్యాది అది న్యాయమగ్నము అని ప్రశ్నించగా మొదటి ముద్రాయి యాతని చేయిపట్టి నరికి, "నే నెవ్వరో తెలియదా? ఏవనుచున్నావు?" అని గద్దించి యడిగెను. రెండవ ముద్రాయి చెంపపై కొట్టెను. అని నేర మాతో పించుట.

కేసు పిలుచునదికి సుందరరావునాయుడుగారు తనట్లు తేయలేదనియు, ననుసరించినదియు చెప్పెను. ఫిర్యాది నేరము నుపసంహరించుకొనెను. కేసు కొట్టివేసిరి.

తండ్రియార్చేట అల్లరులు

సాక్షుల విచారణ

జూలై 19 న రెండవ సెషన్స్ మేజిస్ట్రేటుగారు గత కుక్రవామర సాయంత్రము- తండ్రియార్చేట దొంగిలకేసునందు ఇంకను కొందరు ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షులను విచారింపిరి. ఈ కేసు నందు, రామస్వామినాథుడు మరియు 11 మందియు, ఆగస్టు 18 వ తేదీన- పురపాలకసంఘ ఎన్నికయందు స్వరాజ్యపక్ష అభ్యర్థితులైన జరిగిన భజనయూరేగింపుమీద పడి కొట్టిదొంగిలకేసిరిని ఆరోపించబడెను.

కొద్దివారు ఫలహారాంతరము గూడినపుడు మొదట రాజగోపాలు అను కానిస్టేబులు విచారింపబడెను. అతనిము 6 గం|| 30-80 గం|| వరకు తండ్రియార్చేటలో పెట్టెలుద్దాటి మీద నియమింపబడిరి. అప్పుడు సాయంత్రము 8 గం|| గాంధీపక్షమువారు ఊరేగింపు తేయుచుండగా జన్మిసుపక్షపు ముద్దాయిలు ఎచ్చి వారిని కొట్టి పెద్ద గల్లంతుకేసిరి.

మేజిస్ట్రేట్:- వారు జన్మిసు పక్షమువారిని నీ కట్టు దెలియును?

సా:- అచ్చటివారు చెప్పిరి. ముద్దాయిలునుచ్చి "మీ పిల్లలో కట్టావ చ్చితిరి" అని చెప్పుచు భజనవారిని కొట్టుచు వచ్చిరి. అందులో 6 వ ముద్దాయిని నే నరెట్టుకేసిరి. ఇంతలో మరికొందరు వచ్చి నాకాలుమీదకొట్టిరి. అంతట క్రిందపడితిని. ముద్దాయిలు అచ్చటిలాంతర్లను బద్దలగొట్టిరి. అందులో ముద్దాయిని నేనుకాచి అరెస్టుకేసిరి. నేను క్రిందబడినపుడు కొన్ని దెబ్బలు తగిలెను. అటుతరువాత నేను హాస్పిటలునకు పంపబడితిని. (ఇచ్చట సాక్షి ఆరంభముద్దాయి యుపయోగించిన లావుపాటి పలకకర్రను గుర్తించెను.)

దామోదరనాయుడు:- (682 కానిస్టేబులు) తాను తండ్రియార్చేట బందోబస్తు పోలీసులలో నొకడవనియు అతినమున గాంధీభజన జరుగుచుండగా దొంగిలకేసుని యు అప్పుడు వారిలో నొకరినొకరు కొట్టుకొనుచుండి రనియు 6 వ ముద్దాయి కొట్టుచుండగా ఎందుకట్లు కొట్టెదనని అడిగి ననియు నుడివెను. అంతట తాతడు కర్రతో భుజముమీద కొట్టెను. నేను వైద్యశాలకు గొనిపోబడితిని.

తులసింగము అను నతను తరువాత సాక్ష్య మొనగుచు తనది రాయపురమనియు యూరేగింపువేడుక జూచుటకు వెళ్లి యుంటిననియు నుడివెను. నేను వెనుకనుంటిని. ఇంతలో భజనలోనివారు వెనుకకు పరుగెత్తుచు ఒకరిమీదొకరుపడుచు వచ్చుచుండిరి. ఏమోమామటకు ఇంతలో ముందుకు వెళ్లితిని. అచ్చట 4 వ ముద్దాయిని జూచితిని. అతడొకకర్రతో కొట్టుచుండెను. "ఎందుకు కొట్టెదనని అడుగుచు వెళ్లగా అత డాకర్రతో నన్ను కొట్టెను. నేను కొంచెము నంచాలించుకొని 4 వ ముద్దాయిని పట్టుకొని పోలీసువారికి ఒప్పజెప్పితిని. ఆరాత్రియే పోలీసుస్టేషనునకువెళ్లి రిపోర్టుకేసితిని. మరునాడు వైద్యశాలకు వెళ్లితిని. కాంగ్రెసుపార్టీని తరిమివేయుటకుగాని దొంగిలకేసునందేసినది నాయుడేకము. ఆభజన వోటుల సంపాదించుట కుద్దేశించబడెను.

కన్నప్ప మొదటియారు సాక్ష్యమొనగుచు తానుగూడ భజనలో పెద్దపాత్రవహించిన నుడివెను. నేను పాడుచుంటిని. స్వరాజ్య

మొదటియారు అధికారపులుసాయకరును అనుమానపడుచు 6 దొంగిలకేసునందు. ఆ భజనలో నుండగా 1, 5 ముద్దాయిలు నన్ను కర్రలతో కొట్టిరి. నేనొకరిని పట్టుకొంటిని. కాని తప్పించుకు వెళ్లిపోయెను. తరువాత పోలీసులు స్టేషనునకుగొనివచ్చిన వారిలో ముద్దాయిల గుర్తించిరి.

వరదరాజులచెట్టి తరువాత విచారింపబడెను. నేను తంబుచెట్టిసందులో నుందును. భజన మాచుటకు వెళ్లితిని. 8, 9 ముద్దాయిలు పిల్లలో కర్రలు పుచ్చుకొని పరుగెత్తివెళ్లుచుండిరి. వారిచెంబు నింకా పడి, పడిపోనుమండి కర్రలు పుచ్చుకొని వెళ్లుచుండిరి. నేను భయపడి తిరిగి వచ్చితిని.

సి. ఎస్. కంకరనాయన విచారింపబడెను. తా నా భజనలోనుంటినని అతడు నుడివెను. నేను వేడుక జూచుటకు వెళ్లితిని. అప్పుడు ముద్దాయిలు గ్యానులెట్టు పరుగెత్తుచు వచ్చిరి. వారు కర్రతో నన్ను గూడ కొట్టిరి. నాకు పిత్తుమీద గాయము తగిలెను. అంతట నేను 408 కానిస్టేబులును గలిసి అతని నరెట్టు కేసితిని.

తరువాత సాక్షుల విచారణ సోమవారమునకు వాయిదా వేయబడెను. ఆదినమునుండియే ముద్దాయిలకర్రపు సాక్ష్య విచారణగూడ జరుగును.

కన్నులార జూచినవారి సాక్ష్యము

తండ్రియార్చేట దొంగిలకే సీదినమున తిరిగి విచారణకు వచ్చినపుడు స్వయముగ జూచిన సాక్షులు మరికొందరు ప్రాసిక్యూషన్ తరపున విచారింపబడిన పిదప చాకలిపేట ఆనరరీ మేజిస్ట్రేటుకు నిజాల్ గారు, ముద్దాయిల తరపున వి. ఎల్. ఎల్. రాజులగారిచే అడ్డు సవాళ్లు వేయబడిరి.

తెరంబూరులో వర్చు-మార్చులో ఫిట్టరుకు జయరాం నాయుడు ఈ దినమున మొదట విచారింపబడెను. ఇతడు సంతోషరాయ్ పేటలో నివసించుచుండెను. స్వరాజ్యపక్షపు భజనలో నితడుగూడెను. భజన యూరేగింపు వెళ్లుచుండగా 9, 10, 12 ముద్దాయిలు భజన తేయు పిల్లలను, పెద్దలను కొట్టుచుండిరి. అంతట నతడు పోలీసుస్టేషనునకు పరుగెత్తి రిపోర్టు చేసెను.

హుస్సేనుఖాను అనునతడు తరువాత విచారింపబడెను. ఇతడు ముక్తవా స్తవ్యుడు. పిల్లలలో కూలి. కాంగ్రెసుపక్షమున వలంటిరుగ పనిచేసెను. ఇతడు భజనలో వెళ్లుచుండగా 6 వ ముద్దాయి ఇతనిని కర్రతో కొట్టెను. గాంధీపక్షి లాగి క్రిందపడివేసెను. స్వరాజ్యపక్ష అభ్యర్థికి వోటు లెక్కుండ తేయుటకుగాను ఈ దొంగిలకే తేయబడెను.

మేజి:- ఆ విషయము నీ కట్టు తెలియును?

సా:- స్వరాజ్యపక్షమునా రెవ్వడు మీటింగుకేసిన నను రాళ్లు మొదలగునవి విసరబడుచుండుటచే నీ దొంగిలకే సందులోనే యవి యెంచుచున్నాను.

తరువాత గ్యాసలెట్లు మోయు కూలియగు రాఘవ్ అను నతడుగూడ, తనలెట్లు బ్రద్దలకొట్టబడెననియు తాను పరుగెత్తినినియు నుడివెను.

ముద్దాయిల గుర్తించుట

ముద్దాయిలకర్రపు న్యాయవాది, ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షులలో, ఆనరరీ మేజిస్ట్రేటు నికల్ గారిని మొదట వద్దు సవాళ్లు వేసిరి. ఆ ప్రశ్నలకు సాక్షి జవాబులను నిట్లు నుడివెను. ముద్దాయిల గుర్తించుటకు జరుపబడిన పరీక్షను చాల పొగ్రతగా నడపితిని. ముద్దాయిలకర్రపున, దామోదరనాయుడు అను వోటుగూడ నచ్చట పోజు రున్నవిషయము నిజమే. అచ్చట నెం 10 రు పొడుకానిస్టేబులుండెనో లేదో నాకు జ్ఞాపకము లేదు. ఎవరో యొకరు పలుమారు లోనికొమ్మచు పోవుచుండెనని దామోదరం నాయుడుగారు నాతో పిర్యాదుకేసిరిగాని కానిస్టేబులు అట్లుకేయుచుండెనని చెప్పినట్లు నాకు జ్ఞాపకము లేదు. గుర్తించుటయందెట్టి ఆక్రమములు జరుగలేదు. అచ్చటవరే దులో 8 వ ముద్దాయియొక్కడే నగలు ధరించియున్నమాట నిజమే. కాని వానిని బట్టిలో కప్పితేసుకొనవలెనని యు తరపు కేసితిని. అతడు సులభముగ గుర్తించబడెనని నేను చెప్పలేను. అతనిని గుర్తించినసాక్షి చాలమార్లు అచ్చట వరుసగా నిలువజేసినవారి నందరిని తాగుగా పరిశీలించిచూచి ఆఖరువకు 8 వ ముద్దాయిని గుర్తించెను. మొదటిసాక్షి గుర్తించి వెళ్లగానే 8 ముద్దాయిని దుస్తులను, ఫలమును మార్చుకొనవలెనని యు తరపు కేసితిని. ప్రతిసాక్షియు గుర్తించి వెళ్లి పోయినపు డెల్ల ముద్దాయిలఫలములను దుస్తులనుమార్చుకొనన ట్లుతరువుచేసిరి. 8 వ ముద్దాయి ఆవిధముగ తనదుస్తులను మార్చుకొని నగలను కప్పివేసికొన్నతరువాత తిరిగి గుర్తించబడలేదని చెప్పాలను.

దుస్తుల ఫలములు మార్చుకొనవలెనని చెప్పినపు డెల్ల ఆవిషయము నోటుకేసెను. ముద్దాయిలందు గుర్తించబడిన రు

వారినే ఈవిషయమునోచుకేసెదను. 5 సాక్షులుగు ర్తించినతరువాత మార్చే 8 వ ముద్దాయిని నగలను మూసుకొనవలెనని చెప్పలేదు. నేను గావించిననోటు రికార్డునకుమధ్య నుండుటకు కారణము దెలుపలేను. అప్పుడు ముద్దాయిలవక్తిలు-8 ముద్దాయి నగలుగా తాగుగ గన్పించుచున్నవనయు వానిని మూసువలసివదనియు గోరనేతూ నాకు జ్ఞాపకములేదు. అటుతరువాత 8 ముద్దాయి గుర్తించబడినట్లునా రికార్డులో లేదు. మిగిలినసాక్షులు ఫలహారాంతరము క్రాసుపరీక్ష చేయబడుదురు.

వైదావేట మ్యునిసిపల్ ఎన్నికలు

పదకొండవ వార్డులో ఇద్దరు సభ్యులు కాంగ్రెసుపక్షమువారు విజయు లగుట

11 వ వార్డు ఎన్నికలు 25 తేదీ కుక్రవారమునాడు నెల్లం కుప్పములో మారుమూల, ఆనరరీ బెంచి మేజిస్ట్రేటు సాహెబుగారి గృహమందు ఉదయం 8 గంటలుమొదలు 11 గంటలవరకు సాయంత్రము 2 గంటలుమొదలు 5 గంటలవరకు జరిగినది. ఈవార్డులో కవరై పిల్లి, మోటుపాళెం, నెల్లంకుప్పం, వికాఖిలం, తోపుపేట మున్నగునవి చేరియున్నవి. కవరై పిల్లి, మోటుపాళెం మున్నగుపిల్లలలో వెక్కెండ్రు ఆంగ్లము నివసించుచున్నారు. వీరి పూర్వకులు బందరు. పాలకొల్లు వగైరా ప్రదేశములనుండి యిక్కడకువచ్చియుండిరి. వీరి వ్యాపారము జట్టుల అడ్డము. వికాఖిలం, తోపుపేట వగైరా ప్రదేశములయందు నేతపని విరివిగా జరుగుచుండును. రాలముల యొక్కయు మగ్గుములయొక్కయు మోత వివరలెనన్న యిచటనే వివరలెను. ఈవార్డుకు 2 స్థానములుగలవు. వీటికినెలగురు అభ్యర్థులు పోటీకేసిరి. ఇదివరకు ఈవార్డుకి మ్యునిసిపల్ సభ్యులుగనున్న కె. యస్. కొటిసికు (స్వతంత్ర) పొన్నుస్వామి మొదల్యారు (జట్టిప)గార్లు సూతసముగా కాంగ్రెసు అభ్యర్థులగు పోటువాసు బలరామసెట్టిగారు, సదయప్పమొదల్యారుగారు పోటీకేసిరి.

ఈఎన్నికల సందర్భమున వార్డులో కలిగిన కొలకాలము 24-25 వ తేదీన చూచితీరవలయునగాని వ్రాసిన తీరు వోటు వియవ ప్రతివోటురు గ్రహించునట్లు అభ్యర్థులు పాటు బడిరి. 266 గురు వోటర్లకు 280 మందివరకు హాజరై వోటు నొసంగిరి. వైరు మన్ ఖాన్ బహద్దర్ అబ్దుల్ రహ్మాన్ సాహెబుగారు ఉదయం నుండి సాయంత్రమువరకు హాజరుండి తమ చాకచక్యమును చూపుచుండిరి. నూతనఅభ్యర్థులగు సదయప్ప మొదల్యారుగారితో వీరు కొన్నిశోకాలనాకు వైదావేటవార్డుకు పోటీకేసి జయము నందియుండిరి. అప్పుడుసదయప్ప మొదల్యారుగారు ఓడిపోయిరి. ఈఎన్నికలసమయమున కొందరుకొంపిల్లకాని ప్రముఖులుగూడ హాజరై కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల కెదురుగావనకేసి ఎన్నియోవిధముల సహాయములను గావించినను బలరామసెట్టిగారి యేకేంటు పుడ మోత్రము నాయుడుగారు పెట్టినఅభ్యైసలను ప్రోసెరా జని నను ప్రజావాక్యమునెడలనే భగవంతు డుండి కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకి విజయము కలిగించెను. వోటు లెక్కించునదికి బలరామ సెట్టిగారికి 178, సదయప్ప మొదల్యారుగారికి 172, కొటిసిగారికి 58, పొన్నుస్వామిమొదల్యారుగారికి 52, వచ్చినవి. ఈ పంగతి తెలియగానే అచట కేరీన జనము కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకు కేసిన సన్మానములెవ్వనాతీతము. ఈవార్డులోని ఆంగ్లకుల నాయకుడు బలరామసెట్టిగారు. నేతవృత్తివారికి నాయకుడు సదయప్ప మొదల్యారుగారు. వీరుపురి జయము ఆహ్లాదాని ఆకాలవృద్ధము ఉత్సాహమున వోలలాడించెను. ఇట్టిఎన్నికలలో జరుగుటకు పిలుస్తూ లోపములనుగురించియు రూల్సులోని హా పములను గురించియు నామనస్సుకు పొడగట్టినవానిని గురించి ముందు వ్రాయదలచి జయమందిన అభ్యర్థులకు అభినందనములతో ముగించెదను. (ఒక విలేఖరి.)

ఎస్. వేదమూర్తిగారు

స్టేటుకాన్సిలునకు మదరాసు ప్రతినిధిగా నిలచిరి స్టేటుకాన్సిలునందు బర్మా ప్రతినిధిగానున్న ఎస్. వేదమూర్తిగారు డిల్లీ నుండి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:- వివిధరాజకీయపక్షములలోని మిత్రులు చాలమంది కొరుమండుటచే స్టేటుకాన్సిలునకు చెన్నరాష్ట్ర ప్రతినిధిగా నిలచుచున్నానని తెల్పుటకు సంతస మగుచున్నది.

దొంగనోటు, అరెస్టు-దొంగస్వామిగురుకులు అనువాడు గొనిందప్పనాయకునిది. కాఫీహాటలునందు దొంగ వోటు యిచ్చునందు పోలీసుగారు ఆగ్రహించిరి.

బాలికాహిందీపాఠశాల - కాకినాడ

ప్రథమ ద్విత్వీయ వార్షికముల కార్యనివేదిక
స్వాగతోపన్యాసము

ప్రథమమున గోదావరిజిల్లా హిందీ ప్రచారసమితికి వానిని స్థాపనముచేయుటకై మ|| రా|| రా|| శ్రీ దినపతి సత్య న్నారాయణ గారు, సజ్జీవీను వెంకట సుబ్రహ్మణ్య కృష్ణారావుగారు జిల్లాయందు ప్రచారమొనరించి ఆయా తాలూకాల లో తాలూకా హిందీ ప్రచారసమితులను స్థాపించియుండిరి. ఆ విధముగనే మా పాఠశాలను ప్రారంభించుటకు పూర్వము ఆనగా 1923 సం|| ౧౦|| ఏప్రిల్ నెలయందు కాకినాడ తాలూకా యందును ఒక ప్రచార సమితి ఏర్పరచి దాని పత్రమున ఈ పట్టణమునందలి యెనిమిది తావులలో తరగతుల నేర్పరచి హిందీ ఉచితముగా నేర్పు ఏర్పాటు గావించబడెను. అందు జగ న్నాధ పురమునను కాకినాడ పురముధ్యక్షున మా తండ్రి గారి గృహమందును స్త్రీలకు ప్రత్యేకించి హిందీనేర్పు యేర్పాటులు గావించబడెను.

స్త్రీలలో హిందీ ప్రచారము జరుగవలెనన్న స్త్రీలవల్ల నే బాగుగా జరుగవలెనను యుద్దేశముతో మ|| రా|| రా|| శ్రీ దినపతి సత్యన్నారాయణగారు నాకు హిందీని ఎక్కువకడలో నేర్పిరి. వారు చెప్పినది స్వల్పకాలమైనను మిక్కిలినేర్పుతోను, ఓపికతోను నేర్పినందులకు నా విధేయతా పూర్వక వందనము ల యాచరించుచున్నాను. ఈ రోజున మా పాఠశాలాభివృద్ధి యంతయును వారియొక్క యాశీర్వాదనలమే యని చెప్పక తప్పదు.

కాకినాడలో దేశీయ మహాసభ జరిగిన దినములందే శ్రీ యుత జమ్నాలాల్ బజాజ్ గారి యధ్యక్షతక్రింద హిందీసాహిత్య సమ్మేళన విశేష యధినివేశనమును గూడ జరిగిన యంతయు తమ కెల్లరకును విశేషమే అయి యున్నది. ఇక నెలరెండునెల లకా యధినివేశనము జరుగుననగనే తాలూకా సమితి కార్య దీక్షయు సన్నగిల్లజొచ్చెను. వానితోపాటు దాని యాశ్రయ మున నడుపబడుచుండిన తరగతులను వెల్లగ వీలించినవి. ఆ హిందీ సాహిత్య సమ్మేళన సందర్భములో లీనమయ్యగారోపు. తిరిగి ఆ సమితి కల యెత్తినట్లు గానరాదు. మా తరగతి మాత్ర ము క్రమాభివృద్ధి గాంచి ఆయధినివేశనమయమునకు పాఠశాల గా పరిణతి కెందెడది.

మొదట పదునేనుగరి బాలికలలో మా తండ్రిగారి రంగు మ. రా. శ్రీ తేన్నూరి రామారావు పంతులుగారి గృహమున నొక గదిలో ప్రారంభింపబడిన ఈ తరగతి అచిరకాలముననే పభివృద్ధి గాంచినది. పెద్దెంబరు నెలలుగడచినను అచ్చట దీని కి దగుటకు లేమి నేలుగ బసకై ప్రయత్నింపవలసి వచ్చినది. అత్రటి మాకు తమ గృహములో నయితో తగు స్థలము నిచ్చిన శ్రీమంతులు బమ్మ చిన వెంకట్రాయుడుగారికి మేమెంతయు కృతజ్ఞులము. సమ్మేళనకార్యముల జరిపించుటకు వచ్చి ఆసయము నున కాకినాడలో నున్న శ్రీయుత పోతుకర్పి హృషీకేశ కర్ప గారును వారి ధర్మపత్ని శ్రీమతి కారదాదేవిగారును బాలికలకు హిందీగ్రంథముల కొన్నిదినములే యొననేమి నాకమ్మ వగ తోడుపడిరి. శ్రీయుత హృషీకేశ కర్పగారు బాలికలకు హిందీపాటల నేర్పువచ్చిరి. శ్రీమతి కారదాదేవిగారు యువతీ మణులకు హిందీ నర్తనసంబంధముండిరి. వారొనర్చిన సహాయ మునకై ఆనందతులకు నా మనఃపూర్వక వందనముల నర్పించు చున్నదానను.

హిందీ సాహిత్య సమ్మేళనమున కధ్యక్షులుగ వచ్చిన శ్రీయుత జమ్నాలాల్ బజాజ్ గారున్నూ, సుందరలాల్ కీ, రామదాస్ కీ గౌడ్, జవహర్లాల్ నెహ్రూ, కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, టంగుటూరి ప్రకాశం, వెంకటప్పయ్య పంతు లుగార్లు మొదలుగాగల నాయకాగ్రేసరులును, శ్రీమతి కస్తూరీ భాయి గాంధీ మొదలుగాగల ఉత్తరదేశపు నారీమణులును మా పాఠశాలను సందర్శించెడి భాగ్యము మాకు కలిగినది.

స్వాగతప్రము హిందీనుండి అనువాదము

"పూజ్యజననీ! మహిళామణులారా!
తమ పాదధూరిచే. మా పాఠశాల పరిత్రమగుట గాంచ మాసంతోషమునకు మేరలేకున్నది. మిమలోటి యాదర్శ శ్రీ రత్నములకు మేమేరిక స్వాగత మియ్యగలము! అయినను ప్రతి పుష్పం ఫలంతోయం యను రీతిని మా స్వల్ప సత్కారమును నయితో స్వీకరించి మా యా త్మప్రపాతకాల ఉత్తరీతరాభి వృద్ధిని గాంచునటుల శుభాశీర్వాదముల నిమ్మని వేమారు మిమ్ముల వేడుచున్నాము. ఇది పసికూన. నేటికి బాల్కనె

లైనను నిండుగ లేవు. అయినను తమ కృపాకటాక్షమున నియ్యది యాంధ్ర శ్రీలోకమున కాదర్శప్రాయము గావచ్చు నని మా దృఢవిశ్వాసము "హిందీభాష యేకభాష కావలయు" నను పూజ్యులగు మహాత్మాగారి తొలుతొల్లిటి యాదేశమును పాలించునట్టి ఒలమును మా కొసగునుని దయాశుడగు ఆపరమే శ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాము. ఇట్లు తమవిధేయురాలైన, బాలికలు, బాలికాహిందీపాఠశాల, కాకినాడ.

శ్రీమతి కస్తూరీబాయి గాంధీగారు స్వచ్ఛమున హిందీ భాషలో హిందీభాషావ్యక్తతనుగూర్చియు, స్త్రీలు దాని నభ్యసించవలయు కర్తవ్యమునుగూర్చియు, ముచ్చటించుచు పాఠ శాల యొనర్చుచున్న కృషిని, పాఠశాల మచితముగా గృహము నిచ్చినవారిని నెక్కువగా ప్రసంగించిరి.

ఈసంవత్సరమున యందు అరువదిమందివిద్యార్థినులుచేరిరి. అందులో 50 మందిబాలికలును 10 మంది స్త్రీలునుగలరు. అక్ష ర, ప్రాథమిక, ప్రవేశికయను మూడుతరగతులుగ ఏర్పడరు విభ జింపబడిరి. విద్యార్థినులందరు చక్కగ హిందీభాషను చదువుట, వ్రాయుట, మాటలాడుట, నేర్పికొనుటకు తగు విద్యాప్రణా లిక నేర్పించి కృషిపర్చితిమి. ఈతరగతుల నన్నిటికిని నేనే పాఠము జెప్పవలసివచ్చుచే కొద్ది గ కష్టము వోచెడిది. కాని యప్పటిలో నాయొద్ద ప్రవేశపరీక్షకు చదువుబాలికలలో నా శం రత్నాచారి, బంగారు వచ్చావతి, ఎర్రమిల్లి శేషయమ్మ యనువారలు అక్షరతరగతిబాలికలకు బోధించుచు నా కాభార మును కలుగకుండగ జేరిరి మికు దెబ్బలు కెంతయు సంతస ముగ నున్నది. వీరలగూర్చి మరొక్కసంగతి. ఈ బాలికలు మువ్వలరును తమ యిండ్లకడ స్త్రీలకు హిందీ నేర్పుచువచ్చిరిని విన్న నాయనందమునకు మేర లేదు. నిజముగ నేధన్యతైతిని. హిందీభాషను నేర్పుటయేగాక బాలికలందఱును తప్పక రాట మునై ఆనుదినము నూలు పడుకుచుండిరి. వారలకు విశ్రాంతి నిచ్చి విశోదమును గూర్చుటకు 'కోలాటము' నేర్ప ఆ చితిమి. బాలికలందరు హిందీపాటల బాడుచు కోలాటము నేర్చుచుం డిరి. ఈవిశోదమున ఇతరబాలికలును పాటా మాపాఠశాలకు మరింత శోభను దెచ్చుచువచ్చిరి.

ఈసంవత్సరములో నూలు సంత ఎక్కువగ లేయలేదు. దానికగ న్యయుము సంతయు మేమే భరించుచు వచ్చితిమి. ఆ నూలువలన రమారమి 15 గజములబట్ట కేయంపగలిగితిమి. అఖిల భారతహిందీ ప్రచారకార్యాలయమంత్రి యగు రామదాసు గౌడుగారు "సాస్పతి" అను హిందీపత్రికయందు తమ దక్షిణ దేశయాత్ర యను శీర్షికక్రింద మాపాఠశాల నెక్కువగ ప్రశంసిం చి యుండిరి. మరియు ఉత్తరదేశమున హిందీ మాసపత్రిక "ప్రభ"యు మాపాఠశాలయందు జరుపబడు కృషినిగూర్చి ముచ్చటించినది.

ఇట్లు ముక్తకంఠమున నింతమంది మాపాఠశాలనుగూర్చి ప్రశంసించుచు వచ్చినను, అది చక్కగ నడచుచున్నను, పరిపూ ర్ణవికాసమున నున్న బాలికయపాఠశాల అంతరించిన ఈమహాపట్ట ణమున, ఇతి మాత్రము నిలుచునా యనిపించినది. ఇదిగాక మా సోదర సోదరీమణులు "కాంగ్రెసుమనకు నీవటాటోపము. తరు వాత నేమి" యని గుసగుసలాడుచు వచ్చిన 'ఇది జీవించునా' యను శంక మాకును గల్గుచుండెడిది. దాననే ఉత్సాహజ్వలలగు బాలికలు వార్షికోత్సవము నొనర్చి బ్రోత్సహించుచు వచ్చినను తగు సహాయమున ప్రథమవార్షికోత్సవమును జరుప సాహసంప మైతిమి.

1924-1925 ఈ సంవత్సర మారంభమునుండియు హిం దీభాషమతోడు తెలుగుగూడ జెప్పనారంభించితిమి. దాన చిన్న వయస్సు బాలికలుఎక్కువగ రాదొడగిరి. తెలుగులో శ్రీరామ తారకరత్నము, శ్రీకృష్ణరత్నమునందలి పద్యములును బాలికల కంతకష్టము జేయుచుండిరి. ఈవత్సరము 35 మంది విద్యార్థిను లధి కముగ జేరిరి. అందులో 20 మంది బాలికలు, 15 మంది స్త్రీలు గలరు.

హిందీప్రచారకార్యాలయము వారి పరీక్షలకు బాలికలు తయారై 1924 అక్టోబరు పరీక్షలకు 6 గురు ప్రాథమికమను, ముగ్గురు బ్రావేశికమను నెల్లి అందఱును ప్రథమశ్రేణిలో ఉత్తీ ర్ణులై.

కాని ఈ సంవత్సరము జనవరినెలలో పాఠశాలయన్న ఇట్లు కాశీదేయవలసివచ్చినది. మాపాఠశాలకు 15 నెలలవరకు మచితముగ బసనిచ్చిన శ్రీయుత బమ్మ చినవెంకట్రాయుడుగా రికి మరల నొకసారి మాకృతజ్ఞతను దెల్పుచున్నాము.

1925 మార్చినెలలో జరిగిన పరీక్షల కొక్కరు రాష్ట్ర భాషకును, నల్లరు ప్రావేశికకును, అగ్గురు ప్రాథమిక పరీక్షకు ను వచ్చిరి. ప్రాథమికపరీక్షకు నల్లి వారిలో నయదుగురు మొ

దటి తరగతి యందును, మిగతవారందరు ఆయా పరీక్షలలో రెండవతరగతిలోను గెల్పిండిరి.

ఇదిగాక వచ్చెడి అక్టోబరులో జరుగబోవు హిందీపరీ ఙ్గలకు 6 గురు ప్రాథమిక పరీక్షను, 6 గురు ప్రావేశికమునకును, ఇద్దరు రాష్ట్రభాషకును నెళ్ళనై యున్నారు. యిప్పుడు ప్రస్తు తము పాఠశాలయందు 20 మంది స్త్రీలును, 20 మందిశ్రీమైగా బాలికలును హిందీ నభ్యసించుచుండిరి.

ఇందు చదువు బాలికలలో పెక్కుమంది ఆత్మవారిండ్ల కేగుటజేసియు, పాఠశాలకు తగు స్థలము లేకపోవుట జేసియు, పాఠశాల యొకవేళ నిలువజేమి యని భయపడితిమి. కాని మేమున్న మ. రా. రా. శ్రీ. పాండురంగి నరసింగరావు పంతులుగారి బసవద్దకు పెక్కుమంది బాలికలును, స్త్రీలును గూడ వచ్చి హిందీ నభ్యసించుచున్నారు. వారలయత్సాహ మును గాంచినను, పాఠశాలబాలికల సంఖ్యాభివృద్ధిని గాంచి నను, ఈపాఠశాల ఇంతలో పోవునను భయము మా కెప్పుడు లేదు. కాని తగు స్థలము లేకపోవుటచే ప్రస్తుతము రాట్నపు పని జరుగుటలేదని మాత్రము చింతిల్చుచున్నాము.

గత కెండుసంవత్సరముల నుండియు నుమారు 40 మంది బాలికలును, స్త్రీలును, రాట్నమునై నూలుచీయుట నేర్చి యుండిరి.

సోదరీమణులారా!

మీ యపారకృపాకటాక్షమున మాపాఠశాల బాలికకు క్రిందటి జాను యెనిమిదవ లేడికి కెండు సంవత్సరములు నిరా మయముగ గడచినవి. ఇప్పుడు మూడవ సంవత్సరము ప్రవేశించి జరుగుచున్నది. తన వచ్చియు రానిమాటల మీకును ఆనంద ముగూర్చు మీయెదుటకు వచ్చి నిల్చినది. దీనిని దరిజేర్చి, పోషిం చి సంపూర్ణ యౌవనమును నాంధ్రలోకము సంతెను ముగ్గు లుగ నొనర్చదగు సాభాగ్యగరిమ నది గాంచజేయుట మీదియు ఆయియున్నది. నేను విశేషించి విద్యావతినిగాను. ప్రాజ్ఞుగా ను. హిందీ నెక్కువగ నభ్యసించుటకు ఉత్తరదేశమునకు పోద లవియు దినదినాభివృద్ధిగాంచి మురీపెమును గూర్చుచున్న యీ కూనను పిడిపోజాలకున్నాను. దీని నెవ్వరిచేతులలో నిడి పోదు ను? అనియే రాత్రిందివములు చింత. దీనికడ జేరు బాలికలను శేరిలము విద్యావసతులను జేయుటయే గాదు. వారలను నీతి,సా విత్రి మొదలగు సతీతిలకముల చరిత్ర లాదర్శములుగ ప్రాచీన హైంధవ నాగరికతకు భక్తురాలైనగా నొనర్చనలయునని నా యాశయము. నేను యుక్తవయస్కురాలనుగాను. ఈయాశయ ముల నెఱవేర్చగల్గుటెట్లు? ఈపాఠశాలలో హిందీభాషకు తగు స్థానము నిచ్చి ఆంధ్రమును ముఖ్యముగ నేర్పింపవలయునని నా కోర్కె. నేనొక్కరుకను. తెలుగుభాష పూర్తిగదెలియనిబాలను. నాకోర్కె యీదేలుటెట్లు? ఇంతవరకు నీపాఠశాలనునధుపగల్గితి ని. దానికి శేరిలము నాశక్తియే కారణముకాదు నాయీపని లో నన్ని విధముల నోడుపడుచు వచ్చిన నాపతి దైవతముని కృషియు, మారెండ్రెగారి ప్రోత్సాహమును కారణములు. కాని, బాలికాహిందీపాఠశాలలో వారు విద్యార్థివిధానమునందు శోకృ ము గలుగజేసికొని నాకు సాయము చేయజాలరుకదా! కాన ఓయాంధ్రమహిళామణులారా! మిమ్ముల నొకప్రాధన. మీలో విద్యావయోవృద్ధులు గలరు.వారిలో నెవ్వరేని ముందునకు వచ్చి యీబాలిక పోషణభారము వహించిన నే నాబాలకు దాదిపై తగు నూడిగము సల్ప సంసిద్ధముగ నున్నాను.

గుమ్మడిదల దుర్గాబాయమ్మ,

అధ్యాపక బాలికా హిందీపాఠశాల, కాకినాడ.

సాలఘాటు ఆర్తసమాజము

సాలఘాటులో ఆర్తసమాజ ప్రచారము బాగుగ జరుగు చున్నది. ఎజానాలు (అస్పృశ్యులు) చాలమంది ఆర్తసమాజకు లగుచున్నారు. ఈసూతన ఆర్తసమాజకులు అగ్రహారముల గుం డాపోవుచున్నను పూర్వచార పరాయణులెవ్వరును అడ్డుచెప్ప లేదు. 50 మంది ఎజానాలు సమాజములో కలసిరి. అందులో కొందరు క్రైస్తవ మహాచ్ఛదీయ మితము లగలవించిరి.

శుద్ధి ప్రచారము సంబంధము స్వామిశ్రీధానందులవారు కొద్దికాలములో శేరళములోసంచారము చేయనన్నారు. పండి తరుషిరామగారు రేపుపాల్లాటవత్తురు. ప్రచారము సలుపుట కై ఆలప్పేళ్ళుసభవారు ధనము ప్రోగు జేయుచున్నారు.

(అ. వె)

వంగరాష్ట్ర గవర్నరు సంచారము

దార్జిలింగు, పెద్దెంబరు 24: నేటి వధ్యాహ్నము గవర్నరు దార్జిలింగు చేతను. (అ. వె.)

విదేశపు పెట్టుబడి

విదేశపు పెట్టుబడిని గూర్చి విచారించుటకు, ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి కమిటీ నేర్పరచిరి. వారి రిపోర్టు యిటీవల ప్రచురింపబడెను. కమిటీలు లెక్కకు మిక్కిలి యగుచున్నవి. ఫలితము మాత్రము అనుకూలముగ నుండుట లేదు. ప్రస్తుతపు రిపోర్టు సయితము మిక్కిలి ఆశాభంగకరముగ నున్నది. విదేశపు పెట్టుబడి హిందూదేశమునం దేమాత్రము గలదో కనుగొనుటకు వీలులేదని కమిటీవారు తెలిపి సంతృప్తి జెందిరి. వీరి ప్రతిపాదనమును విశ్వసించజాలము. పెట్టుబడి ఏమాత్రముండునో కనుగొనుట అసంభవమైనయెడల, కమిటీని నియమించి ప్రయోజనములేదు. ఉజ్జాయింపుగ నయినను కనుగొనుటకు వీలులేదని చెప్పట చాల విచిత్రము. అది యటుండ, కనుగొనినను ప్రయోజనము లేదని కమిటీవారు దెలుపుట బట్టి, వారి సంకుచిత దృష్టిని గ్రహింప వచ్చును. విదేశపు పెట్టుబడి ఏమాత్రము గలదో తెలిసిన, దేశీయు లేమార్గ మవలంబింప వలయునో విచారింప వలగును. రాజకీయ పరాధీనతకు దోడు ఆర్థిక పరాధీనత గూడ దేశము నావరించి యుండుటచే, ప్రజలస్థితి దుర్భర మగుచున్నది. ఆర్థిక పరాధీనత దోలగినను కొంత మేలుగ నుండును. స్వదేశపు పెట్టుబడిని వృద్ధిజేయుటకు కృషి జరుగుట యవసరము.

విదేశపు పెట్టుబడి వ్యాపించుట, తప్పు గాదనియు, దేశాభివృద్ధి కవసరమనియు విచారణసంఘమువారు సిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించిరి. ఇటుల దెలుపుటకును విచారణతో బనిలేదు. కొన్ని పరిస్థితులలో విదేశపు పెట్టుబడి యవసరము గావచ్చును. కాని హిందూదేశపుస్థితి గాంచిన, విదేశపు పెట్టుబడివలన లాభముకన్న నష్ట మధికముగ గలదు. ప్రజలనిస్సహాయత మరింతయధిక మగుచున్నది. దేశమునకు జెందవలసిన లాభము, పరదేశములకు జోవు చున్నది. తద్వారా, రాజకీయపరాధీనత మరింత వృద్ధి యగుచున్నది. హిందూదేశపు పెట్టుబడి యధికమగుట శ్రేయస్కరమని కమిటీ వారంగీకరించెదరు. కాని యిందుకు అనుకూలమగు మార్గమును వారు చూపరయిరి. విదేశపు పెట్టుబడిని నిరుత్సాహపరచి, అందుల కవకాశమును తగ్గించిన గాని, స్వదేశపు పెట్టుబడి వృద్ధి జెందజాలదు. స్వదేశపు పెట్టుబడిని గూర్చి సర్వే జరుగవలయునని కమిటీవారు గోరుచున్నారు గాని, ఆ పని యసంభవమని మరియొక కమిటీవారు దెల్పిన దెలుపవచ్చును. ఇంపీరియల్ బ్యాంకుకు క్రొత్త శాఖలను జేర్చవలయు ననియు, ప్రస్తుతపు బ్యాంకుల సౌకర్యములను హెచ్చుజేయవలయు ననియు,

క్రొత్త బ్యాంకులను నిర్మింపవలయు ననియు, వీరి యుద్దేశ్యము.

ఇంపీరియల్ బ్యాంకుస్థితి జూచిన, స్వదేశపు పెట్టుబడికి వారు ప్రోత్సాహ మొనగెద రని దోచదు. బ్యాంకునందు భారతీయులకు ప్రవేశము తక్కువగ నున్నది. ఇంపీరియల్ బ్యాంకు, పేరుకు ప్రభుత్వమువారిదైనను భారత వాణిజ్యమునకు తోడ్పడకున్నదని, అనుభవజ్ఞులు దెలుపుచున్నారు. విదేశపు పెట్టుబడిని నిరుత్సాహపరచుటకు, తగిన ఏర్పాటులను కమిటీవారు సూచింపలేదు. విదేశపు పెట్టుబడిదారుకు, వడ్డీమాత్రమే గిట్టుచో, అట్టి సంస్థలలో ప్రభుత్వమువారు జోక్యము కలుగజేసి కొనుట పాడిగాదని, కమిటీవారియుద్దేశ్యము. భారతీయ పరిశ్రమలతో పోటీపడుటకు, విదేశీయులు ప్రయత్నముజేయునపుడు సయితము ప్రభుత్వము వారు ఎట్టి నిరోధములను కలిగించుటయు భావ్యము గాదని కమిటీవారియుద్దేశ్యము. అటులగుచో విదేశపు పెట్టుబడి స్వేచ్ఛగ ప్రవహించుచు, దేశీయ పరిశ్రమలను తలయెత్తనీయ దని చెప్పవచ్చును. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి రట్టి సందర్భములలో సయితము, దేశీయ పరిశ్రమలకు తోడ్పడని యెడల ఇక వారు చేయదగిన సహాయ మేముండును?

క్రొత్త కంపెనీలను స్థాపించినపుడు డైరెక్టరు లలో భారతీయసంఖ్య విస్తారముగ నుండవలయునని కోరుటయందు విచారితము లేదు. అటుల గోరుట గూడ పాడి గాదని, కమిటీవారు దెలుపుచున్నారు. ఇటులనే భారతీయుల కీ కంపెనీలు శిక్షణ గఱపవలయునని కోరవచ్చును. అట్టి నియమము సయితము పనికిరాదట. విదేశములలో భారతీయులకు శిక్షణ నొసగరు. స్వదేశమునందు గూడ, అందు కవకాశ మొనగనిచో, జేయగలిగిన దేమి గలదు? భారతీయుల పేరులను తదితరులకు విక్రయింప గూడదను నియమమువలన ప్రయోజన ముండునని కమిటీవారుంగీకరించెదరు గాని, అట్టి నియమమును విధించుటకు మాత్ర మంగీకరింపరాదు. పేరుహోల్డరుల హక్కులకు భంగము కలుగునని వీరు భయపడుచున్నారు. కమిటీవారు సూచించిన ఒకటి రెండు నియమములు నిరర్థకములు. తమ సిఫార్సులను అమలులోనికి దెచ్చు మార్గముల నయినను, వీరు విచారింప రయిరి. ప్రత్యేక శాసనము గావించుట యనవసర మని వీరి తలంపు. ఇట్టి రిపోర్టులు కాగితపు ఖర్చుకు కారణ మగుట దప్ప వేరులాభము గలిగింపజాలవు. కమిటీయందలి భారతీయ సభ్యు లయినను ధైర్యముగ నెట్టి సూచనలను గావించకుండుట శోచనీయము.

డి. బి. మోదర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు

బాంబాయి క్రానికలు పత్రిక యడిగిన ప్రశ్నలకు డి. బి. రామచంద్రరావు పంతులుగారిచ్చిన జవాబుల బట్టి, వారి రాజకీయాభిప్రాయములు స్పష్టమగుటలేదు. స్వతంత్రపక్షమునందు వీరు చేరి పని చేయుచున్నారని, పాఠకులకు దెలియను. తత్పక్షాభిప్రాయములు ప్రజలకు బాగుగ తెలియకున్నవి. కాంగ్రెసు క్రిడును మార్పుల అత్యవసరము గాకబోయినను, అందుగల సందిగ్ధమును తొలగింపవలయునని వీరుగోరుచున్నారు. కాంగ్రెసు క్రిడునందు సందిగ్ధత గనుపింపదు. సామ్రాజ్యస్వరాజ్యమును గోరెడి వారికిని,

సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమును గోరెడి వారికినిగూడ, కాంగ్రెసు ప్రవేశ మిచ్చుచున్నది. దేశమునందు ఉభయకక్షలవారును గల రనుటకు సందియము లేదు. ఏకక్షివారిని కాంగ్రెసునుండి వేరుజేయుట పాడిగాదు. నాయకులలో పలువురు సామ్రాజ్యస్వరాజ్యమును పొందుట సాధ్యమని భావించుచున్నను ప్రభుత్వమువారు ప్రజల మొరలను బొత్తిగా పెడచెవి బెట్టుచో, వారయినను సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము నాదర్శముగ నంగీకరింపవలసివచ్చును. అందుచే కాంగ్రెసుక్రిడు మిగుల విశాలవంతముగ నుండి, ఎల్లరకు సమ్మోదావహముగ నున్నదని తలంపవచ్చును. కాంగ్రెసు చందాను గూర్చి పంతులుగారు చేసిన సూచనలను విచారింప నక్కరలేదు. ఏలనన, పాట్నా సభవారు పావలానుగాని, రెండువేలగజముల నూలునుగాని చందాగ నిర్ణయించిరి. రాజకీయ కార్యక్రమమును మాత్రమే, కాంగ్రెసుసభ చేపట్టవలయు నని పంతులుగారి తలంపు. స్వరాజ్యపక్షములో పలువురుగూడ నిటులనే తలంచుచున్నారు. కాని, స్వరాజ్యసంపాదనమునకు సమ్మగమగు కార్యక్రమము నవలంబించుట యుక్తము. పరాధీన దేశమునందు, రాజకీయ మనిన పాలకులకు మొర బెట్టుటయే యగును. అటుగాక స్వశక్తిపై నాధారపడ నెంచుచో, కాంగ్రెసుసభ నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహింపక తప్పదు. అయినను పాట్నా సభలో నిర్మాణకార్యక్రమమునకు ప్రధానస్థానము దొలగుటచే, పంతులుగారి యభిప్రాయమే యికముందు కొనసాగ గలదు. మరియొక ముఖ్యవిషయమును గమనింపవచ్చును. కేవల సక్రమాందోళనము వలన ప్రజాభిప్రాయస్థితి నెరవేరునా లేదా యను ప్రశ్నకు, బహుశా లేదని పంతులుగారు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి. పంతులుగారిపంటి సక్రమాందోళనవాదులకు గూడ, కాంగ్రెస్టిట్యూషన్ లో పద్ధతులపై విశ్వాసము దొలగుచుండ, తదితరులకు దొలగుట యందు ఆశ్చర్యమేమిగలదు? ప్రభుత్వమువారిసంగతులను గుర్తించి, ప్రజల యభిప్రాయము వెంటనే నెరవేర్చుట వివేకము. కాలయాపన జరుగుకొలదియు, మితవాదులు సయితము అసహాయమార్గము నవలంబించుట సహజము. ఇంకను సక్రమాందోళనపద్ధతుల నన్నిటిని విడనాడుటకు సమయము రాలేదనియు, పన్నుల నిరాకరణము గాని శాసనోల్లంఘనము గాని ప్రస్తుత సమయమున ఆచరణ యోగ్యము గాదనియు, పంతులుగారు సూచించిరి. సక్రమాందోళనపద్ధతులవలన మాత్రమే గమ్యస్థానమును జేర వీలులేనిచో, తదితరమార్గములను వేని నవలంబింపవలయును? అందుకు దేశము నిప్పటి నుండియు సంసిద్ధపరచుట యవసరమా కాదా? ఈవిషయమై పంతులుగారు తమ యభిప్రాయములను విపులముగ దెలిపిన లాభకరముగ నుండెడిది. మంత్రిపదవిని స్వీకరించుటకు పంతులుగారి కభ్యంతరము లేదు. కాని యిందువలన, స్వపరిపాలనమును పొందుటకు సాధ్యపడదని, ఎల్లరకు దెలిసిన విషయమే. చింతామణి బోలు మితవాదప్రముఖులు మంత్రిపదవులను నిర్వహించుట కిబ్బందిపడి రాజీనామా నిచ్చియుండ తదితరు లేమిచేయగలరు? ఆచరణ యోగ్యములు గాని సంస్కరణములను నిర్వహించుట కాలపరణము దప్ప వేరుగాదు.

ఉద్యోగవర్ధకము విషయము స్వరాజ్య పక్షముతో స్వతంత్రముగా చేయబడినది. పనిజేయునెడల, సత్వరాభివృద్ధికి కారకులగుదురు. సప్లయల నిరాకరణము అసమ్యక్తముగా ఉన్నట్లు మాత్రము పనికి వచ్చుననియు, ప్రదర్శనార్థమున యోగపడుననియు, రామచంద్రరావుపంతులుగారు చెలిపిన విషయముతో నేకీభవింపవచ్చును. వీలనన, శాసనసభలో నెట్టిచర్య నవలంబించినను ప్రభుత్వమువారు తమ యిచ్చను నెరవేర్చుకొనగలరు. కాని, సప్లయల నిరాకరణమునకు శాసనసభలలో బూను వారు, తమ తీర్మానము సఫలమగుటకు శాసనసభలకు వెలుపల పని జేయవలయును. ఆసంగతిని నెహ్రూగారింగీకరించిరి. స్వతంత్రముగా శాసనోల్లంఘనము మున్నగు మార్గముల నసలే తలపెట్టకుండుటచే, వీరి కార్యవిధాన మేమియో తెలియకున్నది. స్వదేశోద్యమము తమ కిష్టమయినను, విదేశవస్తువులను ధరింపగూడదనునియమముండగూడదని, పంతులుగారు తెలుపుచున్నారు. వీరి ప్రత్యుత్తర మాత్రాభంగము కలిగింపకమానదు. స్వదేశీ స్వరాజ్యములకు అవినాశాపంబంధము గలదని చిరకాలము నుండియు సంఘీకరింపబడుచున్న విషయమయినను, దీని నాచరణలో బెట్టుట కింకను వెనుదగ్గుట శోచనీయము. రామచంద్రరావు పంతులు గారి యభిప్రాయములు త్వరితముగ ముందుకు జనుచున్నందులకు సంతసింప వలయును. వీరు కాంగ్రెసు నందు జేరి సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికై కృషి సలిపి, ఆంధ్రదేశమునకు కీర్తి చెచ్చెద రని నమ్మెదము.

ముణములు

1924-25 సంవత్సరపు బడ్జెటునందు, వ్యవసాయపు పనిముట్లను, పంపింగు యంత్రములను కొనుటకై ముణముల నిచ్చు నిమిత్తము 15 లక్షలు ప్రత్యేకింపబడినవి. వరదలచే బాధింపబడిన జిల్లాలకు 5 లక్షలకు బైగ ముణము లీయబడెను. వడ్డీగూడ తగ్గింపబడెను. బల్లారి, అనంతపురము, కోయంబత్తూరు, మలబారు, ఉత్తరాక్కాటు, నేలం జిల్లాలకు ముణముల నెక్కువగా నిచ్చినట్లు, రిపోర్టు చెలుపుచున్నది. బడ్జెటు అంచనా ప్రకారము 13 లక్షలను తిరిగి రాబట్టవచ్చునని అనుకొనగ, 12 లక్షలపై మొత్తము మాత్రమే చేజిక్కినది. పరిశ్రమలక్రింద, 8 లక్షల ముణ మియ్యబడెను. అందులో 4 లక్షలను రాజమహేంద్ర వరమునందలి కర్నాటి కుప్పేవరుమిల్లు కొనగబడెను. భూస్వాములకు 1924-25 సంవత్సరమునందు ముణముల నియతలేదు. మ్యూనిసిపల్ సంఘముల కన్నిటికిని గలిపి 14,28,920 రూపాయి లొనగబడెను. తమ కిచ్చిన ద్రవ్యములో అంత మొత్తముగాని కొంతగాని నుధుర, బందరు, కూనూరు, భారాపురము, కరూరు, ఉదకమండలము, చిత్తూరు, కొచ్చిను, తిరుపతి, మ్యూనిసిపలు సంఘము లుపయోగించెను. మిగిలిన సంఘము లుపయోగింప లేకబోయెను. బడ్జెటులో ఏర్పాటు లేక బోయినను తెనాలి వెల్లూరు, హిందూపురము, చెంగల్పట్టు, బల్లారి, విశాఖపట్టణం, కూనూరు, తిరునల్వేలి మ్యూనిసిపలు సంఘములకు 2,58,900

రూపాయిలు ముణము లొనగబడెను. మొత్తము మీద బడ్జెటు ఏర్పాటులకన్న యిచ్చిన ముణములు 5 లక్షలు కొరవడెను. జిల్లాబోర్డులకును లోకలుఫండు కమిటీకులను, 29,30,580 లక్షలు ముణమును బడ్జెటులో నేర్పాటుజేయగ, మద్రాసు, తుత్తుకుడి, చెంగల్పట్టు, చిత్తూరు, రామనాథ్, తంజావూరు, విశాఖపట్టణము, కోవిలపట్టి, మధుర, తెనాలి, తిరునల్వేలి బోర్డులు మాత్రము తమ కిచ్చిన ముణములను పూర్తిగా గాని కొంతవరకు గాని యుపయోగించెను. మిగిలిన సంఘము లుపయోగింప లేక బోయెను. బడ్జెటులో ఏర్పాటు లేకున్నను, తిరునల్వేలి, దక్షిణకనరా, దక్షిణ ఆక్కాటు బోర్డులకు ముణము లీయబడెను. బడ్జెటు ఏర్పాటుకన్న ఇచ్చిన ముణములు 2 లక్షలు కొరవడెను. బందరు జెజవాడ రైల్వేకుగాను కృష్ణా జిల్లా బోర్డు కిచ్చిన ముణములో 1924-25 సంవత్సరాంతములోపల దాదాపు 14½ లక్షలు చెల్లింపబడెను. ఇంకను 3½ లక్షలు మిగిలియున్నవి. తిరునల్వేలి తిరుచందూరు రైల్వేకొర కిచ్చిన మొత్తము 8½ లక్షలో, ఇంకను 8 లక్షలను బోర్డువారు చెల్లింపవలయును.

నిర్బంధ సైనిక శిక్షణము

యానివర్సిటీ విద్యార్థులకు నిర్బంధ సైనిక శిక్షణ మవసరమని, దేశప్రముఖులు పలువురభిప్రాయపడుచున్నారు. శాసనసభలో నేమి, విశ్వవిద్యాలయ సంఘములలో నేమి యిట్టి తీర్మానములను ప్రతిపాదించుచున్నారు. విద్యార్థులకు సైనికశిక్షణ యుండుట లాభకరమయినను, నిర్బంధ శిక్షణవిషయమై అభిప్రాయభేద ముండుట సహజము. హిందూదేశమువంటి పరాధీనదేశమున చిక్కు లనేకములు గలవు. దేశాపరిశ్రమ విషయమై భేదాభిప్రాయము లేకున్నను, సైనికశిక్షణ విషయమై యభిప్రాయభేదము గలదు. నిర్బంధ శిక్షణ హిందూదేశమునకు బనికరాదని, గాంధీ మహాత్ము డభిప్రాయపడుచున్నాడు. విద్యార్థులు సైన్యశిక్షణ బడసి, సోదర దేశీయులపై తమ కౌశల్యము నుపయోగింపవలసి వచ్చును. మిలిటరీ పద్ధతులు యూరపునందే వివాదకరము లనించుచో, హిందూదేశమునందవి లాభకరముగ నుండనేరవు. అందుచే నిర్బంధశిక్షణ గూర్చి ఆతురము జూపెడివారు దూర మాలోచించుట యుక్తము.

రాజకీయ నిర్బంధితుల విడుదల

రాజకీయ నిర్బంధితుల విడుదల యవసరమని, అన్ని రాష్ట్రములందును పడేపడే గోరుచున్నను, ప్రభుత్వమువారు గమనించుట లేదు. నిర్బంధశాసనములను రద్దుజేసి, రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదల జేయుచో, అనుకూలవాతావరణ మేర్పడును. జన్మస్వాతంత్ర్యరక్షణ లేనిది, భారతీయులు సుఖముగ జీవింపజాలరు. బర్మా శాసనసభలో సయితము రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదల జేయవలయునని కోరిరి. ఇటుల గావించుట యపాయకరమని ప్రభుత్వసభ్యుడు మామూలు వాదము గావించెను. హరికిషన్ లాల్ గారిని మంత్రిగ నియమించిన సంగతి ప్రభుత్వదృష్టికి దేబడెను. తుదకు తీర్మానము అధికసంఖ్యాకులచే నోడింప

బడెను. ప్రభుత్వమునా రీవిషయమున తమ పట్టుదలను విడువనిచో, పరిస్థితులు మరింత సందిగ్ధమగుట దప్ప వేరులాభము గలుగజాలదు. స్వాతంత్ర్యాభిలాషను కారాగృహములు నిరోధింపజాలవని, అనుభవము తెలుపకనే తెలుపుచున్నది. అధికారవర్గము మాత్రము సత్యమును గ్రహింపకున్నది.

పటేలుగారి హెచ్చరిక

శాసన సభాధ్యక్షుడవని స్వీకరించిన పిమ్మట, పటేలుగారి దృక్పథము మారినా లేదా యని కనుగొనుటకు కుతూహలము గలవారు పలువురుండురు. భూంబాయిలో నొసగిన సన్మానమునకు వారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము జూచిన, అట్టిభయమున కవకాశము లేదని తోచును. అధ్యక్షాసనమున గూర్చుని, నిష్పక్షపాతముగ బ్రవర్తింపవలసి వచ్చినను, వీరి హృదయము మాత్రము స్వాతంత్ర్య వహ్ని చే పరితప్త మగుచునే యున్నది. అధ్యక్ష నిర్వహణము దేశక్షేమమునకు భంగకరముగ నుండునని ఎప్పుడు గ్రహించిన, తాము అప్పుడే బయటకు వచ్చెద మనియు, మాతృ నేవను తాము విడనాడ మనియు, పటేలుగారు హెచ్చరించిరి. పటేలుగారి స్వభావము నెరిగినవారు, వీరి విషయమై సందేహపడజాలరు.

బర్మా బహిష్కార చట్టము

భారతీయ నేరస్థులను బర్మానుండి వెడలగొట్టుట కేర్పాటు జేసిన చట్టము, శాసనసభలో నేడు విచారణకు వచ్చును. అసమ్యక్తతీర్మానము లనేకము లంపబడినవి. భారతీయులు బర్మాలో నుండగూడదని యుద్దేశ్యమగుచో, ఆవిషయమును స్పష్టముగ చెలుపవచ్చును. అందుకు మారుగ నిట్టి అర్థరహిత చట్టములను నిర్మించుట, క్రూరము. ఇట్టిచట్టము లేదేశమునందును గానరావు.

భాయిపెరు కకాలీజతలు పోవుట యాగెను

జాండాసింగు మరణము
అమృతసరము సెప్టెంబరు 25:—భాయిపెరు కకాలీజతలను బంపుట యన్. జి. పి. సంఘమువారు ప్రస్తుత మాపిరి. దీనికి గారణమేమన జాండాసింగు భాయిపెరు వాసి యొకడు పిల్లవానిని నొకనిని బట్టి యక్రమచర్య కొడగూర్చి కూడని పని జేయగా, బాలుని బంధువులు జాండాసింగును లాలించి దీని కొనిపోయి కొట్టి చంపిరి. దీనిని యన్. జి. పి. సంఘమువారు సంపూర్ణముగ నిరసించి యట్టి హంతకులను బట్టుకొనుటలో పోలీసువారికి సహాయముచేయ ననుజ్ఞలొసంగిరి. కాని శివము గుపించుటలేదు.

లాహోరు, సెప్టెంబరు 26:—జాండాసింగు, భాయిపెరులో వడ్రంగి. ఈదారుము 20 వ తేదీని జరిగెను. బాలుని బంధువులు, హితులును గల జాండాసింగును జంపిరి. భాయిపెరుపట్టణమంతయు శివము దాటిపోకుండ చుట్టు ముట్టడింపబడెను. చుట్టు ప్రక్కలంతటగల శిక్కుల కిశన్మును దాచి యుంచుటవలన మణితోకొపము పోయెను. అకాలీసంఘములకు, వారికి చాల కలహకారణముగనే యున్నది. అకాలీదళ నాయకుడగు ధర్మసింగు 22 వ తేదీని, యన్. జి. పి. సంఘముతో వ్యవహారములన్నియు ముచ్చటించి యింక జతలను నడపుట మానిపించెను. పోలీసువారికి హత్య జరిగినట్లులు, శివము రహస్యముగ హంతకు డెక్కడకో దీసికొని పోయినట్లులు కూడ సకాలీలు పోలీసువారి కాచూకి నిచ్చిరి. సమయమునకు పోలీసువారు, సూపరిం టెండెంటు సహాయము లేనిచో ముఖమున్న నాయకప్రదమంతటి జరిగిడిదే. చాల కష్టముపై గురుద్వారాకు ప్రమాదముదాటించగలిగిరి.

శివమును ముక్కలుగా కోసి యవలసే లోషణ యెవరికి గానరాకుండ పండివేయుదు రని యచ్చటివారి యభిప్రాయము.

(ఆ. ప్రె.)

దసరామహాత్మ్యములు

మైసూరు

సప్తమదినము

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి)

దసరా మహాత్మ్యము లారంభింపబడి నేటికి 6 దినములైనది. నేడు సప్తమదినము. నేడు విచ్చేసిన వారలలో నలువురు ఎసంట్లసభ్యులు గలరు. మైసూరునకు చుట్టుప్రక్కలనుండి గ్రామములనుండియు పల్లెటూరి ప్రజలనేకులు కాలినడకన క్రయాణము జేయుచు దసరామహాత్మ్యముల వీక్షించుట కేతెంచుచున్నారు. ఇతర రాష్ట్రములందలి ప్రముఖు లధికముగ నింతవరకు రాలేదు. నిన్నటి (24 వ తేదీ) రాత్రి యెండుగంటలలో నృదాసునుంచి ఆయోధ్య కళాశాలాధ్యక్షులు డా॥ ఆచంట లక్ష్మీపతిగారు సకుటుంబముగ విచ్చేసిరి. నేటి నుంచి పత్రికావిలేఖరులకు ప్రభుత్వమువారిచే సౌకర్యము లొసంగబడుచున్నది.

సమాకారసంఘముహాసభ

యొక్క సమావేశము నిన్నటి సాయంత్రమున నేటి ఉదయము జరిగినది. తీర్మానములపై చర్చయంతయు కన్నడ భాషయందే జరుపబడినది. నేటి సాయంత్రము ప్రతినిధులెల్లరకు వింకోసంగ బడును. నిన్నటి సాయంత్రము 7 గంటలకు దర్బారు జరుపబడినది. నిన్నటిదినముగూడ 2 గంటలకాలము జలమగు వర్షము గురిసినది. నేడు సాయంత్రము 8 గంటలకు మహారాజాగారి కాలేజీవద్ద సీనియర్ పుట్టుకాలు పండుమలును కాస్తాపాటిటక్ క్లబ్బువద్ద టెన్నిసు ఆటలు జరుపబడును.

రాత్రి కన్నడ భాషయందు "నూర్జహాన ప్రహ్లాద" నాటకములు ప్రదర్శింపబడును. ఇచ్చటి కళాకారులు కోర్టులు రెడతర ప్రభుత్వకార్యాలయములం దన్నిటను దసరానెలపు లొసంగ బడినవి. విద్యాలయములు, ఆఫీసులు మున్నగువాని భవనములను ప్రభుత్వమువారు తమనకము గావించుకొని సంస్థానపు అతిథు లెల్లరకు అందు వసతు లేర్పరచుచున్నారు. సమాకారసంఘముహాసభ యందలి తీర్మానములపై చర్చ ఇంకను ముగియలేదు.

* * * * *

నవమి ఆయుధపూజ

మైసూరు 28-9-28:—నేడు నవమిపర్వదినము. నేటికి

దసరా 7 దినములు గడచినవి. దినక్రమముగ ప్రజాసమాఖ్యములు వృద్ధియగుచున్నవి. కాలినడకన కేలకొలదిజనులు పలు తావులనుండి వచ్చుచున్నారు. సంస్థానమువారిచే వాహ్యానింప జడినప్రముఖులును, ప్రభుత్వోద్యోగులును, ఆసంట్లకాసనభాసభ్యులం దధికభాగము నేడే విచ్చేసిరి. మిగత కొరవడినవారు లేపురాగలరు. చుట్టుప్రక్కల గ్రామాలతరములనుండి పాదచారులైనవచ్చుపల్లెటూరిజనుల సౌకర్యార్థమై ఎట్టిపాటిగాని మరియే యితర ఏర్పాటులుగాని జరుపబడలేదు. ధనికులకు అతిథుల పొట్టుములకై కేలకులకు వెచ్చించు సంస్థానమువారు ప్రభుధక్తి పరాయణులును, అమాయకులును, నిర్భాగ్యులగునగు బహుళసంఖ్యాకులగు సీప్రజాసామాన్యులను కెట్టియల్లసహాయమైన నొసంగినను మహాప్రకారముగ గణించి పంతువులై యుండెడివారు. ధర్మసత్రములు వైతము ఆసంట్లసభ్యుల వసతిగృహములకింద దీసికొనబడుటచే ఈపాటకజనమునకంతయు పురకీధులే కరణ్యము లగుచున్నవి.

నేటిఉదయము 10 గంటలకు రాచనగరువద్ద ఆయుధ పూజ జరుపబడినది. 7 గంటలనుండియే సామాన్యజను లగజితముగ నగరునందు సమావేశమగుచుండిరి. నగరావరణమందలి ఉత్తరద్వారమువద్ద చాముండిదేవాలయము గలదు. నగరునందు ప్రవేశించుటకు పూర్వము దేవతాదర్శనము గావించుకొని పిదప లోనికి జనుచుందురు. 8 గంటలసరికి అప్పుడే నగరుమట్టు విశాలప్రదేశముకేయు జనాగ్రమై అమగిడుటకు తావు లేకుండెను. నగరునకు ఎదురుగ సంస్థానపుఅత్యవైసదశము, యాభో చితదుస్తుల ధరించి బారులు దీర్చియుండిరి. వారివెనుక కాల్బలము. పిదప సంస్థానపు పోలీసుఉద్యోగులు, పోలీసువారి పీర్చాల్లు లిచుట తృప్తికరముగనున్నవి. ఆయుధపూజార్థకై ప్రత్యేకము నగరు సింహద్వారమున కెదురుగ బంగారుపూతచే ప్రకాశించు నౌకమంటప మువర్చబడియుండెను. దీనియందు, వివిధఆయుధముల నౌకచూట పెట్టియుంచిరి. మంటపమునకు చుట్టును సంస్థానపుగజములు హయములు రమణీయముగ నలంకరింపబడి నిలుపబడియుండెను. నగరపూర్వములను, గవాక్ష

మీసాలు తీసివేసినావేమయ్యా?

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారికి నన్దానవత్రం

సిమ్లాలో యీ నెల 18 వ తేదీని పండితానీలు కొందరు నమర్పించిరి.

ఈనెల 18 వ తేదీ శుక్రవారంనాడు సిమ్లానుండి మోతీలాలుగారు బయలుదేరబోయేముందు అచటిస్త్రిలలో విద్యావంతురాండ్రు కొందరు మోతీలాలుగారిని భోజనానికిపిలిచారు. ఆ సమయమున హాస్యప్రియలైన ఆస్త్రిలు ఆ తి చిత్ర మైన షన్యానవత్రమును నెహ్రూగారికి సమర్పించారు.

భారతకాసనభి ప్రారంభమైన మొదటిరోజున ఉత్తమ గణము (నువీరియరు పెన్సు) నకు చేరిన మేము ఆకాశమార్గా న్నుంచి చూసేసరికి స్వరాజపక్షమునకు మహానాయకుడనడే మోతీ మీసాలు గొరిగించుకొని పేడిమాతితో మార్పుని ఉండడంవల్ల మాకు దుఃఖం అగిందిగాదు. కన్నీళ్లు జలజలరాలాయి. జాతికంతకుగూడ కృంగారానికి ఆదిపీఠం అనగా ముఖ్యాలంకారం అయినటువంటి మీసాలనే మహానాయకులైన మోతీ గొరిగించుకోవడంకంటే గొప్ప నేరం యొకేంపుంటుంది? నెహ్రూ పింఛాలసింహాసనం లేకపోతే కొలువుకుంటుం ఏమాత్రం కళావిహీనం అవుతుందో మీసాలు గొరిగించుకోవడం వల్ల ఆరోజున సభాభవనం ఆలాగు కళావిహీనం అయింది.

నాయకుడైనవాడే యీలాటి అక్రమం చెయ్యడంవల్ల యితరులంతా గూడా ఆ పద్ధతినే అవలంబించడానికి గూడ కారణం అవుతుంది గనుక యిది గొప్ప నేరంలోనే రెక్కావలసి ఉంటుంది. ఇఖ విమర్శించి చూచి తీర్మానాలు కొరుకుడుమీసాలు పెట్టుకోవచ్చు. గోష్ఠావిగాడు పెద్దగడ్డంపెంచుకోవచ్చు. నవాబు యిస్కయిలు ఖానుగారు నునుపైన తనచిబ్బం మీద మేకగడ్డం పెంచవచ్చు. ఈ ఆలూ ఆం దయా అన్ని రకాల వికారాలూ ఆరంభిస్తే దేశానికి పట్టే దుర్గతి అడగనా. అటువంటి ఆపదకలగకుండావెయ్యేళ్లకు వేంట్టాచలపతి కాపాడాలిగాని. రంగయ్యరుగారు పిచ్చికలగుడువంటి గడ్డం గొరిగించుకు

ములును స్త్రీ ప్రేక్షకులచే నిండియుండెను. విరోపియన్ ప్రేక్షకు లీదినము అధికముగ వచ్చియుండిరి. వారికి నగరువందే పీర్చాటులు గావించబడెను. పదిగంటలకుసరిగ మహారాజాగారు వందమాగధులతోడను రత్నకర్ణులుతోడను, ఛత్రచామరములతోడను మంటపమునకు నిచ్చేయుతటి పలువిధ వాద్యములు దిక్కులు పిక్కిటిలునటుల మోగించబడెను.

మహారాజు సందర్శనకుతూపాలకచే ఉదయమునుండి జనుల ఒత్తిడిని, పోలీసువారి వెమకముందు త్రోపుటలకును, ఉదయభానుని ప్రచండతాపమునకును సహించి అతురతతో వేచియున్న జనసమూహ మంతయు నొకేతూరి సమద్రవమందలి తరంగములవలె పైకి నులుకునాగెను.

భక్తిదినయభిషేకములు ప్రకటింపుచు ముకుళితహస్తులై ప్రభువునకు సమస్కృతులు గావించు జనసామాన్యులు "నావిష్టుః పృథివీపతిః" అను ఆర్ధధర్మమును త్రికరణబద్ధిగ పాలించుచుండెను. మహారాజాగారు, పురోహితులు మంత్రములుచ్చరించుచుండ ఆయుధములను పుష్పములతోడను, వస్త్ర గంధాక్షతలచే బూజించిరి. పిదప పట్టపుటెనుగు, పట్టపుగజములకు పూజ జరుపబడెను. పిమ్మట సర్దారులు, వైసికులెల్లరు పుష్పమాలాంకృతులగు నొసర్పబడి సత్కారంపబడిన యనంతరము వేడుక ముగిసెను.

యూరోపియన్ అతిథుల దర్బారు

సాయంత్రము 7 గంటలకు రాచనగరునందు దర్బారు జరుపబడినది. నేటి దర్బారునకు మైసూరుసంస్థానమందలి బ్రిటిషు రెసిడెంటు (బ్రిటిషు ప్రభుత్వప్రతినిధి)గారును, యూరోపియన్ అధికారులు ఇతర అతిథులు విచ్చియుండిరి. యూరోపియనులు తమ సాయంత్రపు దుస్తులయందు దర్బారును ప్రవేశింప వచ్చును. రెసిడెంటు మహారాజాగారి రిరువురును ఒకేతూరి దర్బారు మహాలును ప్రవేశించి కరస్పర్శలు గావించిరి. మహారాజాగారు సింహాసనమందును, రెసిడెంటు సింహాసనమువెంబడి నొక రజతపీఠమందును ఆసీనులైరి. పిదప యథాప్రకారము అతిథులచే మహారాజాగారు కానుకల నందిన పిదప, అత్యవైసదశముచే పెరడు జేయబడెను. తదనంతరము దర్బారు ముగింపబడెను.

తేదీదినము సాయంత్రము 4-30 గంటలకు మహారాజాగారి యుత్సవము జరుగును.

చదం గూడ తప్పే అయినా అందులో కొంత లాభం వుంది. అదేమంటే బిడ్డలమీద కనికరం. అయిన గడ్డాన్ని చూచి అబ్బాయిలు అమ్మాయిలు అందరు హడలిపోతూ వుండేవారు. ఆలాటి పిల్లలమీద కలిగిన బాలిమూలాన్నే ఆయన ఆ బూచి గడ్డం గొరిగించారు గనుక మేము అలంకార ప్రియలమైనప్పటికీనీ ఆయనను తమించాం. రంగయ్యరుగారు అసహాయవాదే అయినప్పటికీ బిడ్డల మేలు విషయంలో సహాయవాదే అయినాడు.

భారతకాసనసభకుఅధ్యక్షుడైనటువంటిమహాపవిత్రవలభాయగారి మొఖానికి విలక్షణమైన లేజస్సును కలిగిస్తూ ఉన్న అతెల్లని బారు గడ్డాన్ని నిమ్మరసంగా మంగలిక త్రే బలి యిస్తారని వివగానే మామనస్సు చివుక్కు మని పోయింది. ఏమంటే ఏమొఖానికి ఎలాంటి రోముకళ్ళ హంగో ఎరిగిన వారంగనుక.

ఈరిగిగా భారతాంబు కొడుకులు అలంకారపు శ్రీకారాలను తుడిచివేయకుండా గట్టి ఉత్తరువు వెంటనే జరుగడం ఆర్థవసరం. ఏమంటే అవుడవుడు అమెరికా దేశాన్నించి దేశాటనం చేసేవారు వస్తూవుంటారు గనుక అట్టివారి రాకకు అభ్యంతరం కలుగుతుండేమో అని మాకు భయం. అటువంటివాడ రాకుండాపోతే దేశానికి రాబడిలో చాలా నష్టం కలుగుతుంది.

ఇంతకు ముఖ్యవిషయం యేమంటే పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు తిరిగి మీసాలను పెంచి మొఖానికి ఎప్పటివల్లె పుగడ కళ్ళను నిలబెట్టవలసినం దని మేము అందరమున్నూ కాల్గమీద మోకులబడి వేడుకుంటూ ఉన్నాము.

సంతకాలు

భగవతీ బోలానాథు, లలితాబాయి, హేరాసింగు (వివేక సింగుగారి భార్య), గ్యానపతి కపూరు, అమీరుహా, గట్టిభట్ట, అనామద్, నుకీలనీరు, ప్రేమలాల గౌ భా, సి. వి. నేత, రేవాన ప్ర, రూపగౌర, హాజీ, సుకీలా మల్లా ను సింగు, సావిత్రిరాయి, చంపామల్లాత్రా, ఆనీమల్లికు, చమనలాలగారి భార్య, జహాను అరాహా నవాజా.

నెహ్రూగారి విన్నపం

అందుకు తగినట్టుగా నెహ్రూగారు యీ లాస విన్నపం చేశారు.

ఉన్నతగణానికి చేసినవారికి నా విన్నపం ఏమంటే:—

మీ రీసభలో చదివిన పత్రంలోని సంగతులకు నేను మీకు అపరిమితంగా కృతజ్ఞుణ్ణి. దీనిని నేను గొప్ప బహుమానంగా భావించి ప్రాణపథంగా కాపాడిగలవాడను. నాకొడుకులు మనములకు ముని మనములు, యిని మనములు, మొదలైన వారంతా పుట్టబోయేవారుగూడ తమతండ్రి, తాత, పితామహుడు, ప్రపితామహుడు యిత్యాదయః కాగలనేను చేసిన యీ గొప్ప అపచారాన్ని ముఖ్యంగా తెలుసుకోవడం అవసరం గనుక యీపత్రాన్ని వారంతా వంశపారంపర్యంగా సాల గ్రామమూర్తిని దేవతార్చనపెట్టెలో పెట్టి పూజించేట్టుగానే పూజిస్తూవుండవలసిందే. కాని నాకొప్పుడొక గొప్ప సందేశం కలిగింది. ఉన్నతగణవారందరి యందుగూడ నాకు సమాన గౌరవమే వుంది. ఆ ఉత్తమగణంలో కొందరికి నా మీసాలమీద కంటే నామీదనే అధికమైన ఆదరం వుందని నేనెరుగుదును. కాబట్టి నేను మీసాలను గొరిగించడం విషయంలో ఆశ్చర్యమందలి యొక్కయున్న ఓట్లు పుచ్చుకోవడం అవసరమని తోస్తోంది.

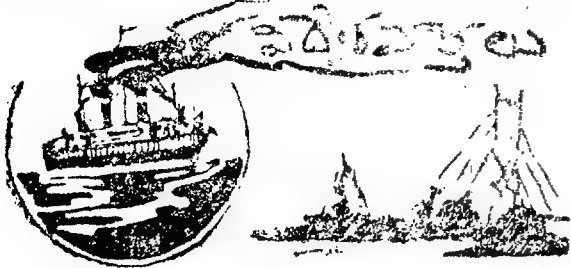
కాబట్టి మీరీ ఉత్తరంలో తెలిపిన భావాలను గౌరవిస్తూన్న యిందులో సంతకాలు చేయనివారి భావాలుకూడా నేను కనుక్కోవలసిన వాడనే. కాబట్టి కాసనసభల పరిభాష ననుసరించి యీచట్టమును ఆశ్చర్యమందలిస్తే తెలుసుకొనే నిమిత్తం దీనిని ప్రకటించడం ముఖ్యకర్తవ్యంగా వుంది.

ఈలోగా నేనుగూడా ఆలోచించగలవాడను. (అంతలో సర్ మహమ్మదు మఫీగారు నెహ్రూగారి చెవిలో ఏమో చెప్పారు.)

నాన్నేహీతులైన మఫీగా రింకను ఉద్యోగసంబంధాన్ని పూర్తిగా వదలివేయలేదు. కాబట్టి వారికి సాంప్రదాయకూడా పెరిచిచ్చారు. అది ఏమంటే దేశంయొక్క లాభంకొరకు నేను తిరిగి మీసాలు పెంచవలసిందే అని యావస్థుండిస్తే ఆజ్ఞాపించే యెడల 'జనవాక్యంతు కర్తవ్యం' అన్న ప్రకారం నేను శిరసావహించి తిరిగి పెంచవలసిందే అని సాహెబుగారు నాచేలో ఉదారు. దీనితో మీకు సంకృతి కలుగుతుందనే నమ్ముతున్నాను. నా మీసాలను గురించి మీరంతా యింతత్రుధ్ధపుష్కొన్నందుకు వర్గి ఒకపర్యాయం దండం పెడకున్నాను. మీసాలోసం తాకుండా నాకోపమే మీరు క్రధపుష్కొగలరని ఆశిస్తున్నాను" అని నెహ్రూగారు విన్నపం చేశారు.

(ఇది జరిగిన సంగతిగాని కల్పనగాదు. ఆం. ప. సం.)

మోసలు సమస్య

నానాజాతిసమితివారు విచారణనలిపెదరు

జైపూ, సెప్టెంబరు 24:—మోసలు నుండి క్రైస్తవులు తరిమివేయబడుచున్నారన వార్త ఎంతవరకు నిజమైనదో పరీక్షించుటకై నానాజాతిసమితి కార్యనిర్వాహక వర్గము వారు సాధ్యమైనంత త్వరలో తమ ప్రతినిధిని ఆచటికి పంపుటకు తీర్మానించుకొనిరి. 2000 క్రైస్తవులు రయగొట్టుబడి రని ఒక వార్తపట్ల తెలియుచున్నది.

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి సేరాలోపల అంగారా ప్రతినిధియగు డబ్ల్యు జేగాద ఆశీషించుచు ఈ విషయమై జరుగు విచారణయందు అన్నివిధముల లోడ్వడి విచారణసంఘమువారి నిర్ణయముల ననుసరించి ప్రవర్తించుట కట్టి ఆక్షేపణలేదని చెప్పిరి.

ఇంకను క్రైస్తవులు మోసలునుండియు చుట్టుప్రక్క నున్న ప్రదేశముల నుండియు పంపివేయబడుచున్నారు. అనే కులు కూర్చున్నందు మరణించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

విరాను ప్రభుత్వమువారి వైఖరి

లండను, సెప్టెంబరు 25:—మోసలు సమస్యను సం పూర్ణముగ పరిశీలించుటకు నానాజాతిసమితివారు పూనుకొని నందులకు ఇరాకు ప్రభుత్వపు ప్రతినిధి సంతోషమును ప్రక టించెను.

టర్కీ ప్రతినిధుల వైఖరి

జైపూ, సెప్టెంబరు 26:—టర్కీ ప్రతినిధులు అంగారా ప్రయాణమైరి. నానాజాతిసమితివారు మహాసలు సమస్యనుండి విచారణలనుపు విషయమై టర్కీ ప్రతినిధులు ఎట్టి అభిప్రాయము తెలుపలేదు. అంగారా ప్రభుత్వము వారితో కలసి ఆలోచించు వరకు తమ అభిప్రాయములను తెలుపుటకు వీలులేదనిరి. కావున నానాజాతి సమితి సెప్టెం బరు 26 వ తేదీ మరల సమావేశమగును. టర్కీ ప్రభు త్వమువారు తమ అభిప్రాయములను తెలిపినను తెలుపకున్నను మహాసలు సమస్య విషయమై విచారణ సలుపుటకు తగు ఏర్పా టులు ఆసభయందు చేయబడును.

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండను, సెప్టెంబరు 25:—లండనునందలి ఇరాకు ప్రభుత్వపు ప్రతినిధియగు జఫరు ఎల్. అస్సరిగారిని రూటరు ప్రతినిధి సందర్శింపగ వారిట్లు చెప్పిరి:—“మోసలు సమస్యకు పరిష్కరింప నానాజాతిసమితివారు సంకల్పించుకొనిరని చెప్ప వచ్చును. బ్రిటను దేశమతో ఇరాకుప్రభుత్వమువారు మైత్రి లో మెలగుచుండవలయుననియు ఉద్దేశించుచున్నాము. నానా జాతిసమితియందు చేరుటకుకూడ ఇరాకు ప్రభుత్వమువారి కట్టి ఆక్షేపణ లేదు”

రెఫ్రీనెంటు కలనెలు అమెరికాగారి అభిప్రాయములు

ఫ్రీనెంటు కలనెలు అమెరికాగారు లండనుకు తిరిగిరాగా రూటరుప్రతినిధి సందర్శించినప్పుడు వారికింది అభిప్రాయము లను తెలిపిరి:—“బ్రిటిషువారికి టర్కీవారికి మోసలుసమస్య విషయమై యుద్ధము జరుగునని తెలుచుట కేవలము పిచ్చిభ్రమ. బ్రిటన్వై నైనును అతిక్రమించగూడదని రెండుపక్షములవారు వాగ్దానమొసగియున్నారు. నానాజాతిసమితివారిప్రతినిధి విచా రణవల్ల ఈసమస్య పరిష్కరింపబడునని నమ్ముచున్నాను. టర్కీ వాతంతమ దేశమును చక్కబరచుకొను విషయమున బ్రిటిషువారు సామర్థ్యానికిలవారైయున్నారు. కాని బ్రిటిషువారు ఇరాకుదేశ మునందలి విదేశీయుల సంరక్షణకు బాధ్యులై యున్నంత కాలము తమ బాధ్యతలను నిర్వహింపవలసియుండును. నానా జాతిసమితివారికి అశీలు చేయుటకు పూర్వము ఈ సమస్యను టర్కీవారితోనే కలసి అనుకూలముగ పరిష్కరింపకొనవలయు నని బ్రిటిషువారు ప్రయత్నించిరి. టర్కీవారికి సమర్థమైనచో నానాజాతిసమితివారి నిర్ణయమునకు బద్ధులై యంతటను బ్రిటి షువారి కట్టి ఆక్షేపణలేదు. ఇరాకు ఉత్తరభాగము నంతయు స్వాధీనపరచుకొనవలయునని టర్కీప్రభుత్వమువారు ద్వేషించు చున్నారు.

మొర్రాకో పరిస్థితులు

ఫ్రెంచివారి ఎత్తు - రిఫ్ఫల పట్టుదల ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి

మాడ్రడు, సెప్టెంబరు 25:—28 వ తేదీనాడు స్పెయి నువారు గలిచిన సంగ్రామమునందు స్పెయిను సైన్యమున 6 రు సైనికోద్యోగులు 70 మంది సైనికులు మరణించిరి. 16 మంది ఉద్యోగులకు 500 మంది సైనికులకు గాయములు తగిలినవి. కాని స్పెయినువారి అఖండ విజయమునకు ఈనష్టము అతి స్వల్పమైనదని చెప్పవలసియున్నది.

ఫెజ్, సెప్టెంబరు 25:—జెబెలూహాను ఉన్నత ప్రదేశములను ఫ్రాన్సువారి రాక్షసింపుకొని యుండుటచే ఫ్రాన్సువారికి కొంత బల మేర్పడినది. పశ్చిమరంగ మునంది యుద్ధపు ప్రాముఖ్యము తూర్పురంగమునకు మారినది. ఫ్రెంచివారు రాత్రియంతయు యుద్ధమునలిపి ఉదయ మగునఱికి మూడుమైళ్లు ముందుకు వచ్చిరి. మూరులు రెండు ఫిరంగీలు, మందుసాముగి వదలి పారిపోయిరి. కున్ననువద్ద మూరులు ఫ్రాన్సువారిని ఎదిరించిరి గాని అచ్చటకూడ ఫ్రాన్సువారు మూరులను తరిమిరి.

ఫ్రాన్సువారు క్రొత్త ఎత్తు వేయుచున్నారని పారిసు వార్తలవల్ల తెలియుచున్నది. ఇందుకు సంబంధించిన అన్ని ఏర్పాటులు ముగిసిన పిమ్మట ఫ్రాన్సువారు వివిధప్రదేశము లందు శత్రువుల నెదిరించి వారిని నిర్మూలించ ప్రయత్నించె దరు. అల్లు పూనునందు స్పెయినువారి విజయపు ప్రాముఖ్యము (ఫ్రెంచివారికి జరుపగల యుద్ధము తత్ఫలితములపై ఆధార పడియుండును. అట్లేరును ఫ్రాన్సువారు స్వాధీనపరచుకొనుట ఇంకను కష్టముగనే కనబడుచున్నది.

(రూటరు తంతివార్త)

ఫెజ్, సెప్టెంబరు 26:—మొన్నరాత్రి జరిగిన యుద్ధ మున ఫ్రాన్సువారు అకస్మాత్తుగ శత్రువుల నెదిరించి కంబకము లలో నున్న 90 మంది రిఫ్ఫలములను పట్టుకొని కంబకములను స్వాధీనపరచుకొనిరి. (ఫ్రాన్సు సైన్యమున ఒక్కరు మాత్రమే మరణించిరి. మరియొకరికి మాత్రమే గాయములు తగిలెను. చెంచీరాలుజాతివారు ఫ్రాన్సునకు స్వాధీనమైరి.

ఫ్రాన్సువారి విజయము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

ఫెజ్, సెప్టెంబరు 27:—ఫ్రాన్సువారు నైరుతి దిశ యందు యుద్ధమునలిపి రిఫ్ఫల నోడించి హమ్మూరు హర్దార గ్రామములను స్వాధీనపరచుకొనిరి.

సైనికులకు ఆహారపదార్థముల సరఫరా చక్కగ యుండ లేదని తుంటురులు వచంతులను వ్యాపింపజేయుటచే స్పెయిను సైన్యమునందు కొంత సంచలన మేర్పడెను. ఈ అసత్య వార్తను వ్యాపింపజేసినవారిని పట్టి తనవిధమున శిక్షించుటకై స్పెయినువారు పూనుకొని యున్నారు.

షాంగై అల్లరులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

షాంగై, సెప్టెంబరు 25:—పూంటుగు యందలి యం క్రావల కార్మికులు సమ్మెకట్టి యంత్రకాల ఆవరణమును ఆక్ర మించుకొని అల్లరి చేయుచుండుటచే మిలిటరీవారు కార్మికులపై తుపాకులు కాల్చి చెదరగొట్టిరి.

సోవియటు రాయబారము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

టోక్యో, సెప్టెంబరు 25:—సోవియటు కార్మికప త్నపు రాయబారులు నేటిదినమున అసోకాకు ప్రయాణమైరి. పోలీసువారి కట్టుదిట్టములవల్ల ఎట్టి అల్లరులు జరుగలేదు. కొం దరు జపానీలు వైచనువద్ద అల్లరిచేయ ప్రయత్నించిరిగాని వా రిని పోలీసువారు అరెస్టుచేసిరి.

భోపాలు బీగం

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండనులో స్వాగతము

భోపాలు బీగంగారు నేటిదినము లండను చేరిరి. భార తీయు లనేకులు స్వాగత మొసారి. ఇండియామంత్రిగారి పక్ష మున తానరుమెనుగారు స్వాగతమొసగిరి.

ఫ్రాన్సువారి ఋణములు

అమెరికావారి వైఖరి

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

పారిసు సెప్టెంబరు 27:—రీ జర్నలు వాషింగటను ప్రతినిధి ఈక్రిందివార్త పంపుచున్నాడు. ఫ్రాన్సువారు అమె రికావారి కివ్వవలసిన అప్పువిషయమై ఈ క్రిందివరకులను కోరుచున్నారని కాలూన్సుగారు పేనిలిపుగారికి తలివార్తప పిరి. 129 మిలియనులదాలరుల అప్పులకు ప్రతిసంవత్సరము కొంతమొత్తము చెల్లించుచుండవలెను. 245 మిలియనుల దాల రుల ఋణమునకు వడ్డీచెల్లించవలయు నని అమెరికాప్రభుత్వము వారు కోరుచున్నట్లు మాటినుపత్రికా వాషింగటను విశేషకుడు తెలుపుచున్నాడు. ఈమొత్తము యునైటెడ్ స్టేట్సు ప్రైజరి వారు ఫ్రాన్సువారికి అడ్వాన్సుచేసియుండిరి. ఈఅప్పు రాజ కీయవిషయములకు సంబంధించినఅప్పుగ పరిగణింప గూడ దనియు వ్యాపార వరతుల ననుసరించి అప్పుగ ఇవ్వబడవనియు అందుచే ఇంగ్లండు బ్యాంకు వారి చ్చిన అప్పులకు ఫ్రాన్సుబాంకివా రెట్లు వడ్డీ ఇచ్చుచున్నారో అట్లే వడ్డీ ఇవ్వవలయుననియు అమెరికావారు కోరుచున్నారు.

అమెరికావారి అసంతృప్తి

వాషింగటను, సెప్టెంబరు 26:—నేటిదినము ఫ్రాన్సు అమెరికా ప్రతినిధులు అప్పులవిషయమై ఆలోచించుటకు స మావేశమైరి. సభ 20 నిమిషములు మాత్రమే జరిగెను. ఫ్రాన్సు ప్రతినిధుల పక్షమున కాలూన్సుగారు కొన్ని మావనలు గావించిరి. అప్పుచెల్లించు విషయమై ఫ్రాన్సువారు గావించిన మావ చనలు తృప్తికరముగ లేవని అమెరికా ప్రతినిధులు తెలిపిరి. అంతటితో సభముగి నెను. అమెరికావారికి తృప్తికరముగనూచ నలను గావించు విషయమై ఫ్రాన్సుప్రతినిధులు ఆలోచించు చున్నారు.

ఇవిసాడుగారి రాష్ట్రముయొక్కయు, బ్రిటిషు మాం డేటెడు రాష్ట్రములయొక్కయు సరిహద్దుల విషయమై పరస్ప రైన చిక్కులను పరిష్కరించుటకై సర్ గిల్బర్ట్ క్లీటనుగారు 24 వ తేదీన లండనునుండి ఆరేబియాకు ప్రయాణమైరి.

సమ్మెలవలన ఇబ్బందులను అంతరించుట

లండను, సెప్టెంబరు 14:—సమ్మెలు జరిగినప్పటికిని ప్రజలకట్టి ఇబ్బంది కలుగనివిధమున వాలంటియరు సర్వీసుల సేవలనుచుటకు లండను యందొక సభజరుపబడెను. అందు ప్రత్యేకనిర్మాణము స్థాపింపబడెను. హార్డింజు ప్రభువుగారు అధ్యక్షులుగను, జెలికో ప్రభువు స్కూరుబరో ప్రభువు ఫాల్క లండు ప్రభువు, సర్ రెన్నెలురాడుగారు సభ్యులుగను ఒక ప్రతిష్టాపనము స్థాపింపబడినది.

సర్ రెన్నెలురాడుగారిని సందర్శింపగ ఈ ప్రతిష్టాపన మునకు రాజకీయపక్ష విభేదములేవనియు, కార్మిక సంఘము లను, అణగారొక్కటకై స్థాపింపబడ లేదని యు, కావలయు సమ్మెలవల్ల ప్రజలకు ఇబ్బంది కలుగని విధమున ఏర్పాటు చేయుటకై స్థాపింపబడెనని చెప్పిరి.

నల్లమందు ఉత్పత్తి

విచారణసంఘపు ఖర్చులు

పర్షియాలో నల్లమందు ఉత్పత్తివిషయమై పరిశీలన మొనర్చ నియమింపబడిన విచారణసంఘపు ఖర్చుల విషయమై నిన్నటిదినము అసెంబ్లీలో చర్చ జరిగెను.

15000 బంగారు ప్రాంకులు ఖర్చు అగునని ఉజ్జయింపు వేయబడెను గాని అసెంబ్లీవారు 100000 బంగారు ప్రాంకులు ఖర్చు మాత్రమే మంజూరుచేసిరి. ఈమొత్తము చాలననియు విచారణసందర్భమున పర్షియా ప్రభుత్వమువారు విచారణ సంఘమువారికి అన్నివిధముల సహాయము చేయుమనియు ప్రిన్సు ఆఫ్ ఫిడు జేలాగారు చెప్పిరి.

వేల్పు యువరాజు

ఇంగ్లండుకు ప్రయాణమగుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

బునోవీరిను, సెప్టెంబరు 27:—వేల్పుయవరాజు ‘రిపబ్లిక్’ పేరునందు నేటిదినము మార్గంపట్ల నుండి ఇంగ్లం డుకు ప్రయాణమైరి.

ఏక పతాక చాచు

కాంగ్రెసు కేవలము రాజకీయసభగానే యుండవలెను

కాననసంబంధనిరోధముల నన్నిటిని తృణీకరింప వీలులేదు

బొంబాయి క్రానికలు ప్రశ్నలకు దివానుబహదరు మోచెర్ల రామచంద్రరావు పంతులు
(ఎం. ఎల్. ఏ) గారి ప్రత్యుత్తరములు

(1) కాంగ్రెసు క్రీడు—క్రీడును మార్పుట అంతముఖ్యము కాదు, దానికి పలువురు పలు విధముల వ్యాఖ్యానములు చేసిరి. కావున 1 వ నిబంధన (ఆర్టికెలు) కు విస్తృతముగ ఆర్థ మేర్పడునట్లు తీసిన సవరణను చేయవలెను.

(2) సాల్వేజీ ధనము చందా—సాల్వేజీ ఓక రూపాయికి మించని చందాను ఏర్పరుపవలెను. సాల్వేజీయూదురూపాయలు ఇవ్వవలె ననిన అందరును ఇచ్చుకొనజాలరు. నూలు చందానుగూడ పక్షాంతరముగా ఏర్పరుచుటలో సిద్ధాంతరీత్యా దోషములేదుగాన దానిని పూర్తిగా వదలికేసి ఓక్క-ధనము చందాను మాత్రమే యేర్పరుచుట మంచిది. గృహపరిశ్రమగా నూలు పడికించుట గ్రామాభివృద్ధికి సాధనముగా ఖర్చులను వ్యాపింప జేయుట మున్నగు కార్యములను ఖర్చుల బోర్డువారు పరిశీలింపవలెను. కావున గ్రామనిర్మాణసంబంధముగా వానిని ప్రత్యేకముగా ఆలోచింపవలెను.

(3) కానన సభలను కాంగ్రెసువారే పరిశీలించుట—కాంగ్రెసువారు నూలు చందాను రద్దుపరచి తామే స్వయముగా కాంగ్రెసు విధానమును సాగించుచో ప్రబలముగా ఆక్షేపింపదగిన పందర్బములు మరల నేవియును కలుగనిచో నేను సహాయము చేసెదను.

(4) కాంగ్రెసు విధానము—స్వరాజ్యమును కీర్తుముగా బడయుటయే ముఖ్యపథకము. కాంగ్రెసులో రాజకీయములు మాత్రమే చర్చింపబడవలెను. ఆర్థిక పారిశ్రామిక సాంఘిక

విషయములకు ప్రత్యేక జేతీయమహాసభ లుండవలెను.

(5) కాననసభలను ఆంధ్రోళన మొక్కలే చాలానా? అది చాలకపోవచ్చునుగాని కాననసంబంధములనునిరోధముల నన్నిటిని రద్దుపరచ దగినస్థితికి మన మింకను రాలేదు.

(6) పన్నులను చెల్లించుకుండుట—పన్నులను చెల్లించుకుండుటయు కాననోల్లంఘనమునుగూడ పనికిరావు.

(7) విదేశీబట్టలను వదలుట—స్వదేశీయుద్దమము నందు నాకధికముగ అభిమానము కలదు గాని విదేశీబట్టలను పూర్తిగా వదలివేయవలె నను నిర్బంధ ముండగూడదు.

(8) మంత్రిత్వము నంగీకరించుట—నే నంగీకరించెదను.

(9) ఆర్థికపత్రములను త్రోసివేయుట—నే నంగీకరించెదను. కాని ఆర్థిక పత్రములను కాననసభవారు త్రోసివేసినను ప్రస్తుతస్థితిలో ప్రభుత్వమున కెట్టి అటంకమును కలుగదు. అట్టి అధికారము కార్యనిర్వాహకులకు కలదు. వనన ఆర్థికపత్రమును త్రోసివేయుట మన అసమ్మతిని ప్రబలముగా తెలుపుటకు సాధన మగును.

(10) ఎన్నికలలో పన్నులను చెల్లించరాదను పథకము—పన్నులను చెల్లించుకుండుటకు నేనంగీకరింపనని పైన తెలిపియున్నాను గాన ఎన్నికలలో గూడ నది పనికిరారు.

(11) స్వరాజ్యపత్రము వారు నిర్మాణవిధానమును సరిగా సాగించిరో లేదో నేను చెప్పజాలను. (బొంబే క్రానికలు)

జిన్నా గారు క్రానికలుకు వ్రాసిన లేఖ

హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మైత్రి కలుగవలెననిన, మతవిషయములను రాజకీయవిషయములను వేర్వేరుగా నుంచవలెను. 1916 లో చేసినట్లు రెండుమతముల ప్రధాన నాయకులను మరల కలిసి పనిచేయవలెను. పాట్నాలో జరిగిన తీర్మానములవలన యిండి పెండెంటులు కాంగ్రెసులో చేరుటకు గల యిబ్బందులు పూర్తిగా తొలగిపోలేదు. కాననసభలలో పనిచేయుటకు స్వరాజ్యపత్రమువారి కిదివరకు కాంగ్రెసువారిచ్చిన అధికారమునే మరల పాట్నాలో భాయపగచిరి. నూలు చందాను తీసివేసిరిగాని ఖర్చుల కట్టవలెనను నిర్బంధమును తీసివేయలేదు. నాకు ఖర్చులపై ద్వేషము లేదుగాని రాజకీయసభల కిట్టినిర్బంధము లుండగూడదు.

ముఖ్యములైన పరతులు

(1) కాననసభలలోనుండియు జేతీయమందుండియు వికాసస్వర్గము గల నిర్మాణవిధానమును శ్రద్ధగా జరుపవలెను.

(2) కాననసభలలోను ప్రజాసంఘములలోను సామరస్యముతో అందరును కలిసి పనిచేయవలెను. (3) జేతీ హి త ము బట్టియే కాననసభలలోను ప్రజాసంఘములలోనుగూడ ఆమోదముదించుటయును ప్రతిఘటించుటయును గూడ సందర్భానుసారముగా జరుగుచుండవలెను. (4) ఓటరుల సంఘములను చక్కని పద్ధతులమీద నేర్పరుపవలెను. (5) ఈపద్ధతులను ప్రజలు బాగుగా గ్రహించుటకు తీవ్రమైన ప్రచారము జరుగవలెను. ఈ రీతిగా కాంగ్రెసుసభలో సంస్కరణము జరిగిన గాని నేను కాంగ్రెసులో చేరజాలను" అని జిన్నా గారు వ్రాసిరి.

సుఖి భోగి మాత్రము

20 మాత్రముగల డబ్బీ 1-కి నెల రు 1-0-0 కొరుకు నవామేహములకు ఈమాత్రము బాగుగ పనికియును. టిని తినుచు పుండుపడినచోట తైలమును రాయవలయును. విరక్తకుడికి మేహకారక జాడ్యములగుండడపయోగించును. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ

బొంబాయి క్రానికలులో ప్రకటించబడిన మదిహా త్ము ని లేఖ

"అ. భా. కాంగ్రెసు సంఘమువారు చేసిన పరిష్కారము చాల శ్రద్ధ మైనది. ఇందువలన కాన్పూరులో జరుగగల మహాసభలో ఈవిషయమైన చర్చలో కాలయాపన జరుగ నవసరముండదు గాన వారు ముఖ్యవిషయములనే చర్చింప వీలుండును. ఇతరపత్రముల వారుగూడ కాంగ్రెసులో చేరుటకు తీసివేయరావలయునగూడ చేయ వీలును. మొదటిపని కాంగ్రెసులో నున్న రెండుపత్రములకును అనుకూల్యమును కలిగించుటయే కావున అ. భా. కాం. సంఘమువారు దానిని నెరవేర్చిరి.

కాంగ్రెసుయొక్క మేలుకొరక అ. భా. స్పీన్సర్సు అసోసియేషను ఏర్పరుపబడెను గాని కాంగ్రెసుకు పోటీగా ఏర్పరుపబడలేదు. నూలుపత్రము అవసరమని నమ్మెడువారందరును కాంగ్రెసువారును ఇతరులునుగూడ స్పీన్సర్సు అసోసియేషనులో చేరవలెను." అని మహాత్ముడు వ్రాసెను.

భాయిఫేరూ హత్య

లాహోరు, సెప్టెంబరు 25:— భాయిఫేరూలో 20 తేదీ న గొప్ప హత్య జరిగినట్లు తెలియుచున్నది. కుండన్ సింగు అనే వడ్రంగి తనయు జండాసింగును గురుద్వారా మేజేజరు లోపలికి పిలిచినట్లును అప్పటినుండి తనయున్న సంగతియేమైనదో తెలియలేదనియు అతనివిషయమై తెలిసికొనగోరి బంధువులును స్నేహితులును గురుద్వారము లోపలికిపోబోవగా కృపాణముల ధరించి కావలియున్న అకాలీలు లోపలికి పోనిచ్చుటలేదనియు భాయిఫేరూ పోలీసు స్టేషనులో తెలియజేసెను. అతని హత్యకేసిరిని అనుమానపడుచున్నారు. గ్రామమంతయు నుడికిపోవుచున్నది. శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధకకమిటీలోని సర్దార్ పార్సామ్ సింగును భాయిఫేరూకు వెళ్లిస్సా తెలియుచున్నది. (అ. ప్రెస్.)

కేంద్ర ఖిలాఫతు సంఘము

అఖిలప్రపంచ మహమ్మదీయ సమావేశమునకు రాయబారము

పాట్నా, సెప్టెంబరు 25:— కేంద్రఖిలాఫతు కార్యనిర్వాహకసంఘము హైదరాబాదు నుల్తాను ఇబినుసాదుతో సర్వప్రపంచ మహమ్మదీయ సమావేశమునుగూర్చి ముచ్చటించుటకు 6 కు మించని మహమ్మదీయ రాయబారము నంపుటకు నిశ్చయించిరి.

హైదరాబాద్ రక్షణసంఘమునకు జేరిన తలతి

లక్నో, సెప్టెంబరు 25:— హైదరాబాదు ప్రెస్టులతో రాజాగానున్న ఆలీగారియొద్దనుండి తెల్లనాండి యొక్కాయకిని, భారతదేశమందు హైదరాబాద్ కు సంఘము కార్యదర్శిగనుండి న షేక్ మషీరు హుస్సేను కిద్వాయి (కేంద్రకాననసభ్యున) కీ క్రింది తంతిచేతెను. "పూజానీయుని గోరి రక్షించుటకు చాల దైర్ఘ్యముగను పట్టుదలగను యున్నాము. భగవత్కృపవలన విరోధి నింకను చిక్కలేదు.

బొంబాయిలో జమ్మామసీదునందు కాజీగులాం ఆహ్వానముగారి ఆధ్వర్యముక్రింద సభజరిపి పురూలియాసభ వహాజీలపక్షముగ కొందఱ మహమ్మదీయుల ప్రాజాపత్యయేగాని యావద్భారత మహమ్మదీయుల యభిప్రాయము కాదనియు, 27 తేదీని లక్నోయందు జరిగిన సభయే సరియగునదనియు నిశ్చయించిరి. (అ. ప్రె.)

వాజ్మయినమితి

ప్రత్యేక సమావేశము
ఆక్సీజను 2 శనివారము మధ్యాహ్నము ౧౨ గంటలకు తెనాలిలో సుబోధిని గ్రంథనియల కార్యస్థానమున జరిగినది తోట వెంకటాచలదాసుగా రధ్యక్షులుగ నుండిరి. అందీక్రింది తీర్మానములు గావించబడినవి:—

1. సమితికి తాత్కాలికమంత్రిగ నున్న మహావాది వేంకటరత్నముగారు ప్రవేశపెట్టిన సమితియొక్క నిబంధనలను కొద్దిమార్పులతో నంగీకరించడమైనది.
2. ఈ సమితి కాంగ్రెస్సానను "పెదచెఱువారు" పరుచూరుపోస్టు గుంటూరుజిల్లా)యందుండును.
3. ఈ సమితికి ఇంతటినుండి శ్రీ కోన వెంకటరాయ శర్మగారు మంత్రిగను, శ్రీ పంగ వామముల రామచంద్రరావు పంతులుగారు సభాపతిగను శాశ్వతముగ నుండవలయునని యీ సభవా రభిప్రాయపడుచున్నారు.
4. రాబోవు సమావేశము కార్తీకమాసమున సత్రెపల్లిలో జరుపవలయునని వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు కోరినందున అంగీకరింపబడినది.
5. సభ్యు లెల్లరును సమితిపోషకార్థము సం॥నకు రూపాయివంతున సభ్యత్వ రుసుముక్రింద చెల్లించవలయును:
6. ఈ సమితియందు దీక్రిందివారు సభ్యులుగ జేరిరి:—
- ౧ తుమ్మల రామమూర్తిచౌదరి ౨ కావ్యకలానిధి శతావధాని, పిశుపాటి చిదంబరశాస్త్రి 3 పెనుమర్తి వేంకటరత్నము ౪ పోచిరాజు హనుమంతరావు 5 తాళ్లూరి రాఘవయ్య చౌదరి 6 వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య ౭ మహావాది వెంకటరత్నము ౮ క్రొత్త సత్యనారాయణచౌదరి ౯ తోట వేంకటాచలదాసు ౧౦ పిట్టల వేంకటేశ్వరులు ౧౧ రామచంద్రరావు పంతులు మున్నగువారనేకులు చేరిరి.

బొంబాయి కాటను మార్కెటు

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 28:—12 గంటలకు బ్రోచి ప్రత్తి ఏప్రియలు మేనెల వాయిదా విడుదలకు పుట్టి 1-కి రు 424-8-0 మొదలు రు 425-0-0 వఱకు హెచ్చి ముల రు 424-8-0 లకు తగ్గినది. ఉప్రాప్రత్తి డిసెంబరు జనవరి వాయిదా విడుదలకు పుట్టి 1-కి రు 410-8-0 మొదలు రు 409-8-0 లకు తగ్గెను. డిసెంబరు జనవరి వాయిదా విడుదలకు బెంగాలు ప్రత్తి రు 359-0-0 మొదలు రు 360-8-0 పెరిగినది.

అమెరికానుండి వార్డు అండు కంపెనీవారి తరిలి యిట్లున్నది. "జేరము మందము. ముందుకూడ అదే నూచన." (ప్రెస్సు తంలి)

అభిషేక మంత్రములు

మహామృత్యుంశుకలహాకారములు

హిందూస్థాన్ టైమ్స్ లో ప్రచురించబడిన విషయములు
ఫిల్మ్, నెప్టేంబరు 25:—అభిషేకములో 22 కేరళాత్రి
జ్యోతిషముల తగవులను గూర్చి హిందూస్థాన్ టైమ్స్ విలేజ్
యిట్లు వ్రాసెను:—

91 మంది హిందువులను 38 మంది మహమ్మదీయులను
చాల విషమస్థితిలో నున్నారు. తుపాకులు ప్రేల్పుటలో 8 గురు
మహమ్మదీయులను కత్తిపాటులచే నిద్దరు హిందువులను
చనిపాఁయిరి. 28 కేరళ హిందూమహమ్మదీయసామెతులను మాయ
బడియించెను. కాని 24 కేరళ మహమ్మదీయ సామెతులు తెరవ
బడెను. దొమ్మిజరుగుటకు పూర్వము కొన్ని రోజులక్రింద రాను
లీల యూరేగింపు మాదరు దర్వాజానుండా పొగూడదని మహా
మ్మదీయులు అభ్యంతరపెట్టిరి. కాని ఆదివ మేమిగలంతు జరుగ
లేదు. మరియొకదినమున మాదరుదర్వాజా మనీదులో ప్రార్థన
సమయ మని పోలీసువారు ఊరేగింపును
ఆపిరి. నెప్టేంబరు 25 కేరళ మహమ్మదీయ
ఊరేగింపుమండగా మిల్లెలపై నన్న మహమ్మదీయులు రాళ్లను
మెసరివేసిరి. మరికొంతమంది మహమ్మదీయులు వెనుకనుండి అల్ల
రిచేయుటకును కొట్టుటకును ప్రారంభించిరి. హిందువులు తమ్ము
ను రక్షించుకొనుటకై పొట్టాడుచుండిరి. ఒక మహమ్మదీయుడు
కాల్చి ఒక హిందువును చంపెను. ఇటుకరాళ్లు విసరుటవలన
కొంతమంది హిందువులకును పోలీసు వారికిని గాయములు తగి
లెను. పిమ్మటనిండ్లపైనున్న మహమ్మదీయులమీదికి పోలీసువారు
కాల్చుటకు ప్రారంభించిరి. కొలది సేపటికేగలంతు తగి పోయి
ఊరేగింపు జరిగెను. హిందువులకు ఆయుధములు లేవుగానిఊరే
గింపుచేయుటనున్న ఆఖారాలకు మామూలు ఆయుధములందెను.
మామూలుగా ఇండ్లపైన పోలీసువారిని కాపలా యుంచినట్లుగా
ఈసర్కారుయనుచుండలేదు. ఆదినము ఊరేగింపు నాపినప్పుడు
ప్రార్థనసమయమున కింకా అరగంట వ్యవధి యుండెను. అధి
కారులు గూడ త్రోవనివయమై యేవిధముగాను మందలించ
లేదు.

రామలీల సంఘ కార్యదర్శి తంతి

కాంతముగా పోవుచున్న హిందువుల యూరేగింపును
చెమకనుండియు ప్రక్కలనుండియు ఇండ్లపై నుండియు మహా
మ్మదీయులు రాళ్లతో కొట్టసాగిరి. ఒక హిందువుడుచనిపోయె
ను. వందమంది హిందువులకు గాయములు తగిలినవి. జిల్లాపోలీ
సు అధికారులను మహమ్మదీయులను తమకు సంబంధించినట్లు
ఊరకున్నారు. కొన్ని హిందూ సామెతులు లూటీ చేయబడినవి.
రామలీల ఊరేగింపుపై కేసీపోని నిర్బంధములు పెట్టిరి. గాయ
ములు తగిలిన హిందువులనుంకి సాక్ష్యములు తీసికొనుటకు సరి
తృప్తికరమైన ఏర్పాట్లు లేవు. నిమ్మకృపాత మెవనిచారాకావలె
నని హిందువులు కోరుచున్నారు. హిందువుల ప్రాణవిత్తముల
కు రక్షణ లేదు. హరతాళము జరుగుచున్నది.

హిందువుల సామెతులు మాయబడి యున్నవనియు అలి
ఘరులో రామలీల జరుగుట లేదనియు తెలువాత వచ్చినవార్త
లు తెలుపుచున్నవి. (అ. ప్రె.)

అభిషేకము, నెప్టేంబరు 28:—ఒక వత్రికాప్రతినిధి జి
ల్లామేజిస్ట్రేటు నడుగగా అతడిట్లు చెప్పెను.

దొమ్మి 22 కేరళ సాయంకాలము ఆరు ఆరుగ్గుర గంటల
మధ్యజరిగినది. కారణము తెలియదు. ఆసమయమున ఇటుక
రాళ్లనువిసరుచుండిరి. అందులను పోలీసువారు కాల్చినవిచ్చెను
అంతటితో దొమ్మినిలిచిపోయి ఊరేగింపు అప్పటికి చిరువుద్ద
కు వెళ్లెను. త్రోవలో కొంతమంది స్త్రీలను పురుషులనుకొట్టిరి.
ఇంతవరకు 4 గురు మహమ్మదీయులను ఒక హిందువును చని
పాఁయెను. మొత్తము అప్పటికి 180 మంది కేరళి. మరునాడు
జిల్లామేజిస్ట్రేటు, 144 సెక్షన్ క్రింద ఊరేగింపు లేయేపిధుల
గుండా పోతలేసో ప్రకటించెను. కాని రామలీలాసంఘము
వాడు ఉత్సాహము జరుపుటకు నిరాకరించిరి.

సగిరములో పోలీసువారు తిరుగుచున్నారు. అక్కడ
కొండ ఒక్క తమలపాకు అంగడితప్ప హిందువుల సామెతులు
లేనేలేవు. సామెతులచే తిరువచ్చును.

తెరువని సామెతులను సీలుచేయుట

తెరువని సామెతులను సీలు చేసినది జిల్లామేజి
స్ట్రేటు చెప్పినట్లు హిందూస్థాన్ టైమ్స్ లో ప్రకటించబడి
నది.

ఫిల్మ్, నెప్టేంబరు 27:—అభిషేకమునండి తుదివార్త
కడననామమున పెరిగిపోవుచున్నది. కాని గలంతులేవు.

ఏవో కొన్ని హిందూసామెతులను మాయ చేసె తెరువబడినవి.
కాని చాలభాగము మాయబడియేయున్నవి. గాయములు తగి
లినవారినుండి హిందూ పోలీసుఅఫీసరు సహాయముతో ఒక
హిందూమేజిస్ట్రేటు సాక్ష్యములుతీసికొనుచున్నట్లు తెలియు
చున్నది. సామెతులను సీలుచేయువిషయమునుగూర్చి అధికారుల
వార్త యేమియు లేదు.

ఒకహిందువు నరెస్తుచేయుట

కడవినరాత్రి ఐ. పి. సి. 395 సెక్షన్ క్రింద ఒకహిం
దువు నరెస్తుచేసిరి. కాని రు 500 ల చెయిలుమీద విడుదలచేసిరి.
మరియొద్దరు హిందువుల నరెస్తుచేయుటకై వారంట్లు పోయిని.

రాజీప్రయత్నములు

రెండుసంఘముల నాయకులతో సంప్రదించి రాజీ కుదర్చనరె
నని జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ప్రయత్నించుచున్నట్లు తుదివార్త తెలు
పుచున్నది. (అ. ప్రె.)

రామలీల

అలహాబాదులో ఉత్సవము జరుగలేదు

అలహాబాదు, నెప్టేంబరు 27:—నిన్నటి సాయం
కాలము వరకు అలహాబాదు లో
రామలీలాత్సవము జరుగలేదు. హరతాళము లనుకున్నట్లుగానే
జరిగెను. కాని ప్రజలును అందుకు రయారై యుండుటచే యి
ట్లంది కలుగలేదు. ప్రమాదము లేవ్వయు జరుగలేదు. కాని
హిందూమహమ్మదీయులకు వైమధ్యభావము లట్లే నిలిచియు
న్నవి. (అ. ప్రె.)

లక్నోలోగూడ జరుగలేదు

లక్నో, నెప్టేంబరు 28:—ఊరేగింపుల సందర్భమున
యిబ్బందులేమియు కలుగవని అధికారులు గ్యారంటీ యివ్వక
పోవుటవలన లక్నోహిందువులు నిన్నటిదినమున రామలీలాత్స
వములను నిలిపివేసిరి. హిందువుల యూరేగింపుల కెట్టినిర్బంధ
ములు లేవనియు, కాని సమయముకూలముగ నేనై నరావచ్చు
వనియు, లక్నో డిప్యూటీ కమిషనరు గిర్నన్న గారు చెప్పిరి. ఇది
హిందువులకు సంతృప్తికరముగ నుండకపోవుటచే వారు ఊరేగిం
పులను నిన్న ఆపివేసిరి. లక్నో హిందువులకే యీసంవత్సరము
నకు రామలీలాత్సవములను జరుపరని తెలియుచున్నది.
(అ. ప్రె.)

అలహాబాదులో దసరా

అలహాబాదు, నెప్టేంబరు 28:—దసరాపండుగకు నిన్న
నే చివరడిసము. ఏ విధమైన పండుగయు జరుగలేదు. పట్టా
మంతయు హరతాళము జరుగుచుండెను. పోలీసు
వారు ముఖ్యమైన చోట్లలో అక్కడక్కడ ఉండిరి. అక్కడ
క్కడ భాట్ల వేసినట్లు వార్తలు వచ్చినవి. కాని ప్రమాదములు
జరుగలేదు. డారాగన్ను, కాట్రా కలనల్ గంజిలో హిందు
వులచేత యూరేగింపులనుజరిపించుటకు మహమ్మదీయులు ప్రయ
త్నించిరి. కాని ప్రయోజనము కనబడలేదు. ఒక హిందూ
నాయకుడు చెప్పిన ప్రకారము హిందువులకు కొపమెక్కువై
ఏమియు చేయబడదని నిశ్చయించుకొని ఉత్సవమును జరుపు
లేదు. (అ. ప్రె.)

హుగ్లీలోబరిచిపోటు

కలకత్తా, నెప్టేంబరు 28:—హుగ్లీ జిల్లా బెల్గాల్
గ్రామములో మార్మణిభాక్తు గారింట్లో నేటియందుయంగి
గంటలకు బరిచిపోటు జరిగెను. 10 మంది బంది
పోటు దొంగలు వచ్చి యింట్లో హడలను కొట్టి కొన్ని వంతుల
రూపాయలతోను నగలతోను పారిపోయిరి. వారింట్లో ఉండ
గానే యింటి యజమాని తుపాకిని ప్రేల్చుచున్న యుండెను.
బందిపోటు గాండ్రలో ఒకడు చనిపోయెను. ఐయట కాపలా
యొన్న యిద్దరికి మణికట్టులపై గాయములుతగిలెను. చనిపోయిన
వానిని వదలి మిగతా దొంగలు పారిపోయిరి. చెబ్బలు తిన్నివా
దొకడు రఘునాథ అహీరు అనువాడు చంద్రనగరులో లీటు
కానిస్టేబులుచే అరెస్టు చేయబడెను. వీడు తనను యితరులను
గూడ సేవకులలో కలుపుకొని ఒక స్టేటుమెంటు నిచ్చెను. మేజి
స్ట్రేటును పోలీసు నూపర్నెంటును నేర్పము జరిగిన చోటికి
కట్టిరి. (అ. ప్రె.)

సివిలు అందు మిలిటరీ గెడెలు

లాహోరు, నెప్టేంబరు 25:—అస్తికరక్షణ లేకపో
వుటచేత ప్రజలకు కష్టపడుటకై ఉత్సాహము లేకుండెను. ఈ
లోపములు సవరించుటకు వహరా జెంతయో ప్రయత్నించెను.
తుదకు 1889 లో లాండు సెటిల్ మెంటు వచ్చి లోపములను
చాల వరకు సవరించెను. ఈయభివృద్ధిలను ప్రేక్షకులెంతో
మంది వచ్చుచుండుటవలన కాశ్మీరములో భాగ్యమును స్వాతంత్ర్య
త్రేగ్గుయు నెక్కువయ్యెను. సంస్కరణముపై మహాగాజు
నకెప్పుడును దారి చూపుచుండెను. మిలిటరీ సహాయమున గూడ
మహారాజా వికాల బుద్ధికలవాడు. సామ్రాజ్యము కొరకు ఆ
మహామథావుడు హిందూదేశపు ప్రభువులలో మిగుల విద్యాసం
పన్నుడని ముందుసంతతివారు చెప్పుకొనగలరు.

మస్లిం బొటులుక్కు

కాశ్మీర మహమ్మదీయుల స్థితి ప్రస్తుతము చాలహీనము
గ నున్నదనియు వికాలబుద్ధికై పేరువడవిన సర్ హరిసింగుగారి
పరిపాలనమున వారిస్థితి బాగుపడవచ్చుననియు నీపత్రిక చెప్పు
చున్నది. (అ. ప్రె.)

అమృతాంజనం డిపోవారి

సుప్రసిద్ధాపధముల జాబితా.

1. జీర్ణరసాయనము మాత్రలు అజీర్ణమునకు	1- 4
2. వజ్రసలికలు ధాతుపుష్టికి	1- 0
3. జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1-కి	0-12
4. అమృతాంజనము సీసా 1-కి	0-10
5. మూలశంకకు తెలము డబ్బి 1-కి	0-12
6. తామరతెలము, తామర, తీటకు	0- 6
7. కలరా మాత్రలు, వాంతిభేదులకు	0- 1
8. లేలుమందు, లేలుకాటుకు సీసా 1-కి	0- 0
9. దంతశూలహరి, పండ్లపోటుకు	0- 0
10. కర్ణశూలహరి, చెవిపోటుకు	0-6 8
11. గజ్జికి తెలము, గజ్జిచీడలకు డబ్బి	0- 4
12. పగుళ్లకు తెలము, కీరపగళ్లకు	0- 0
13. కేలకు మందు సీసా 1-కి	0- 6
14. చందన ఆత్తరు 1 డ్రామ్ము	2- 8
15. కుంకుమ తెలము, డబ్బి 1-కి	0- 1
16. దంతచూర్ణము, పండ్లతోముటకు	0- 2
17. సుఖభోగి మాత్రలు	1- 0
18. సుఖభోగి తెలము, పుండ్లకు	1- 0
19. రోమహరి వెండ్రుకలు ఊడుటకు	0- 8
20. మోహినితెలము, వెండ్రుకలు పెరుగుటకు	0-12
21. చురుకు నూనె సీసా 1-కి	0- 6
22. గ్రహణిమాత్రలు డబ్బి 1-కి	0- 8
23. జాలాలి మాత్రలు, మలబద్ధము	0- 8
24. కుసుమారి మాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు	1- 0
25. శోకకు ద్రావకము సీసా 1-కి	1- 0
26. కఫహరి శీతగట్టు దగ్ధలకు	1- 0
27. కఫహరిచూర్ణము, దగ్ధ ఉబ్బసములకు డబ్బి 1-కి 0- 8	
28. సుందరీతెలము, ముఖకాంతికి డబ్బి 1-కి	0- 1
229. శిరోవేదన మాత్రలు, తలనొప్పిలకు	0-8
30. నేత్రాంజనము, కంటివ్యాధులకు	0- 4
31. ఉబ్బసమునకు మందు	2- 0
32. వాయువుపొట్టుకు మందు డబ్బి 1-కి	1- 0
33. విరేచనములకు మాత్రలు డబ్బి 1-కి	0- 8
34. కనుమారిమాత్రలు, పెద్దవి, మంచివి 50-కి	10- 0
35. వామకర్పూరము సీసా 1-కి	0- 6
36. నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిది తు. 1-కి	40- 0
37. కుంకుమపువ్వు 1-వ రకు తు. 1-కి	4- 0
38. సచ్చకర్పూరం తు. 1-కి	8- 8

కస్తూరి మాత్రలు

50 మాత్రల డబ్బి 1-కి రు.0-10-0

ఇవి స్వచ్ఛముగ నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచి గోరోజు
నము, అభిషేచి కాన్సా పావుదారు, మంచిచుకుమపువ్వు మొదలగు
వాటితో తయారుచేయబడినవి. ఇవి కైత్యము, కైత్యభారము,
కైత్యజ్వరము చలిజ్వరము, సన్నిపాతము, అజీర్ణము, మాంద్యము
మొదలగువాటికి ఉపయోగపడును. చంటిపిల్లలకు, అజీర్ణము వగ
లాలకు వెంటనే మాన్పును. ప్రతివారము సామాన్యముగ వాడ
తగినది. ప్రతిగృహమున నుండతగినది. ముఖ్యముగ పిల్లలుగల
గృహమునండుడదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, బాంబాయి - మదరాసు

బర్మా కాన సభ

బీదవ్యవసాయదారుల కష్టములనుగూర్చి విచారించుట కొక కమిటీ నియమించు తీర్మాన మంగీకరణపడెను

రంగూను, సెప్టెంబరు 25:- నేడు బర్మా కానసభ లో కొంతసేపు చర్చ జరిగినవిషయము 4 అధికారతర్క తీర్మాన ము పరిష్కారమయ్యెను. అందు ఒకటి అంగీకరింపబడెను. మిగిలినవి నిరాకరింపబడెను. మ్యాంగుమాజిల్లాలోని బీదవ్యవసాయదారుల కష్టములను గూర్చి విచారించుటకొక కమిటీని నియమింపవలెనని తీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

బీదపొయిన తీర్మానములివి. ముప్పాతికపంతు అధికార తరులతో ఎక్స్ట్రా సలహాసంఘ ముండవలెననియు ఆసంఘము నకు ఎచ్చుబెచ్చుట ఎన్ని న్యాయవ్య విక్రయదుకాణము లుండవలె నో నిర్ణయించు అధికారముండవలెననియు చెప్పమ అవిధము గా బర్మా ఎక్స్ట్రా అట్టము సవరించవలసినదని యొక తీర్మాన ముకోరెను. రాజకీయరై డిల నందరిని వెంటనే విడుదల చేయవలెనని మరొకతీర్మానము కోరెను. ప్లీడరుపిచ్చు పరీక్షలో శేర్డుకొనుటకు యిప్పుడున్న పరీక్షలుగాక వేరుపరీక్ష లుండవలెనని మూడవతీర్మానము కోరెను.

రాజకీయరై డిల విడుదల తీర్మానముపై జరిగిన చర్చ లో అధికారులును అధికారతరులును చాలమంది పాల్గొనిరి. జి. కె. మునీ గారు హిందూదేశములోని కేసులనుగురించి చెప్పుచు సి. ఆర్. దాసు, కీ||శే||సర్ దానర్జీ, పండితమోతీలాలు చర్చ నుదాహరించి రాజకీయ దృక్పథము మారినది గమకనుండు ఎన్నికలు వచ్చుచున్నవి గావునను తప్పక అందరిని డుదల చేయవలసి న ద ని చెప్పిరి. పంగాలు ప్రభుత్వమువారు పంపిన 7 గురుగాక జేయిలలో పుడు 88 గు రున్నారనియు వారిలో 9 మంది గొప్పద్రోహులకై శిక్షింపబడినవారనియు ప్రధాన కార్యదర్శి బ్రాండరు గారు చెప్పిరి. వీరివిషయమై జాగ్రత్తగా ఆలోచింపబడునగు తీర్మానము నుసంహరించుకొనవలసిన దని అడిగిరి.

హోంమెంబరు లేకపోవుట చాల విచారకరమని కెప్ప గొప్ప గొప్ప ద్రోహములకు నేరములకు శిక్షితులైనవారిని డుదలచేయుటకు భాష్యముగానున్నదని అధికపభ్యు డడిగను. తిరుగు ప్రధాన కార్యదర్శి చెప్పిన మాటలనే చెప్పి హోంమెం రిచ్చిన గ్యారంటీని అంగీకరింపవలసినదని కోరెను. తీర్మాన మను ఓటుకు పెట్టగా 41 రు ప్రతిహాలుముగాను 88 గురు నుకూలముగా ఓటిచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

గ్రేడు ప్లీడరు పిచ్చు పరీక్షను మరీకొంత కాల ముంచుట

కర్షకులను తరిమివేయుచట్టము, రంగూనుపార్టు నవ రణచట్టము సోమవారమునాడు విచారించబడును

రంగూను, సెప్టెంబరు 26 - నేటిసభలో ప్రత్యేకతర ములైనవిదవ 2 వ గ్రేడు ప్లీడరు పిచ్చు పరీక్షకు దేశభావల లో అభ్యర్థులను రానిచ్చువరకు 3 గ్రేడు ప్లీడరుపిచ్చు పరీక్ష నుంచవలసినదను అధికారతర్కతీర్మానము లోజులో పగము కాల ము చర్చించిన విషయము 1 ఓటు అధికముగా వచ్చి అంగీకరింప బడెను. 34 ఓటు అనుకూలముగాను 88 ఓట్లు ప్రతిహాలుముగా ను వచ్చెను.

ఉపసంహరింపబడిన తీర్మానములలో నొకటి డెక్లరేషన్లను సౌకర్యములను కలుగజేయవలెనని చెప్పమండె ను. దీనిని జారాయదారావుగారు ప్రతిపాదించిరి. కాని కొంత సేపు చర్చజరిగిన పిమ్మట ఉపసంహరించుకొనిరి. కార్యక్రమ ఘులోనున్న రెండు తీర్మానములలో నొకటి గజ్జపు పంచెనా లపై జూదగాండ్రు తొలగించవలెననియు రి రూపాయలదరకే పంచెమును పెట్టవలెననియు రంగూను మాండ్రలలో పంచెము లకు నిర్బంధము లేర్పరపవలెననియు చెప్పమండెను. ఈతీర్మా నముపై చర్చజరుగుచుండగా గడియారము 5 కొట్టుటచే అభ్యర్థుడు సభను నిలిపివేసెను.

అధికారతర్క తీర్మానముల కిదియే కడపటిదినముగాన తిరిగి యీ తీర్మానము చర్చకురాదు. కడపటిదినమున సోమ వారమునాడు రెండు అధికార చట్టములు నేరస్థులను వెడల గొట్టు చట్టమును రంగూను పార్టు సవరణచట్టమును విచారింప అంగీకరింపబడును, (అ. ప్రె.)

రంగూను బహిరంగసభ

రంగూను, సెప్టెంబరు 27:- బాల్మీరు కొవాన్టీగారి అధ్యక్షత క్రింద జరిగిన బహిరంగసభలో శేపు సోమవారము నాడు కానసభలో విచారణకు వచ్చు నేరస్థులగొట్టు చట్టమున కసమ్మరిని తెలియజేయుచు ఒక తీర్మానము గావించబడెను. ఈచట్టమును (ఇదివరకే గావించబడిన) సముద్రమీద ప్రయాణ ముచేయువారిపై పన్ను విధించుటకు సంబంధించిన చట్టమును అంగీకరింపవలెనని రాజప్రతినిధి కోరుచు మరీయొక తీర్మానము గావించబడెను. (అ. ప్రె.)

బెలియంరాజ దంపతులు

లక్నోకు వచ్చుట

లక్నో, సెప్టె 26:- బెలియం రాజదంపతులు నేటియంద యము కి-15 నిమిషములకు సవరివారముగా లక్నోకు విచ్చేసిరి. స్త్రీమనువద్ద గవర్నరు సర్ విలియం మారిసుగారును లక్నోకమి మనరు కానెల్మ్యుగారును ఇతరకోర్టుగులును స్వాగతమొసంగిరి. దినమంతయు రాజదంపతులు చూడవలసిన ప్రదేశములను చూచుచు గడపిరి. రెస్టెడ్సీనికూడ చూచిరి. నేటి రాత్రి ప్రభుత్వమండలిమున నోచింద జరుగును. అటుపిమ్మట రాజదంప తులు ప్రత్యేక రైలుబండిలో లక్నోనుండి వెడలిపోవుదురు. (అ. ప్రె.)

వాతావరణ సీతి

1925 సం॥ సెప్టెంబరు 28-వ తేదీ సోమవారము

Table with 5 columns: ముఖ్యతలలు, గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రామం, గరిష్ఠ తేలికపాటు, గరిష్ఠ వర్షపాతం, గరిష్ఠ గాలి వేగం. Rows include various weather data points like గోపాలపురం, విశాఖపట్టణము, కాకినాడ, మచిలీపట్టణము, కర్నూలు, బళ్లారి, కడప, పెల్లూరు, సుదూరు, కడపూరు, నేలము, కోయంబుతూరు, తిరుమనాపల్లి, నాగపట్టణము, మధుర, పాంబక్, తిరునల్వేరి, తిరువేండ్రము, కొచ్చిక్, కారికట్టు, మంగళూరు, బెంగుళూరు, మెర్కాట, కొడెకూర.

సర్కారులు:- ఆకాశము మేఘములు లేక కుండ్రముగ నున్నది. తేలికపాటు సమముగ నున్నది. ఉష్ణము:- బెల్లూరిలో 2 1/2 ఇంచుల వర్షము కురిసింది. ఇంకను ఆకాశము కొంచెముగ మేఘావృత్తమైయున్నది. కర్నూలులో తేలికపాటు 4 1/2 ఇంచుల అధికముగను కడపలో 3 1/2 ఇంచుల అధికముగను నున్నది. కర్ణాటకము:- ఆకాశమున మేఘములు కొంచెముగ నున్నవి. ఆర్ద్రత తక్కువగ నున్నది. తేలికపాటు సమముగ నున్నది. ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రాథు. వాతావరణ కార్యదర్శుడు.

భారతదేశమందు విదేశపు పెట్టుబడి

ఉపసంఘమువారి నిర్ణయములు

సిమ్లా, సెప్టెంబరు 25:- భారత దేశమందు విదేశీయుల పెట్టుబడి వాపుట డేమకరమాకాదాయను విషయమును నిర్ణయించు యుపసంఘమువారి నివేదిక ప్రకటించబడెను. వారు పన్ను బేసిగాని తదితర ప్రత్యేక మార్గములవలనగాని విదేశీయుల నుండి యీ దేశమున నుపయోగింపబడు పెట్టుబడి వాపుట భారతదేశమునకు డేమకరము గాదని యభిప్రాయ మొసంగిరి. దానివలన పరీక్షలకు నష్టము గలుగుటయొక భారతదేశీయులందు పెట్టుబడి చేయువారికి నష్టదాయకము. కావున దానివలన భారతదేశము పెట్టుబడిదారుని పరపరీ భంగము కలుగును. కాని భారతదేశముడగు పెట్టుబడి దారునికి ఏ రాశి ములాసంగి న హా య ము చేయ వచ్చును. అట్టి హా య ము చేయునపుడు పెట్టుబడిమొత్తము రూపాయి నాణెములు విలువగల పెట్టుబడిగా నుండవలెననియు, భారతీయుల శాపరిక్రమణందు రాయదరచేయు మండవలయుననియు, వ్యవస్థాపకులలో భారతీయులగు నుండదగిన న్యాయసంఖ్య నిర్ణయించియు మొదలగునితరవరతుల నుంచవలయునని సంఘము సలహాచేసెను. ఇక ఖనిజపరీక్షను విషయమును విదేశీయుల పెట్టుబడి వాపుట యనర్థదాయకముగ నుండును. కాని దానివలన భారతదేశమున కెంతయుపకారము జరుగునో దానినిబట్టి సహాయముగ జరుగవగును.

కాని వెంటనే ప్రభుత్వము బాంకింగుపద్ధతులు దేశమందులు నడపుచున్నచో, యెంతవఱకు ఖనిజతరములో వాటి సాధనసంపత్తి యేమో సంపూర్ణముగ వెంటనే విచారించుట కర్హముగా పరిగణింపవలయును. ఖనిజములకు యాపసంఘ నేర్పించి వాటిలో భారతీయులకును బాంకింగు తరిగిదగినకట్టి యవకాశములు కలనో విచారించుట యుత్తము. వ్యవసాయ పరీక్షల విషయమున యంత్రాభివృద్ధిచేయుట మొదలగువాటికి పెట్టుబడిచేసి యభివృద్ధిగావించుటకు నూచనలుకూడ నుండునో వరికిలింపుట యుత్తమునని సంఘమునా రభిప్రాయము నొసంగిరి.

దుర్గను స్నానమాడించుట

ఈ సంవత్సరము కాంతముగా జరిగిపోయినది

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 27:- క్రిందటి సంవత్సరము దొమ్మిదిగి ఒకహిందువుడు చనిపోయి పలాపురికిగాయములు తగిలిన కంకినారలో నేడు దుర్గావిగ్రహమును స్నానమాడించు ఉత్సవము కాంతముగా జరిగిపోయెను. పోలీసువారును మేజిస్ట్రేటును ఎక్కువ జాగ్రత్త తీసుకొని 180 మంది మిలిటరీవారిని రప్పించియుంచిరి. స్పెషల్ కాన్స్టేబులుగా వలువురు హిందువులను మహమ్మదీయులను నియమింపబడిరి. సాయని కాలము 2-4 గంటలవఱకు మసీదులలో ప్రార్థనలు లేననుయ ముందు రెండు మసీదుల కెదురుగా నున్న కోర్టుమీదుగా మేళకాళము లతో డాకరింపు జరిగెను. మిలిటరీవారును ఆయుధధారులును లేవట్టివరకు అచ్చటనే యుండురు. (అ. ప్రె.)

కీ|| శే|| కాశీర మహారాజుగారు

అవసర గజెటు ప్రకటన

సిమ్లా, సెప్టెం 26:- నేటియందయును నల్లనిచుట్టుపట్టి లలో ఒక అవసర గజెటు ప్రకటన యిట్లు చెప్పయన్నది. కాశీర మహారాజా సర్ ప్రతాపసింగు ఇందర్ మహేందర్ బహదూర్ గారు 88 సం॥ వయస్సున చనిపోయిరిని తెలిసికొని సభాయకులగు రాజప్రతినిధి విగుల విచారించెను. 1885 సెప్టెం 12 తేదీన వీరి తండ్రులకు మహారాజా సర్ రణధీర్ సింగుగారు చనిపోయినప్పుడు వీరు రాజ్యభారమును వహింపవలసినవచ్చెను. సర్ ప్రతాపసింగు మహారాజాగారు తమ యువారస్యభావమునకును భూతదయకును ప్రసిద్ధి జెందియున్నారు. వీరు రాజ్యము చేసిన 40 సంవత్సరములలోను ప్రజలమేలుకొర కెంతయో చేసియున్నారు. యుద్ధసమయమునందు రాజధికీ గరిగియుండి తమ వంశమునకు తగిన పేరును ప్రతిష్ఠలను నిలువబెట్టియున్నారు. వీరి పరణమువలన హైందవసామ్రాజ్యమున కొక ముఖ్య స్థాపాడు పోయినట్లే. (అ. ప్రె.)

మైనూరు రాష్ట్ర 12 వ సహకార సంఘ మహాసభ ముగింపు

మైనూరు దివానుగారి యువన్యాసము

సహకార సంఘ మహాసభను ప్రారంభించుటకు కారణాంతరములే రాజాలని మైనూరు దివాన్ సర్ వీ. ఆర్. బెనర్జీగారు నేడు విచ్చేసి సభను ముగించుచు సహకారసంఘములకు బహూకృతు లాసంగుసందర్భమునం దీ క్రిందివిధముగ సుపన్యసింపిరి.

ప్రభుత్వమువారి సానుభూతి

“మైనూరు ప్రభుత్వమువారు సహకార సంఘాద్య మాభివృద్ధికై గావించుచున్న పనియందును, మహారాజాగారి ఉద్యోగుల మర నేను, సామాన్య గృహము యధాశక్తి గావించు పనియందును మీరు జూపెడి శ్రద్ధకు మిగుల సంతృప్తి జేసితిని. మైనూరునందలి నా యుద్యోగారంభమునుండి ఈ యుద్యమముతో నేరుగ సంబంధము గలిగియుండుట అధికకాలము గాక పోయినను, నామట్టుకు నేను, ఏతడుదృష్టమపరిస్థితులను శ్రద్ధతో గమనించుచు, దాని యభివృద్ధికి వలయు విధానము లెవ్వి యొనన బలపరచుటయందు వెనుదిరుగుటలేనని.

ఈ సంవత్సర మీ మహాసభ కగ్రాసనాధిపత్యము వహించిన కె. చంద్రశేఖరయ్యగారు తమ యువన్యాసముందు మైనూరు రాష్ట్ర మందలి సహకార సంఘ సమన్వయను విశేషముగ విమర్శించి కామత్ దాసు సంఘముయొక్క శిఫార్సులను, ప్రభుత్వమువారి రిపోర్టుల గావించిన ఉత్తరవులను పరిశీలించిరి. ప్రభుత్వమువారి రిపోర్టుకే కొంతవరకు పనిచేసి యున్న భూమి రేఖా భ్యాంకుల సంస్థాపనను గూర్చియు, కేంద్ర సహకారసంఘ స్థాపన, నేతగాండ్రకు అమ్ముటకు కేంద్ర సంఘములను స్థాపించుట గూర్చియు, సహకారసంఘ డిక్రీల నొసంగు విధానములపైను, సహకారసంఘములకు ప్రభుత్వము వారొసంగు ధనసహాయమును గూర్చియు వారు గావించిన సలహాలు, నూచనలు ముఖ్యముగ గమనింపదగినవి. ఈసమన్వయన్నియు వెంటనే పరిష్కరింపబడదగు ప్రాముఖ్య మగు విషయము నుప్రభుత్వమువారు గావించిన పనినిగూర్చి ఈమహాసభ యందు ఆమోదింపబడినవిషయములన్నియు ప్రభుత్వమువారిచే సానుభూతితో విచారించబడగలవు. ఇనసామాన్యముందు సహకారాద్యమాభిప్రాయముల వ్యాపింపచేసి, వారిని ప్రాథమిక సంఘములతో సామీప్యసంబంధము గలుగజేయుటకునై అధికారేతర సహజములయొక్క యావశ్యకత పలుసంవత్సరములనుండియు పలువురచే నూనింపబడుచుండెను. అయ్యది ఎట్టిశక్తుల రాజ్యకార్య ప్రసక్తి రాల్చి బి. సామాన్యగారి అభ్యుత్థిత్రైకంధ స్థాపింపబడినందులకెంతయు సంతసము. ఆసంస్థ చాలమంచి పనిని గావించుచున్నది. ఇంకను ప్రతిజిల్లాయందును కా ఫో ప కా లనేర్పరచి జనులలో స్థానికముగ సహకార అభిప్రాయములను వ్యాపింపజేయుగలదని ఆశించెదను.

వ్యవసాయపు సహకారసంఘములు

కడచిన 20 సం॥ ల నుండి ఏకీభావముతో గావించుచు పలువురకృషిచే సహకారాద్యము మైనూరునందు స్థిరమగు నిలయ మేర్పరచుకొనినది. మన స్థానికావసరముల కనుగుణ్యముగ నీయుత్పాదన మెవ్విధమున ఆచరణయందు చూపవలెనో దానిని గురించి పలుతావుల పలుతెరంగుల అభిప్రాయములు వెల్లడినవి.

కాని వ్యవసాయ మరీ విస్తారముగ గలిగినట్టియు, వ్యవసాయదారులలో అధికసంఖ్యాకులు స్వల్ప భూస్వాములును, కాలకు పాలముజేయువారును అగునట్టి మైనూరునంటి దేశము మునందు సంఘకార్యక్రమముందు వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన సహకారము ప్రధానస్థానము నాక్రమింపవలెను. పరిశ్రమల పెట్టుబడి, పంటయొక్క అమ్మకము, నూతనపరికరములొనట, విత్తనములు ఆదిగాగల వ్యవసాయపరిస్థితులకు సంబంధించిన మరియు ననేక కఠినసమస్యల పరిష్కరించుట కదియే సాధనము.

పారిశ్రామిక సహకారము

విదేశముల దమ్ముకముగల ప్రత్తి, కాఫీ, చెలుకు, పట్టు, కబ్బం మున్నగు పారిశ్రామికపంటలు వైరగు ప్రాంతములందు ఇతరదేశముల మధ్యనర్తించే వ్యాపారము కొల్లగొట్టబడక సరైన ధరలపైనుండవలెననిన ప్రై ను ద హ రి ం చి న నూ చ న కడుంగడు ముఖ్యము. అందుచే గృహసాకర్యము లభివృద్ధి జేందుటయేగాక పారిశ్రామిక పంటలకు రాష్ట్రము వెలుపల మంచి

యమ్ముకమును గలుగజేసి దున్నట్లు, ఎటువుచేయుట, విత్తనముల ఎడతెట్టుటయందు నూత్న పద్ధతుల నభివృద్ధి గావించును. గొప్ప భూస్థితిగల ఎట్టెలుల వ్యవహారము లందును, నవీన సాగుబడి పద్ధతులచే నభివృద్ధి నొందించుటయందు సహకారాద్య మ విధానము లవలంబింప బడవచ్చును. ప్రస్తుతము మైనూరు నందలి 1400 సహకార సంఘములలో 1100 వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన సంఘములే. వానియందలి సభ్యులసంఖ్య సుమారు 48,000. ఉపయోగింపబడుచున్న మొత్తము పెట్టుబడి రూ॥ 24,60,524 లు, రిజర్వునిధి రూ॥ 8,81,698 లు. ఇందులో అధికభాగము క్రెడిటు సంఘములు. ఇక పెట్టుబడి ధనమొసంగని వ్యవసాయ సహకారాద్యమునందు వ్యవసాయ పరికరములను క్రొత్త విత్తనములూడిగాగలవానిని సరఫరాజేయుటకు 48 సంఘములు మాత్రమే గలవు. మైనూరు రాష్ట్రము వెలుపల ఎక్కువ అమ్ముకముగల పారిశ్రామిక పంటలయొక్క అభివృద్ధి మిగుల ముఖ్యము. క్రెడిటు సంఘములందు ప్రధానములగు వానిచే సభ్యులకు అమ్ముకమునకై నూతన నాగళ్లు ఇతర పరికరములు, విత్తనములు, ఎరువు మొదలగువానిని కొనుటకై 150 క్రెడిటు సంఘములందు రిజర్వు నిధినుంచి కొంతభాగము ప్రత్యేకింపబడెను.

పట్టు పరిశ్రమకును ప్రత్యేక ప్రయత్నములు గావించబడి, ముఖ్యముగ పట్టుపరిశ్రామిక స్థలములందు అట్టి మూడు సంఘములు పనిజేయుచున్నవి. ఈపనియంతయు ప్రస్తుతము కొంతదేశమునకు సంకుచితమైయున్నది. కాని ద్వీపకీర్త్యోత్సాహముచే నీపనిని నిరంతరముగ కొనసాగింపవలసిన భారము గలదు. ఏమన, వ్యవసాయదారు లధికముగ గల నీమనలయొక్క సాంఘిక, ఆర్థిక, విద్యాభివృద్ధి వ్యవసాయ సహకారమునందే గలదు.

సార్వజనిక క్రేయోలిలాష

భారతదేశమందు, ముఖ్యముగ గ్రామములందు, సహకారాద్యమున కాటంకము గలుగజేయునది గ్రామ్యజీవన డిజిటరీయు, పట్టణములందు వ్యాపించియున్న సాంఘికవిశేషములు. కావున సహకారాద్యమునందు పనిజేయు ప్రతివానికిని సార్వజనికముగ నేవాళిలాషయు, వికాలభావము లందుట యావశ్యకము. మరియు, గ్రామపంచాయతీల స్థాపించుట యందు మహారాజాగారి ప్రభుత్వమువారు గావించు ప్రయత్నములు తలచిన ఫలితముల గలుగజేయుచో ఇదివర కెన్నడును బడయజాలని అభివృద్ధి ఉన్నతుల సహకారాద్యమును గాంచగల్గును. మరియు, మన ప్రజలను ప్రస్తుతము శత్రువుగ ప్రత్యేకించుచున్న మరేము, కులము, సంఘాపసంఘములు, ఉన్నత జాతులు, అంత్యజాతులు మున్నగు విశేషములను తొలగించి, ఒక్కొక్క సంఘమునందేగాక, పరస్పరము అన్ని సంఘములందు సార్వజనిక సహకారాద్యరీతి సహకారమును పెంపొందించి, క్రమక్రమముగ రాష్ట్రమంతయు వ్యాపింపగలదు. అట్టి యాశయప్రాప్తిని మన మెల్లరము యాశించుచుము గాక అనిష్కరి.

పిదప దివానుగారు శత్రువు సహకారసంఘములకు బహూకృతుల నొసంగిరి.

మహాసభయందు చర్చింపబడిన విషయములు

సహకారమహాసభయందు చర్చింపబడిన విషయములలో సంఘములందు సభ్యులసంఖ్యను నియమించుటను గూర్చియు, వ్యవసాయపు పనిముట్లను విత్తనములను కొనుటకును, పంటనమ్ముటకు సంఘముల నేర్పరుచుటను గూర్చియు, అంత్యజాతులకు ప్రత్యేకసంఘముల స్థాపించుటను గూర్చి ఎక్కుడు చర్చ జరిగి చివరకు అంగీకరింపబడెను. మహాసభయందు చర్చింపబడిన ముఖ్యవిషయము లీదిగువ ప్రకటింపబడినవి.

- (1) సహకారసంఘములందు సభ్యులసంఖ్య నియమితమై యుండవలెను. గ్రామములందు 300 తను, పట్టణములందు 500 సభ్యుల మంగీకరింపబడినది.
- (2) సంఘములందలి డిపాజిటులను క్రమముగ తిరిగి చెల్లించుటకు సరియగు విధానము లనుసరింపబడవలెను.
- (3) సహకార సంఘములద్వారా తకావీ రుణములు నొసంగబడవలెను.
- (4) (అ) విత్తనములు, వ్యవసాయపుపనిముట్లు అమ్ముటకు సంఘములు.
- (ఆ) వ్యవసాయపుపంటను అమ్ముటకు సంఘములను స్థాపించుట మూలమున వ్యవసాయ సహకారాద్యమును నభివృద్ధి జేయవలెను.
- (5) పట్టు మున్నగు పారిశ్రామిక సహకారాద్యము మభివృద్ధి జేయవలెను.

- (6) అంత్యజాతులకు సహకారసంఘము లేర్పరచవలెను.
  - (7) స్త్రీల సంఘముల నభివృద్ధిజేసి కేంద్రస్థాయి సంఘము నొకదానిని స్థాపించవలెను.
  - (8) రాష్ట్ర, జిల్లా, తాలూకా, మల్లి సహకార సంఘ సభలు అధికారేతర సంఘములచే సంవత్సరమున కొకసారి జరుపబడుట కేర్పాటులు గావించవలెను.
  - (9) డిక్రీల నొసంగుట రివిన్యూ అమ్ముకములందు ఆర్థిక సాధనమును గ్రాంటుచేయుటనుగూర్చి రివిన్యూ చట్టముల మార్పు.
  - (10) సహకారాద్యము ప్రచారము పరిపి సంఘములకు ధనమును సమకూర్చుటకు వలయు పద్ధతుల వృద్ధిజేయవలెను.
- నిన్నటి (25-9-25) సాయంత్రము సహకారసంఘ మహాసభాప్రతినిధులకు సహకారసంఘ ప్రచారక డిప్యూటీయే వారు మహారాజాగారి కాలభవనమునొద్ద విందు గావించిరి. పురప్రముఖులనేకులు ఆహ్వానింపబడిరి. సంస్థానప్రధానోద్యోగులు విందుతో పాల్గొనిరి.

మనోహరచంద్రుని గానము

పిదప మైనూరు సంస్థానమందలి గానకళాపండితు అగు పీఠా నుజ్జన్నగారి మనుమడును, 12 సంవత్సరముల వయస్కుడగు మనోహరశంకరునిచే గానసభ జరుపబడెను. పీఠా, వేణు జలతరంగము, పితార్ మున్నగు దేశీయవాద్యములును మరియు ననేక విదేశీయ వాద్యములయందును అద్భుత కళలమును ప్రకటించి సభ్యుల నానందపరచుకొనెను. ఈ కాలిని గాత్రమాధుర్యము అసమానము, అనిర్వచనీయము. ఈతని కోమలక్రావ్య నివాదముధురీను కచ్చెరు వొందనివాడ లేడు. ఈ బాలుడు మైనూరు మహారాజాగారి మన్ననలకు పలమాదులు పాత్రుడై యుండెను. కచ్చెరి ముగిసినపిదప కె. చంద్రశేఖరయ్యగారు కాలిని మనోహరగాత్రమును వివిధ వాద్యములపై నీరడు ప్రదర్శించిన నైపుణ్యమును గొనియాడుచు చిరాయురారోగ్య శ్రీవ్యవహాను, విశేష శ్రద్ధయు గలుగునటలు ఆశీర్వదించిరి.

బొంబాయి యంత్రముల దుస్థితి

ఫనిలేనివారి పాటు

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 25:— యంత్రములందు శని మానినవారు చాలమంది మరలాండు జి. వి. పి. రైలులో ప్రయాణింపబడుచున్న దిండిలోని టిక్కెట్లు తమదే నెక్కుటకు ప్రయత్నించిరి. కాని రైలుయధికారులు నివారించిరి. దానిపై పనివాండు జాగ్రత్తులువృద్ధుల ప్రారంభించిరి. కొందరు రైల్వేపనివాండుకు గాయములు గలిగెను. ఆ వెంటనే 17 గురు అంధింపబడిరి.

శాలుగు యంత్రములు మాత్రము పనిచేయుచున్నవి.

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 26:— మజియొక యంత్రము మూసివేయబడెను. ఇప్పుడూ మూడుయంత్రములు మాత్రము పనిజేయుచున్నవి. వాలుగువేల పనివాండుమాత్రమే యున్నారు. సుమారు 1,50,000 మంది పనివాండు నిర్వాహితులయిరి. కొందరు పనివాండు తమయొడ్లకు బోవుటకు యంత్రాయోధికారులను ధనసహాయము గోరుచున్నారు. దానినిచ్చుచున్నారు. (ఆ.ప్రె.)

ఓడలు

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 26:— వైవారీశాల యొడనుండి నేటి యుదయము నీగిన ప్రముఖులలో కలకత్తా రైల్వే మత ప్రవక్త, సర్ హర్షోల్లావాకర్, వారి సతీమణిగార్లు, రాజకుమారు దేశరాజా అయ్య, రైల్వే నెంటు కర్నలు వీము, రైల్వే నెంటు కర్నలు యెం. వి. బాంసు, గిరిలండుదంపతులు, రైల్వే నెంటు కర్నలు నీకలసు, రైల్వే నెంటు కర్నలు సదర్లండు, రైల్వే నెంటు కర్నలు మారినాగార్లు కలరు.

సెప్టెంబరు 26:— ‘మేసిడోనియా’ తపాలయొడ అండను కుక్రవారము 25-వ తేదీని చేతెను.

‘కెయజరీ హిందు’ యొడ బొంబాయి 12-వ తేదీ తపాలాలో మార్చెల్సు రేవు 25-వ తేదీ యుదయము గం 6-20 లకు చేతెను. ప్రయాణికుల అండను తనివారము సుధ్యాహ్నము తపాలాదివార ముదయము బటువాడాయనెను.

‘ఎలీజయా’ యొడ నూయజాకాలవనుండి నిన్ను దాటి నది. వచ్చేనెల శాలవరేదీ బొంబాయి చేటును. (ఆ.ప్రె.)

నేడు లండనుకు ప్రయాణముయిన వారిలో యంత్రలయాధికారుల యభ్యుదానకు వాడియాగారు, మేజరు ఫెర్గసన్, రైల్వే నెంటు, కమాండరు సాండర్సన్, భౌర్య, మేజరురా సున్దాఆర్ట్సు, జయరాముగార్లు కలరు. (ఆ.ప్రె.)

నా మైసూరు రాష్ట్రసంచారము

శ్రీ రంగ పట్టణము

చారిత్రక ప్రసిద్ధి పందర్శనము

టిప్పుసుల్తాను రాజ్యపరిపాలనాచిహ్నములు

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి)

దక్షిణభారతవర్షమందు సుప్రసిద్ధ చారిత్రక ప్రధాన పట్టణములలోను హిందువుల పుణ్యక్షేత్రములందును నొకటి యగు శ్రీరంగపట్టణమును పీఠించు కత్తూరుపాలము చిరకాలము నుండి కలదు. నూత్న పరిచితులగు కొందరు మిత్రవర్తనల సాదర యాహ్వానము నా పీఠభౌతికతకు బలమొసంగ చేజిక్కిన యవకాశమును పిడచాలక వెంటనే శ్రీరంగ పట్టణమునకు ప్రయాణమైతిని.

మైసూరునకు 9 మైళ్ల దూరమున దీ శ్రీరంగపట్టణము గలదు. ఈ పట్టణము పూర్వము టిప్పుసుల్తాను రాజ్యమునకు ముఖ్యపట్టణమైయుండి మిగుల ప్రఖ్యాతి పొందియుండెనని హిందూదేశచరిత్రలందు జదివియుంటిమి. ఈ పట్టణమే అసంఖ్యాకములగు మహాపాముల కాటపట్టణము యుండినది. ఇచటనే టిప్పుసుల్తాను పలుమారులు బ్రిటిషు సైన్యముల నెదుర్కొని జయింపజాలెను. తుదకీ పట్టణమునందే తన యశువులనుపెట్టెను. దక్షిణ భారతవర్షమందలి పావన ప్రవంతులం దొకటి యగు కావేరి శ్రీరంగ పట్టణమున కాగ్నేయపార్శ్వమునందు రెండు పాయలుగ జీలి, దక్షిణోత్తరములను చుట్టుకొని వచ్చి పశ్చిమ భాగమునందు తిరిగి సంగమించుచున్నది. అందుచే శ్రీరంగ పట్టణము దాదాపు కావేరియందు జీవిగడ్డ (లంక)యని తప్పు వచ్చును. పట్టణము మిగుల పురాతనము. ఎందు జూచినను శిథిల మైన కుడ్యములు, మానవసంచారము లేని భవనములు, పాడు బడిన నూతులు, జీర్ణములగు కోటగోడలు- దుర్గములు గాన వచ్చుచుండును. మనోజ్వరరీజముల కీ పట్టణపరిసరప్రాంతము లెల్ల పుట్టిసిల్లు. దీని జనరాహిత్యమునకు, యాన్నత్యభవమునకు నిదియొక హేతువనియు నూహింపదగియున్నది. ఇటీవల కొలది కాలము (2 లేక 3 సంవత్సరములు) నుంచియే మైసూరు ప్రభుత్వమునా రిపట్టణమును శాని ట్రికేషన్లనుండి సంగ్రహించి బూనిరి. ఈ పట్టణమునందు మహమ్మదీయుల సంఖ్య మిగుల స్వల్పము. పట్టణవర్తన జొరంతట విరిమించి నే గాంచిన స్థలములను వివరించెదను.

ఉయ్యాలవంతెన

ఇయ్యది శ్రీరంగపట్టణముయొక్క రైలుస్టేషనుకు సమీపములో ఆగ్నేయభాగమునందు గలదు. ఈ వారిధి అర్ధవం ద్రాకారముగ నిర్మింపబడి యున్నది. రెండు కొనలయందు పది యడుగుల ఎత్తున చదరపు గోడలు గలవు. వంతెనయొక్క పొడవు సుమారు 40 అడుగులుండును. మధ్యభాగమునందు భూమి నుండి 18 అడుగుల ఉన్నరైమై యుండును. వైశాల్యము 8 అడుగులు. ఇందలి విశేష మేమనెన నలుపురుచునజాలు వారధిపై నెక్కి మధ్యస్థానమునకు వచ్చిన వారిధియంతయు క్రిందికి పైకి నూగుటను గాంచ గలుగుదుము. నల్లు రోకమాదు గంతువైచిన తూగుటుయ్యాలవరై క్రిందికి పైకి నూగును. దీని నట్టనడుము 4 అడుగులు పొడవుగల నల్లనిరాయియొకటిమాత్ర వగవడును. మిగత వంతెన అంతయు ఇటుక శున్నము తప్ప వేరేమియు గనుపింపదు. ఆశియే దీనికి ప్రధానముగ ఆయాపుపట్టణ కొందరు తెలిపెదరు. కావేరి నదిపై నిట్టి వంతెన నిర్మించుటకుగాను పరీక్షార్థమై ముందీవంతెన నొక క్రొంచి దేశీయుడు నిర్మించెనట. అతని సరియగు నామును తెలియుటలేదు.

చెఱసాల: క్రైష్ణరాజేంద్ర జన్మస్థానము

స్తేషనుకు పూర్వములోపల, శ్రీరంగనాథుని దేవాలయమున కనరిమారమునందును, పూర్వము రాచకుటుంబీకుల నిర్మించిచెడి బండిఖానాకలదు. ఈ చెఱసాలయందే నాలవ క్రైష్ణరాజేంద్రపుడయ్యర్ మహారాజుగారి పితామహుడును, శ్రీచామరాజేంద్రుని జనకుడు నగు మాడవ కృష్ణరాజేంద్ర పుడయ్యర్ బహద్దూరుగారు తమ తల్లిదండ్రు లిందు నిర్మించితిరై యుండు తటి జననస్థలిది. 9-7-1794 లేక ఆనందనామ సంవత్సర ఆషాఢ చి 2 లు సోమవారము వారి జన్మదినము. ఈచెఱసాల మట్టును ఆవరణము గలదు. ఆవరణములోపల జనానా శ్రీలు స్నానము లొనర్చుటకుగాన! రాతిచే సుందరముగ నొకకొలను నిర్మింపబడియున్నది. కాని లోతుమాత్రము 7 అడుగులపైన లేదు.

(నీటియందు మునిగి ప్రాణముల బాము నపాయమును నివారించుట కిట్టిలోతు లేకుండ కట్టియుండవచ్చును.) మరియు నావరణ మందవట్టచట శిలావేదికలను, మాత్రవిసర్జనమున కనువగు శిలానిర్మిత పీఠములను గలవు.

నదిద్వారము: టిప్పు సుల్తాను మరణస్థలము

పట్టణమునకు ఉత్తరదిశయందు కావేరినదికి బోవుటకై కొట కొకద్వారము గలదు. ఈద్వారమును దాటిన వెంటనే కావేరినది ప్రవహించుచుండును. పూర్వమునందు పట్టణవాసు లీద్వారముద్వారా వెడలి నదీజలముల గొనితెచ్చెడివారట. నేటికిని అటు లే జరుగు చున్నది. ఈ ద్వారము పడుగురుమనుజు లొకతూరి ప్రవేశింపకలుగునంతటి వికాలముగ లేదు. ప్రధమద్వారమును దాటగనే కొంతదూర మొక కొట్టలోనుండి పోవునటుల తోచును. అవల వికాల ప్రదేశము గలదు. టిప్పుసుల్తాను ద్వారముయొక్క ఉత్తరపుకొనవద్ద శత్రు సైన్యముతో బోరాడుచు విగతప్రాణుడయ్యెను. శత్రువులు కొటను చుట్టడించునయమలందు వారు లోనికిచొరకుండుట గను, అట్టిసమయమందు పురమందలి ప్రజలు పానీయముల కొరకై కొట వదలిపో నగత్యములేకుండుటకు నై యిట్టి సంతక ద్వార మేర్పరుపబడియుండును. ద్వారకవాట చిహ్నములను ప్రస్తుతముగానుపించుచున్నవి. టిప్పుసుల్తాను 1799 సంవత్సరము మే 4 వ తేదీయం దీద్వారమువద్ద మరణించెను.

ముసీదు: వెలసీవంతెన

పట్టణముయొక్క పశ్చిమకొనయందు టిప్పుసుల్తాను కాలమందు నిర్మింపబడిన గొప్పముసీదుగలదు. వైశాల్యమునం దధికస్థలము నాక్రమించియున్నది. ముసీదున కిరువైపుల రెండు శిథిలములు గలవు. దానికి లోనుండి నలయాకారముగ సోపానములు గలవు. భూభాగమునంచి కడపటిసోపానమును జేరువర కెట్టివానికై నను చిరుచెమటలు దీర్చి క్వాసమును గలుగజూపు. అటనుండి పీఠించిన నైరుతిమాలగ 9 మైళ్లదూరమందున్న మైసూరు రాచనగరుయొక్క శిథిలము విశేషముగ కనుపించుచుండును. ఈ ముసీదు యొక్క రెండవ అంతస్తు నందు వికాలము గుహలు గలదు. అది యే మహమ్మదీయులు ప్రార్థనల సలుపు స్థానము. నేటికిని ఈభవనము చెక్కుచెదరక ప్రార్థనలకై యుపయోగింపబడుచున్నది. ఈముసీదు చుట్టునుండే ఆవరణములో భాగమునగల మండపము లందు హిందూదేవాలయము లందలి స్తంభములబోలు స్తంభములే గలవు.

ఇటనుండి భిక్ అరమెలు దూరమునందు కావేరినదికి (పట్టణమున కీకాన్యమున) వారిధి యొకటిగలదు. వెలసీప్రభువు కాలమున దీనిని నిర్మించినందున వెలసీ వంతెన యని పిలువబడుచున్నది. ఇప్పటి కీది చాలవరకు శిథిలమై యున్నది.

కలొనల్ స్కాటు బంగళా

శ్రీరంగ పట్టణమునకు దక్షిణదిశయందు కోట కావల సుమా రొకమైలు దూరములో స్కాటుబంగళాయొక్క భవనమున్ను, రమణీయమగు పూదోటయగు గలదు. ఈమార్గముంతయు తరు గుల్మలతాదులచే నిండి కనులపండును నేయుచుండును. సుప్రసిద్ధ ఆంగ్లేయ కవిసార్వభౌముడును “వేవర్సీ” నవలారచయితయుగ స్కాటుయొక్క మనుమడై ఈభవనమునందు వసించిన స్కాటు. ఈభవనము చుట్టును నాటబడియుండు పూబొదరిండ్లు, నానావిధవృక్షములను పూలపాన్పువలె గాన్పించుచుండును.

ఈభవనపు పశ్చిమ ద్వారము నానుకొనియే పవిత్ర కావేరి ప్రవహించుచుండును. ఇక భవనాంతర్యాగమందు జూడదగిన విశేషములు కొన్నిగలవు. మొదటి అంతస్తునందలి హాలులో ఆకాలమునందు చేతితో వ్రాయబడిన చిత్రపతములు కొన్నిగలవు. అందు స్కాటుయొక్క కుమారిత లిరువురు చిత్రింపబడియుండిరి. వీ రిరువురు కలరాచే మరణించిరిని చెప్పెదరు. మరియు టిప్పుసుల్తానుయొక్క దర్బారును ప్రకటించు వేరొక చిత్ర రుపు గలదు. విక్టోరియా మహారాణిపతము గూడ యున్నది. రెండవ అంతస్తునందు దంతపు పనిజేయబడిన కొయ్యమంచములు గలవు. అందొకమంచము సుమారు పదియడుగుల పొడువును, 7 అడుగుల వెడల్పును గలిగియున్నది. ఇట్టి వివరిత పరిమాణముగల వేరొక ఉయ్యాలమంచముగూడ ఇచటనే గలదు. వేరొకచో శిల్పకృష్ణులమును వెల్లడించు కత్నలతో స్కాటుయొక్క దర్బారు పీఠముజూడనగును. పశ్చిమద్వారమందు ఇగ్గప్రక్కల ఆవరణము నానుకొని శిలానిర్మితములగు రెండుచదరపు టిండ్లుగలవు. వీనిపై నందులు మున్నగు నాకృతులు గానబడుచుండును. అందుచే నిది పూర్వముకప్పుడు హిందూరాజులచే నిర్మితమై స్కాటుచే పిదప నాక్రమింపబడినటుల ఊహింపదగియున్నది.

దరియాదౌలత్ : టిప్పుసుల్తాను విహారభవనము

కోటకావల సుమా రొకమైలు దూరములో నగరమునకు తూర్పుభాగమున “దరియా దౌలత్ బాగ్” గలదు. మైసూరు రాష్ట్రమునకు లభించు పూమొక్కలన్నియు, నీటిోటయందు చూడగలము. మాతోటయొక్క నట్టనడుము రమ్యహర్యమై యుండుగలదు. దీనిని టిప్పుసుల్తాను విశ్రాంతి కైకొనుటకు, విలాసముగ కాలమును గడుపుటకు నిర్మింపజేసెను. పిదప నీభవనము కలనల్ అర్ధవలెన్లేచేనాక్రమింపబడి ఆతనినివాసముగ కొన్ని సంవత్సరములుండెను. ఈభవనమున కీకాన్యమాలయందు కావేరి నదిపారుచున్నది. ఈవిలాసగృహముయొక్క గోడలపై నంతటను మహమ్మదీయ సైన్యములయొక్కయు, సర్దారులయొక్కయు, ప్రతిమలును, రథ, గజ, పదాదులు, ఆదిగాగల చతురంగ బలములతో యుద్ధములు సలుపుట రాజదర్బారులు, జనానావేడుకలు మున్నగు చిత్రములు లేక్కకు మిక్కిలముగ రంగలతో వ్రాయబడియున్నవి. భవనము నేటికిని నూతనముగ గవ్వట్టుచుండును. భవనముచుట్టును పలు విధములగు పూలచెట్లు పక్షిలవలెను, సింహాసనములవలెను. ఆకృతుల గలిగి (కత్తిరించుటచే) చూచుట కెంతయు మనోజ్ఞమై యుండును.

కోటగోడలు: ద్వారములు

పట్టణమును చుట్టుకొని కోట గోడగలదు. అనేకతావులం దీ గోడ శిథిలమై నేలలో సమముగ చదును జేయబడినది. కొన్ని తావులందు మిగిలియున్న గోడలలో సీరంగలుపెట్టి శత్రు సైన్యముల గాల్పుటకు గుండ్రని రంధ్రములు నరుసగ గలవు. కోట యావల లోతైన కందకము లచ్చటచట గాన్పించుచుండెను. తూర్పుదిశకుండు ద్వారము వొద్దమీద పాదో అనుమహమ్మదీయ నేనాని స్మారకము గలదు. ఈతడు టిప్పు సుల్తాను సైన్యమందు నేనానిగ ఉండి ఆతనికి ద్రోహము చేసెనట. అందుచే నీస్మారకము దారినడచువారు త్రొక్కునటుల మార్గమందు పీర్పరుపబడెను. దీని ననేక విధముల మహమ్మదీయు లిప్పటికిని అగౌరవపరము చుండురు. దక్షిణద్వారమునం దొక శిలాకాననము ద్వారకుడ్యమునందు గాన్పించుచున్నది. అది ఉరుదు భావలో గలదు. “ఈకోట మహమ్మదుయొక్క జననమాది 1219 సం॥మునందు ప్షాదుసాగారిచే నిర్మింపబడెననియు, ఈ కోట యుద్ధమునకు, కాంతికి, సాఖ్యమునకు వలయు సమస్త వస్తుసామగ్రి తినుబండారములు, నగలు, ఆయుధము లన్నిటిచే నిండింపబడియుండెననిఉరుదుభావలో వ్రాయబడియుండెను.

ఇవిగాక యుద్ధమునందు మడసిన బ్రిటిషుసోదరుల జ్ఞాపకార్థమై నిర్మించిన శిలాకట్టడములును, టిప్పుసుల్తాను బ్రిటిషు సోదరుల బంధించిన కొట్టు మున్నగు తావు లెన్నియో గలవు. శ్రీరంగపట్టణమునకై డుమైళ్లదూరమునందు “గంబజ్” అనుస్థలము గలదు. అచట టిప్పుయొక్కయు, ఆతని తండ్రియొక్కయు గోరీలుగలవు. ఇది ముఖ్యముగ జూడదగిన స్థలము.

శ్రీ రంగ నాథుడు

శ్రీరంగపట్టణముందు శ్రీరంగనాయకుల స్వామివారి యాలయము, నృసింహస్వామి ఆలయముగలవు. శ్రీరంగములలో నీ శ్రీరంగపట్టణ మాదిరంగమని జెప్పబడుచున్నది. ప్రతివత్సర మనేకవేల ప్రజలు టీర్థ సేవాభిలాషులై విచ్చేసి పవిత్ర కావేరి యందు తానమాడి శ్రీరంగనాథుని నేవించి జనుచుండురు.

“నాదేశభక్తి చలనములేదు”

పటేలుగారి హెచ్చరిక

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 25:— వి. జె. పటేలుగారు నేటిసాయంత్రము బొంబాయినేరీరి. కళ్యాణస్టేషను వద్దనే స్వరాజ్యపక్షము మొదలగు సకల రాజకీయపక్ష సన్యాసికుడయి బొంబాయికి ప్రత్యేకపుబండిలో గొంపోబడిరి. విక్టోరియా టెర్మినిసువద్ద చాలమంది వారి నాహ్వానించుటకు గుమిగూడియుండిరి. అపూర్వాహ్వానోత్సవ మధ్యమందు సరోజినీదేవి మొదలగునా రాయనను వుమ్మమాలలంకృతులను జేసిరి. పిమ్మట జాతీయభా భవనమునం కావనను పిధులవెంబడి యుత్సవముతో గీసికొనిపోయిరి. అచట నాయన నాహ్వానించుటకు సభయొక పేర్కాటుగావింపబడెను.

“భారతదేశమును ప్రేమించుటయందు తృణమాత్రమైన నాయందు కన్గలేదు. నేనాతల్లి నెప్పటివలెనే గాఢముగ ప్రేమించును. బహిరంగముగ నాపై నికడుస్తులను దీసివేసి సర్వపాక్షికబుద్ధి నవలంబించుచున్నాను. కాని యిట్టిసమయమందు నా తల్లి యెడల నీపదపచార మొనరింపవలసి వచ్చునను యనుమాన ముదోచిన నాస్థానమున నుండను. రాజ బ్రతినిధి సందర్శనము లలవలగ గాని, యధికారుల సంతక సాంగత్యమువలనగాని, తల్లి యెడ భక్త్యను నణుమాత్రముదప్పన”ని తన్నభివందింపవచ్చిన ప్రజల కత్యుత్సాహకరముగ పటేలుగారు సమాధానమిచ్చిరి.

కాలవల తెలిఫోనులు

బొంబాయి రాజధానిలో చేరిన దక్కను సింధు భాగములలోని కాలవలమీద చేయబడిన తెలిగ్రాఫు లింత వరకు రాజకీయవ్యవహారములకేగాని రయతుల వాడుకకు నెలపు లేదు. ఈనెల 18 తేదీన చెన్నపురి వార్తాపత్రిక లలో ప్రచురింపబడిన తంత్రివార్తనుబట్టి యా తెలిగ్రాఫులను కర్షకులకూడ 1 అక్టోబరుమొదలు సాగుబడిసంబంధము లగు విషయములను గురించి మామూలు తెలిగ్రాఫురేట్లు చొప్పున చెల్లించి సమాచారములను పంపుకొనుట కుపయోగించుకొన వచ్చునని బొంబాయి దొరతనమువా రాజ్యాపేయిరని తెలియుచున్నది.

గోదావరి డెల్టా కాలవలమీద నింజనీరింగు డిపార్టుమెంటువారి సదుపాయము కొరకు తెలిఫోనులను నిర్మించియున్నారు. వీనిని ఇంజనీరింగు, రివిన్యూ, పోలీసు డిపార్టుమెంటులవారి రుపయోగింపుకొనుచున్నారు. ఈ తెలిఫోనుల యాధారముమీద నెగ్గిక్కూటిపు యింజనీర్లు డెల్టాలోని నీటిపరిస్థితులను కాలవలకు, ఏటి గట్టుకు కలుగజేపు ప్రమాదములను, నీటి సప్లయని గురించినతగులను శీఘ్రముగ తెలియగలుగుచున్నారు. బొంబాయి రాజధానిలోని కాలవ తెలిగ్రాఫులవలెనే, గోదావరి డెల్టా కాలవల తెలిఫోనులు కూడ వ్యవసాయదారుల నుపయోగించుకొననిచ్చుట లేదు. రయతులవల్ల వహాలుచేయబడిన యిర్రిగేమక రివిన్యూతో స్థాపింపబడిన తెలిఫోనులద్వారా సామ్యుచ్చియైనను రయతులు తమకు నీటిసప్లయతో కలుగుచున్న ఇబ్బందులను, ఆటంకములను, కష్టములను సకాలమున శీఘ్రముగ వానిని నివారించగలిగి యధికారులకు విన్నవించుకొనుట కవకాశము లేకున్నది. ఇది శోచనీయము. కాలవల తెలిఫోనులను రయతులు సాగుబడికాలమున సాగుబడినికూర్చిన సంగతులు మాత్రమే నిర్ణయింపబడు ఫీజు నిచ్చి యుపయోగించుకొనుటకు సామాజిక మొసగుడని గోదావరి డెల్టా సంఘమువారు 1914 సంవత్సరము మొదలు న్యూపరింటెండింగు ఇంజనీర్లకు నితర యధికారులకు డెల్టానీటి సంబంధ వాదప్రతివాద సరిదర్శమునను, డిప్యూటీమేజిల్ సమయమున తెల్పుచున్నారు. కాని దాని నధికారులు పెడచెవినిబెట్టుటకు కారణము రయతులయందే యున్నది. వారు జరిగించవలసినంత యాందోళనము ఆరంభలేదు. కాలవ ఓవరునీర్లు, లాకు నూపరింటెండింగు, ఇతర చిల్లర యాందోళియులు, కొన్నిశేఖర దాక్షిణ్యదారులైన సబుడిబజను ఆఫీసర్లు వ్యవసాయతరుణమున రయతులకు గర్హించు సంతకమును ప్రస్తుతము రయతులు టపా ఉత్తరములద్వారాను, రింట్రీవార్ల మూలమున బంపుకొనవలెను. ఇవి యగ్నిక్కూటిపు యింజనీరునకు చేరునప్పటికి పూర్వకాలము మించుటయో, కాదగిన ప్రాయశ్చిత్తము రయతునకగుటయో నిశ్చయము. రయతులు చెప్పుకొను విషయములు, పెట్టుకొను మొరలు కాల విలంబన ము లేకుండ నివారణము: కానేరవని క్రింది యాందోళియు తెరుగుదురు గమకనే, వారియట్ల సాగుచున్నది. పెరటిచెట్టును, మంచున కక్కిరకురాకుండజేయుచున్నారు. గోదావరి డెల్టాలోచేరినట్టి 367 చతురపుమైళ్ల విస్తీర్ణముగల అమలాపురము తాలూకాలో 3 తెలిగ్రాఫు ఆఫీసులుండును. 291 చతురపుమైళ్ల విస్తీర్ణముగల రాజోలు తాలూకాలో ఒక్క తెలిగ్రాఫు ఆఫీసుమాత్ర మున్నది. 291 చతురపుమైళ్ల విస్తీర్ణముగల రామచంద్రపురం తాలూకాలో రెండు తెలిగ్రాఫు ఆఫీసులు కలవు. 297 చతురపుమైళ్ల విస్తీర్ణముగల కాకినాడతాలూకాలో మాత్రము నాల్గు తెలిగ్రాఫు ఆఫీసులున్నవి. ఇందొకటి ప్రైవేటివారిను యానామునందును రెండవది దాని కలతి దూరమున సమద్రతీర్త గ్రామమున తాళలేవుననున్నవి. మూడవది కాకినాడపట్టణమునందున్నది. తెలిఫోనులు ప్రతికాలవ పొడవున రయతుల నివాసగ్రామములకు చేరువనున్నవి. వ్యవసాయదినములలో రయతులు తెలిఫోనుల నుపయోగించుకొన గర్హింపబడిన డెల్టాలో నీటిమేత చాలవరకు తగ్గుట నిశ్చయమని నమ్మువచ్చును. తనకులేక తమరని ఒక కాలవ యధికారి నీటిని సరిగా వదులక యేడ్చించుచున్నాడు. చిక్కులు పెట్టుచున్నాడని రయతు, లేక రయతులు ముఖాముఖిని యగ్నిక్కూటిపు యింజనీరునకు న్యూపరింటెండింగు యింజనీరునకు ఫలానిరీతిని చెప్పుకొనుచున్నారని కాలవ ఉద్యోగియునకు వెంటనే తెలియగానే, ఎంత సాహసముడైనను కొంతవరకు జంకి, జాగరూకుడుగ నుండుటకు యత్నింపకమానడు. టపాఆర్డీలలో చాదస్తపు వ్రాతలుండును. తెలిగ్రాఫులను పల్లెటూళ్లలో సరిగా యర్థముగ నట్లు సంకుచితభాషన వ్రాయగలవారరుదు. రయతు వ్రాయుచున్నదొకటి, పాఠికభాషా ప్రావీణ్యముగల లేఖరి వ్రాయనది మరొకటి. అది యధికారులకు బోధపడురీతి జూరొక్కటి.

బుక్కచర్ల ఫిర్యాదులనుబట్టి అంగీకరింపబడిన ఫిర్యాదులు

(1) గ్రామజనుల అభివృద్ధికి జేయుమనకు ప్రతిగ్రామ మందునూ ప్రజాసంఘములు స్థాపింపబడి పనిచేయు చుండుట యత్నవశము. కావున యీ ఫిర్యాలో ప్రతిగ్రామముందును సాధ్యమున సంతవరకు (1) గ్రామపంచాయితీ (1) పంచాయితీ కోర్టు సహకార పరపతిసంఘముల స్థాపించుటకు వాని నడపుటకు తగినసలహా నిచ్చుచుండుట కవసరమైన చర్య తీసికొనుటకు క్రింద జేర్పబడినవారిని గౌరవప్రచారకులుగ నియమించుచున్నాను.

(1) అనంతగిరి శేరయ్య-సనప, (2) బి. నుబ్బిరెడ్డి-బ్రాహ్మణయ్య-లేరు, (3) జి. కేశవరెడ్డి-బ్రాహ్మణయ్య-లేరు, (4) శిరిషప్ప నారాయణ-బండమీదపల్లి, (5) కరణం సీతారామప్ప-సనప.

(2) బుక్కచర్ల ఫిర్యాదులనుబట్టి కష్టసుఖముల గూర్చి అధికారుల కప్పటికప్పుడు తెలుపుచు కష్టనివారణకై ప్రయత్నించుటకు గ్రామజనుల సౌకర్యము లభివృద్ధిజేయుటకు ఫిర్యాదులకు స్థాయిసంఘము స్థాపించుటకు అత్యవసరముగ నున్నందున యాక్రిందకనుపరచిన సభ్యులను స్థాయిసంఘముగ నెన్నుకొనడమైనది. సంఘమునడుపుటకు తగిన నిబంధనలు తయారు చేసికొనుటకు స్థాయిసంఘమున కధికార మియ్యడమైనది.

(1) ఆ. శేరయ్య. అధ్యక్షుడు (2) జి. నుబ్బిరెడ్డి కార్యదర్శి (3) గంగలకుంట నారాయణప్ప-బుక్కచర్ల= కోశాధ్యక్షుడు (4) ఈశ్వరరెడ్డి (5) శిరిషప్ప నారాయణప్ప-బండమీదపల్లి (6) చిన్నపరెడ్డి బుక్కచర్ల (7) ముట్టూల బాచం వెంకటప్ప (8) జి. కేశవరెడ్డి (9) తోపుదుర్తి వెంకటరెడ్డి

(3) దేశారివ్వము దరిద్రము నభివృద్ధి నొందించుటకును జనుల మతసాంఘిక నైతిక ప్రవర్తనమును పాదుచేయుటకును బీదజనుల ఆర్థికఆరోగ్యపరిస్థితుల నిర్మూలించు సాధనముగ నుండు మద్యపాన దురభ్యాసమును శాంతిమార్గము లవలంబించి గ్రామజనులలో సాధ్యమైనంతవరకు తగ్గించుటకు తగిన ప్రచారము జరుపుటకు యాక్రిందిసభ్యులను మద్యపాననిషేధప్రచారక సంఘముగ నియమించుచున్నాను.

(1) జి. నుబ్బిరెడ్డి ప్రసిడెంటు (4) అనంతగిరి శేరయ్య (2) ఈశ్వరరెడ్డి కార్యదర్శి (5) జి. కేశవరెడ్డి (3) ఆలమారు వేంకటేశుప్ప

(4) కొన్ని సంవత్సరముల నుండి వర్షములు సరిగ లేక పంటలు పూర్తిగచెడిపోవుచు రైతులు విశేషమైన కష్టములకు లోనై మితిలేని బుణముల పాలై యుండు కారణముననూ, వ్యవసాయమునకు తగినవసతులు లేనందున వ్యవసాయ మేధముగను రైతులకు లాభకారిగ లేనందునను రీనెటివ్ మెంటులో భూములకిక్కు యేమాత్రము హెచ్చించుట న్యాయముకాదనియు సాధ్యమైనంత తగ్గించవలె ననియు జిల్లాకలెక్టరుగారిద్వారా రివిన్యూబోర్డువారికి మనవిచేయుటకు తీర్మానించడ మైనది.

(5) త్వరలో మనజిల్లాయందుగల నీటివసతులగూర్చి విచారించుటకు రానున్న యిర్రిగేమక విచారణ సంఘమువారి యెదుట యీఫిర్యాలో అభివృద్ధి కావలసిన జలాధారము

తెలిఫోనులలో రయతు తనభాషయగు తెనుగుననే చెప్పుకొన గలకు, చెప్పించగలడు. కాలవ తెలిఫోను స్వేచ్ఛనులద్వారామొదటి రెండవపంటకాలమున డెల్టారయతులు నీటి పంపక పుయ్యబుండులనుగించి జిల్లాకలెక్టరునకు, యగ్నిక్కూటిపు యింజనీరునకు సబుడిబజను ఆఫీసర్లకుచెప్పుకొనుటకు రేట్లునిర్ణయించి యవకాశము కలుగజేయుడనియు, బొంబాయి గవర్నరు మెంటువారు తమ రయతులకు కాలవ తెలిగ్రాఫు ఆఫీసుల నందుబాటుగావించి నట్లుకే చేన్నపురి గవర్నరు మెంటువారు కాలవల తెలిఫోనులను రేటు డెల్టాల రయతుల కందుబాటుగానిచ్చుట న్యాయమనియు, దానికి వారు సమ్మతించిన పక్షమున నది రయతులకు వర్తనదా నముననియు గోదావరి జిల్లా సంఘమువారు గవర్నరు మెంటువారికి విరళముగ జాబును పంపియున్నారు. దాని నకలును జిల్లాకలెక్టరుగారికి, ఇర్రిగేమక అడ్వయజరీ బోర్డువారికిని కూడ పంపుచు వారివారి సహాయ సానుభూతులను కోరియున్నారు. కారణాంతరములచేత తాలూకా సంఘము డిప్టివిషయములం దిప్పుడు జోక్యముకల్గించుకొనుట లేదుగాన గ్రామములలోని రయతులకూడ ప్రత్యేక విజ్ఞానము లందుకొనిని యెడల ప్రయోజనకరమగునని హెచ్చరించుచున్నాను.

దుర్గిరాల సూర్యప్రకాశరావు.

లన్నిటినిగూర్చి తెలిపి సాక్ష్యమిచ్చుటకును పెన్నానదికి ఆనకట్ట కట్టించి కాలవలద్వారా వ్యవసాయమునకు నీరు లభింపజేయవలసిన అవసరము స్పష్టపరచుటకును యాక్రిందివారిని ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొనడమైనది.

(1) హట్టి శివరావుగారు, (2) ఈశ్వరరెడ్డిగారు, (3) ఎ. శేరయ్యగారు, (4) జి. నుబ్బిరెడ్డిగారు, (5) ఆలమారు నుబ్బిరెడ్డిగారు, (6) నారాయణరావుగారు, (7) పంచాంగం భీమప్పగారు, (8) సీతారామయ్యగారు (9)

(6) ఈసంవత్సరమునకూడ సకాలమున వర్షము లేకను, పెట్టినపైర్లు చాలవరకు ఎండిపోయి మిడుతలవలన నాశనము చేయబడి రైతులకు జీవనోపాయ మేమియు లేనంత తీవ్రమైన ఔషుపరిస్థితిని వ్యాపించి యుండుటచే రివిన్యూ అధికారులు వెంటనే యాప్రాంతములలో ఔషు నివారణపనుల ప్రారంభించి జనులకు జీవనోపాయ మేర్పరుపవలెననియు, సరియైన విచారణలు జరిపి పైర్లు విశేషముగ నష్టమెయ్యున్న కొన్నిగ్రామముల కైన యీసంవత్సరము సర్కారులశిస్తు విసహాయింపు చేయించి రైతుల కాపాడుచు వారిజీవతము జరుపుకొనుట కవసరమైన సహాయము చేయవలెనని కలెక్టరు రిి డిి ఆఫీసరు తహసీల్దారుగార్లు కోరవలెనని తీర్మానించడమైనది.

(7) ఈ ఫిర్యాలో నొక పొస్తాఫీసెనున లేక గ్రామజనులకు తపాలా సౌకర్యములు చాల అసంతృప్తిగ నుండుటచే క్రొత్త నొక ప్రాంతపొస్తాఫీసును యీఫిర్యాలో తగిన గ్రామముందు స్థాపింపవలెనని పోస్టల్ నూపరెండింటుగారిని కోరుచున్నారు.

(8) తాలూకాబోర్డువారు గ్రామమున పారిశుద్ధ్యము ప్రయోగసౌకర్యాభివృద్ధి విషయమున తగినంత శ్రద్ధ చూపకుండుటకు మిక్కిలి విచారించుచు యికముందైన వారి దయాదృష్టి గ్రామములపై ప్రసరింపజేసి గ్రామరస్తాలు గ్రామపారిశుద్ధ్యము పాతకాలల అభివృద్ధి విషయమున నెక్కువశ్రద్ధ చూపవలెనని కోరుచున్నారు.

(9) అనంతపురం కంబదూరు ఫ్యామిల్ కోడ్సు రిపేర్ చేయించవలె నని మూడునాలుగు సంవత్సరములక్రిందనే తీర్మానించియుండికూడ యీవర కెట్టిచర్యయు తీసికొన్నట్లు కాన్పింపదు. కాబట్టి యీసంవత్సరమైన సడరుకోడ్సురీపేరి పని ప్రారంభింపవలెనని తాలూకాబోర్డువారిని కోరుచున్నారు.

సాధ్యమైనంతవరకు ప్రతిగ్రామమున దొక పాతకాల స్థాపించుటకును ఫిర్యాలో గ్రామమున దొక మొదటితరగతి ఎలి మెంటరీ పాతకాల స్థాపించుటకును తగినచర్య వెంటనే తీసికొని గ్రామజనుల విద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడవలెనని తాలూకాబోర్డు వారిని కోరుచున్నారు.

(11) అనంతపురం జిల్లాకలెక్టికి రెండు డిప్టివ్ల మున సపుకోర్టులను మాత్రమే ఏర్పరచి జిల్లాముఖ్యపట్టణమున అనంతపురమున మునసబ్ కోర్టు లేనికారణమున జనులకు చాల అననుకూలముగ నున్నందున వెంటనే అనంతపురమునందొక మునసపుకోర్టు స్థాపింపవలెనని మదరాసు హైకోర్టువారిని, గవర్నరు మెంటువారిని కోరుటకు తీర్మానించడమైనది.

ఇండియన్ కేవనల్ కన్వెన్షన్ సభ్యువారిచే తయారు చేయబడియుండు స్వరాజ్యచట్టము బిల్లులోని సూత్రముల సీసభవారు ఆమోదించుచున్నారు.

(ఒక విలేఖరి)

నోటీసు

చెన్నపురి చైనాబజారులోనున్న నెం 21 రు భవనము నందున్న మా జార్జి టౌను బ్రాంచియందు డాక్టర్: ఆ. లక్ష్మీ పతి, బి. ఏ., ఎం. బి. ఓ. సి. ఎమ్. విమగర్తమ్య గారి సలహాను ఆదివారములందు తప్ప తిరుమదినములందు ప్రతిరోజు సాయంత్రము 7 గంటలండి 8 గంటలవరకు పొందవచ్చును. మేనేజరు: ఆంగ్రె ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసిలిమిటెడ్, 19, హోరీస్రోడ్డు, మాంటూరోడ్డు, మద్రాసు.

విరచిబడినది

వలచని వీర్యమును గట్టిపరచి మూత్రములోను స్వప్న మందును స్త్రీ ప్రసంగములోను వీర్యసప్తమునను తక్షణం నిలిపివేయును. ముసలితనమును నపునకత్వమును పోగొట్టి సూతనయోనాన మొసగి సంతానము కలిగించును. కాళ్ళులగుట, అతీర్ణము నడుమునొప్పిని రూపుమాపును. యౌవనములకు అమృతము వంటిది. బలహీనులగు స్త్రీలకు మంచి బల మిచ్చును. 20 దినముల మందు 3-0-0. తపాలాఖర్చు 0-6-0 మృతరత్నాకరము, 45 బందరు వీధి, మద్రాసు. అ

ఇండియన్ మెడికల్ సర్వీసు

ఉద్యోగులను ఇంగ్లాండునుండి తెప్పించుట

డా॥ యు. రామరావుగారు ఎం. ఎల్. సి. యిట్లు ప్రాయశ్చయపాపము:—నీ కమిషనువారు ఏ తేదీవరలెనని కోరి నను గూడ వి. ఎం. ఎస్. ఉద్యోగములను విలసిల్లి రిజర్వు ఉద్యోగముల వలె నుంచుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు స్టేటు సెక్రటరీగారు నిశ్చయించుట చాల యాంక్షనము కలిగించు చున్నది. అంతేగాక యిదివరకువలె పోటీపరీక్ష చేసి ఆర్డర్లను బట్టి నిశ్చయించుట గాక ఉద్యోగులను తోచిన వారిని నియమించుటకు.

అనగా దేశీయులను చేరినవ్యక్త అందరిని ఆంగ్లేయులనే నియమించుట. ఇట్టి సమయమున డా॥ లహోకరుగారు భారత కాసన సభలో గావించిన తీర్మానము ప్రభుత్వమువారి అభిప్రాయమును వెల్లడిచేసినది. ఇకముందు పదవి ఉద్యోగములకు పోటీ పరీక్షలను ఇంగ్లాండులోను ఇండియాలోను ఒకేసారి చేయవలెనని వారు తీర్మానమునందు నూచించిరి.

ఈ తీర్మానము విప్లవముగొన్నట్లున్నది. ప్రభుత్వము వారిలో రాజీపడునుదేశముతో సభవారిట్లు తీర్మానించినచో వారి కెంతయె ఆశాభంగముకలిగియుండును. చర్చసమయమున బర్గుగారు ప్రభుత్వము తరపున యిట్లు తెప్పనే తెప్పిరి. "తీర్మానము పోటీపరీక్ష చేయగోరుటయే గాక, ఇంగ్లాండు లోను, ఇండియాలోను యొకే సారి చేయ గోరుచున్నది. వి. ఎం. ఎస్. పరీక్షలవలె యింపరీక్ష లట్లుచేయుటకు వీలుండదు. వి. ఎం. ఎస్. పరీక్షకు స్వానుభవము శిక్షణ యుండవలెను. ఇండియాలో చదువువారికి ఇంగ్లాండులో చదువువారికికలె తగినశిక్షణ యుండదు. ఇంగ్లాండు బోయివచ్చిన వారు యొక్కవ సమర్థులుగ నుండురు.

ఇంగ్లాండులోను యిక్కడ ఒకేసారి జరుపవలె ననుట గాక, పరీక్షలు యిక్కడ జరుపవలెను. ప్రభుత్వోద్యోగము లన్నింటికి ఇండియాలో పోటీపరీక్షలం దుత్తీర్ణతనవారినే నియమింపవలెనని గోరెడి దినములు వచ్చినవి. లహోకరుగారు కాసనసభవారు సంకుచితవృత్తితో జూచి, దేశీయులకుగూడ వి. ఎం. ఎస్. పరీక్షల విషయమున తగిన అవకాశము లేయ వలెనని దలంచిరి. కాని, కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు రెంటిలో ఉద్యోగులను దేశీయులనే నియమింపవలెనని దలంపరైరి.

పత్తికుసర్వీసు కమిషను నియమించి భారత కాసనసభ తో సంప్రదింపుచు ఇండియా దొరతనమువారి నిబంధనల ప్రకారము ఉద్యోగుల నియమించు అధికార మొసంగవలెను. అందరకు శిక్షణ యొసంగు నవసరము వారికి లేదు. వారి సమర్థతలను పరీక్షించి నియమించురు. ఇండియాలోని చదువువారికి ఇంగ్లాండులో చదువువారివలె శిక్షణబొందుటకు ప్రభుత్వమువారు తగిన అవకాశము లేయకున్నారు. వారికి పరీక్షోధనకు విజ్ఞానాభివృద్ధికి తగిన సదుపాయములు లేవు. వారికి యూరప్రబోవు సౌకర్యములేదు. ఇండియా పరీక్షలు రెట్టినచో తగిన ఆధారములను తయారుచేయ ఇంపియును వర్తించువారులను ప్రశ్నింపము కలుగును.

అస్సంబ్లివారు యీ తీర్మానము నామోదించుటలో దేశమునకు హాని యొసగుచున్నది. ఉద్యోగములను దేశీయుల నియమించు మార్గమునకు ప్రతిబంధకముగ నున్నది.

నక్సన్ దంత మారము:—పల్లె వ్యాధులను పోగొట్టుటకు ఇదియే మంచి బోషణము. 1 డజను రు 1-4-0.

టి. ఎన్. స్వామినాథశాస్త్రి, నెం. 1, అలంగా త్రవ్వకేటి, తిరువల్లికేటి, మదరాసు.

బీజ్ బండ్:—నీరైపోయిన వీర్యమును గట్టిపరచుటకు లోకప్రసిద్ధి చెందినది. స్వచ్ఛమందుగాని ఘృతముతో గాని వీర్యము స్థిరమగుచున్న యెడల శిక్షణ నిరీపివేయును. ముసలితనమును, నపుంసకత్వమును తొలగించి యౌవనమొసంగును. ఎంతబలహీనుని కయినను రెండుగంటలలో, నరములకు బలము నిచ్చి సుఖానందమును అనుభవించునట్లు చేసి సంతానవంతులుగజేయును. ఉత్తరముల రహస్యముగా నుంచబడును. 20 మాత్రల నీ 1-కి 2-0-0. వి. పి. చార్లెస్ వేరు.

టిర్న వెద్దాశ్రమం, టిర్న వెద్దాశ్రమం, టిర్న వెద్దాశ్రమం, టిర్న వెద్దాశ్రమం.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోసన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	1	8	0
సత్యవత్సవాఖ్యానము-పద్యకావ్యము. కవిత్వము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూట గట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈగ్రంథమును జేపట్టిన పాఠకుల కొకపద్య మేని వదల మది జనింపదు.	1	0	0
శ్రీ గురుబోధామృతము అను వేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కట్టమంచి తిరుమలమ్మగారు వ్రాసినది.	0	4	0
శతకకవుల చరిత్రము-గ్రంథకర్త: పండిత వంగూరి సుబ్బారావుగారు	3	0	0
గాలవఱుమినాటకము 0-12-0 రామదాసునాటకము 0-10-0			
హిందీ తెలుగు ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ వెల 1-0-0 సంగీత శమంతకమణి ... వెల 0-8-0			
తత్వమచంద్రిక ... వెల 1-0-0 నటీకా ఆస్థానబ్రచింతామణి 0-12-0			
వృషాధిప శతకము 0-2-6 ఒంటిమిట్ట రఘువీర శతకము 0-2-0			
నర్మేశ్వర శతకము 0-3-0 నారాయణ శతకము 0-3-0			
దేవకీనందన శతకము 0-3-0 కాళహస్తీశ్వర శతకము 0-4-0			
శ్రీరామతారక శతకము 0-3-0 దాశరథి శతకము 0-4-0			
రాష్ట్రభాషా హిందీ ప్రథమపుస్తకము (రామానందశర్మ విరచితము) వెల 3-0-0			
తీలక్ మహాశయుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా॥ సత్యనారాయణశాస్త్రి విరచితము) ... 2-4-0			
హిందీబాలశిక్ష (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీ నేర్చుకొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది) ... 0-6-0			
పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, 7, తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు.			

మంచిపనితనము! నకాలమున ఇవ్వబడును

మొదలుండి ధరింపు గడియారము గొలుసులు అన్ని రకములలోను ఉన్నవి. ఇవిగాక అన్నిరకముల బంగారం, వెండి, కెంపులు, పువ్వురాగములు మున్నవి. ఇవిగూడ ఉన్నవి. ఒకదానినొకదానినొకటిగా మార్చుకొనుటకు సులభము. దీనిని రామయ్య శెట్టి, గురునాథయ్య శెట్టి కంపెనీ వగలవర్తకులు, 25, వైనాబజారుకోడు, మద్రాసు.

నగరము బంగారుకు, నీను వెండికి, మొదటిరకం పువ్వురాగము, ముందు, కెంపులను పూర్వీకమైనది.

క్రీరబలాత్మకము

ముక్త్యాలరాజుగారు బహుధనము వ్యయించి, తమ సంస్థానవైద్యులచే తయారుచేయించి ఆందరికి లభ్యమగునట్లు చేసినారు ఈతైలము అన్ని వాతవ్యాధులను బోగొట్టును. మనోవ్యాధిగలవారలకు, పితృప్రకృతిగలవారికి మిక్కిలి మంచిది. నరములకు బలమునుగలిగించి శరీరదౌర్బలమును పెంపొందించును. చచ్చుబడిన శరీరము గలవారికి, సుఖవ్యాధులచే బాధపడి సంభోగశక్తి కోల్పోయినవారికి మంచిది. వాతరోగులు అనేకమంది దీనిని నేపించి విముక్తులయినారు. మాయసభవము. పాతవ్యాధులకు గంకటి మందులేదని నమ్మకము గుదిరినది. డాక్టరు కోమనుగారుగూడ మెచ్చుకొన్నారనుటకు బట్టి దీని ప్రాశస్త్యము తెలియబడును. సంస్కారాధిక్యమునుబట్టి మాడువిధములుగా తయారుచేయబడినది. తాహతునుబట్టి ఏదికావలసిన వారు చానిని ఆస్పించుకొనవచ్చును. బోషణము నాడువిధము వందలతో పంపబడును. ఇది ప్రేమర్థమనకే గాక లోపలికి పువ్వుకొనుటకు తెపయోగించును. 7 సార్లు ఆన ర్తితమైనది. 4 అవున్సులు 2-0-0. 21 సారి ఆన ర్తితమయినది 4 అవున్సులు 5-0-0. 101 సారి నవ ర్తితమయినది 1 అవున్సు 3-0-0 4 అవున్సులు 12-0-0 ఎక్కువగా తీసికొనువారికి కమిషను రేట్టు: పోస్టుఖర్చులు చేరు.

అడసు:— మేనేజరు, ఆర్డరసాయనశాల, ముక్త్యాల, కృష్ణాజిల్లా.

గుణములలో శ్రేష్టము! బజారునందలి రకములన్నిటికంటె మేలైనది!! వెలలొ నరనము!!

రాజేశ్వరి

చర్మవ్యాధులకు

బోర క్కునబ్బ

వజ్రయుధము

మైనపువ్వులు, అన్నిరకముల సబ్బులు కూడ దొరుకును. అన్ని స్థలములలో ఏజంట్లు కావాలను.

ఆర్. ఆర్. సోపు అండ్ క్యాండిల్ వర్క్సు, బెజవాడ.

సృంగంమలకతైలము

నకలశోగములను, శీతరోగములను నివారించును. 6 బోన్సులు బుడ్డి 1-కి ధర రు 1-4-0

ఆయుర్వేదభాషణ నోరి రామశాస్త్రి, ఆయుగేంద్రునియందు.

చదువ చదువ సంతోషించెదరు ! నీకు కావలసినదియు,
నీవు చూడవలసినదియు చాలరోజులు వదికిన శాస్త్రమిదియే.

అయితే మును

మొత్తము 4,393 4 8

మొత్తము 4,397 4 8

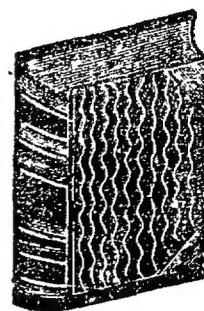
కార్తవీర్య.

తాలూకా ఆఫీసురోడ్డు, బెజవాడ.

1925 సం॥రం 1 వ జనవరివరకు నిలువలు

గారిపద నిలువ 100-0-0

- అంధరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘము, తాకినాడ.

ఆంధ్రభాషలో ఇట్టిపూర్తిరహస్య
కాస్యము ఇదివరకు యెవరివల్లను బహి
రంగముగా ప్రచురింపబడలేదు.
దీనిలో స్త్రీ పురుష లక్షణములును
వారియొక్క ఆచయవము విలక్షణ
ములు శృంగార రహస్యములును.
మొగ ఆడ అను శిశు ఉత్పత్తి వివర
ములును, పూర్వము మహాముఖులు

మర్కముగా వ్రాసిపెట్టినపుస్తకమును
 టములతో ముద్రించి యున్నాము.
 చార్జి7 అణాలు. ఎం. ఎస్. సరస్వతి
 ఆరుముగంబీధి, మదరాసు.

పారిశుధ్యమునుగూర్చి పామరజనులకు బోధించుటకు డి. క్లబ్బాని ప్రచార మొనరింపుడు. డాక్టర్ల యు. రామారావు, (ఎం.ఎల్.సి.ఎఫ్.ఎం.యు.) గారు వ్రాసిన ఈవిధపు శిక్షాగ్రంథమున బడిన గ్రంథము లీవిషయమున చాల నుపకరించును.

ఆరోగ్యోపన్యాసములకు శ్రేష్ఠమైన సహాయక
గ్రంథములు

ఆరోగ్యోపన్యాస గ్రంథావళి ఆంధ్ర, ద్రవిడ, తెలంగాణ
భావలలో ముద్రించబడినది.

1. ఇండ్లు-ఆరోగ్యము	అబాలు	2
2. డాక్టరు వచ్చులోపల ఏమి చేయవలెను		2
3. పాతకాలలలో ఆరోగ్యశాస్త్రము, (హెజీను)		4
4. జలము—ఆరోగ్యము		2
5. గాలి—ఆరోగ్యము		2
6. ఆరోగ్యము—వ్యాధులు		2
7. నిరోధింపబడదగిన వ్యాధులు		2
8. క్రిములను వ్యాపింపజేయు సామాన్యవ్యాధులు		2
9. పాలు—ఆరోగ్యము		2
10. బ్రాంది సారాయి (అల్కహాలు) త్రాగుటవలన కలుగు అపాయము.		2
11. తనకేరీరమునకు సంబంధించిన ఆరోగ్యశాస్త్రము		4
12. ఇంటిలో ఉపచర్య		8
13. ఆహారము—ఆరోగ్యము		2

ఎవరికైనా అపాయము కలిగినపుడు వెంటనే ప్రథమ చికిత్స చేయువద్దతి. అంధ్ర, దవిడ, కర్నాటక, మళయాళ, ఆంధ్ర భాషలలో ముద్రింపబడెను. అణాలు 12.

ఈ గ్రంథములు దొరకు తావు:—

శ్రీ కృష్ణను బ్రవర్ణి,
పోస్తుబాక్కు, 166 చెన్న పట్టణము.

రత్నపురుష తేహ్యం

శుక్లవసుమతు పోగొట్టి బలముగలుగజేయు అమృతశ్రీ హృం. ఏకారహితుచే సంభవించిన శుక్లవస్తుమైనను పారదోలు నని అనేకులు కొనియాడినారు. మేహమువల్ల వచ్చినదగు, మూత్రరోగములుకూడా తగును. దష్టి రు 3-4-0.

(५३६)

1963

అజీర్ణమునువాగొట్టి అన్నమరుగునట్లు చేయుటయే గాక
మంచివారాగ్ని కలుగజేయును. తులం 1 కి రు. 1-0-0.

పట్టాభిరామ వైద్యశాల గోదావరిజిల్లా (రాయవరం)

పతాపక స్మారిమా తలు

మిక్కిలిపూటను నువాసనగలవి. తాంబూలములాగిగాని విడిగా గాని 1-2 మాత్రలను పుచ్చుకొనిన మిక్కిలి రుచిరముగా నుండుటయే గాక, అక్షిర్ణము, వాయువు, జలుబు, జ్వరము, దగ్గు, ఉబ్బసము, కలరా, ప్లేగు మొదలగు వ్యాధులను ఖండించును. పతి గ్రహముం దుండవసెదది. వి.సి. అ. 6, 250 మాత్రల నీలి 0.4-0. డజన్ నీలి 2.8-0 వి. సి. ఏ. అండు కో,

8851-1 ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేవి. (నెల్లూరుజిల్లా)

అమృతాంజనము

చక్కనిదబ్బీతో నహా సీసా 1-కి ర్వు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్వు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

లోకమయహరకస్తూరిమాత్రలు

594

విజ్ఞాపన

మహాబాగా 25 సం॥ల నుండి నేనె లోకనీవ చేయుచుండునంగతి తమకు తెలిసియుండవచ్చును. ప్రతి సం॥రము లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆదరించుచున్నా. ఇండియావారుమాత్రమే గాక బర్మా, సింగపూర్, మలయా, స్ట్రేటు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందుండు వారుగూడ నాతో స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందరూ నన్ను ఆదరించుచున్నారు. సమయము వచ్చి నప్పుడునన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలు)నంటిపిల్లలు, బాలెంతలు, పదును వారు, ముసలివారు, వారు వీరననేల సమస్త మానవజాతియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్తకీలములు, సకలజ్యోతములు, మాంధ్యము, శీతవాతము, ప్రక్కలయిడ్చు, ఆకలిలేకుండుట, మలబద్ధము, తీర్చించిన శ్రేణులు, కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు (క్వాసకాసము, పర్వనొప్పి, నడుమునొప్పి, ఇక్షుల్టాడెంజా, షేగు, జ్వరములు మొదలగు బ్యాటరీకు, ఇతరవ్యాధులకు అనుపానపత్రికలో నున్న ప్రకారము వాడిన తప్పక గుణమును. నలు రెక్కిలనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపత్రికలు వేనకువేలు గలవు. ఒకదాని నాతో స్నేహము చేసిన వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

800 మాత్రలుగల బుడ్డి 1-కి ధర 0-4-0. పొట్టుఖర్చు వేరు. 6 బుడ్ల వెల పొట్టుఖర్చుతో ర్వు. 1-8-0. 12 బుడ్లు ర్వు. 2-18-0 25 బుడ్లు ర్వు. 5-8-0. కావలసినవారు ఈ దిగువవినిపమునకు వ్రాయుడు.
ఆయుర్వేదవైద్య పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

అగ్నిక్రీడ (బాణసంచా)

రెండవ కూర్పు 8 అణాలు

ఉపాధాతము బాణసంచా చేయుటలో బాగ్రత్త, తుపాకీ మందు, బాణసంచాలోని వస్తువులు. దేశవాళీ బాణసంచా ఇంగ్లీషు బాణసంచా రంగురంగుల వెన్నుడుదలు, ఆకాశబాణములు, వత్తెలు, తారానువ్వలు, పేకలు, చిచ్చుబుడ్లు, చక్రబాణములు పొర్లుపైరు, బంగారువాన; వెండివాన, నెమలిపించ, పాముల కట్టి, రంగులనుత్తబులు, అక్షరముల చిత్రములు, అవుట్లు, గుండ్ల నీలుబాణసంచా భోగిమంటలు మొదలగునవి.
మంజువాణి ముద్రాక్షరశాల, ఏలూరు, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా

ఆయుర్వేద హృదయ రత్న కరమ్

అపూర్వ అత్యద్భుతగ్రంథము

కొద్దిరోజులవరకు వెల 8-0-0.

2046

శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి

ప్రిన్సిపాల్ అండు సీనియర్ డాక్టరు, బెజవాడ.

వజ్రగుళికలు

20 మాత్రల డబ్బీ వెల రూ. 1-0-0

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్తపుష్టియు సరముల పటుత్వమును కారణములు. రక్తపుష్టి మంచి ఆరోగ్య మునకు మూలము. ఆరోగ్యము బహిరంగశరీర వ్యాయామమువల నను జీర్ణేదియత్వమువలనను గలుగును.

అమృతాంజనం డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి.

ప్రపంచమందు అంతటను మంచిస్వాగతము

"కామకాస్త్రమునకు" గలదు. ఆరోగ్యము, విశ్వర్యము, ఆభివృద్ధి మొదలగు వాటినిగురించి సలహా యిచ్చు గ్రంథము. 150 పుటలు గలది. మిగిలిన లేకున్న ఒకటిని తెప్పించుకొనుడు. ఇది ఉచితముగా తపాల్ ఖర్చు లేక పంపబడును. కావలసిన వారు ఈదిగువ వినిపమునకు వ్రాయును.

ఆతంతనిగ్రహ బౌద్ధశాల,

26, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

మానసోల్లాసినీమాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

వెలగులభము! (పొట్టుఖర్చుల ప్రత్యేకము) గుణవశిక్తము! శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగిడి పైతృకాకల కీమాత్రలు దివ్యామృతము. అక్షిగ్ధము, అరుచి, అపులించుట, అగ్నిమాంధ్యము, అశిశాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలమును, విక్రములు, పార్శ్వములు, శిరస్సు, వేర్లు, అస్థులు మొదలగునానియందు గలిగిడి నొప్పలను బోనొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈమాత్రలు మేహవాతనొప్పలను వెంటనే మాన్పును. ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల బౌద్ధ మగులచేతను సరమహాస్వక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

చిరునామా:—

(1078)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు విడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

మీ వెంట్రుకలను వెంచుడు.

మీయొక్క శరీరమును ఎటుల పోషించుచుంటిరో అటులే మీరు మీ వెంట్రుకల విషయములో గూడ ప్రస్తుత శాస్త్రీయమైన పరిశోధన ననుసరించి పోషింపవలెను.

కామినియా నూనె

(రిజిస్టర్డ్)

కామినియా నూనె ప్రసిద్ధి కెక్కిన వస్తువులచే శాస్త్రీయ ముగా తయారుచేయబడినది. ఇది శిరోజములు పెంచుటకు గాను మంచివస్తువు. ఇది వెంట్రుకలయొక్క మొదళ్లకు కావలసిన సహాయమును చేయుచు పోషించుచుండును. దానిని ఉపయోగించినయెడల యిదివరలో రాలిపోవుచున్న వెంట్రుకలను రాలిపోకుండా కాపాడును, చుండు మొదలగు వానిని తలలో కలుగ నియ్యకుండా కాపాడుటయే గాక, వెంట్రుకలను పట్టునలె, నృదువుగాను, అందముగాను పెంచును. అంతేమీ గాక ఇది చర్మమును శుభ్రముగా నుంచి మెదడునకు చల్లదనమును కలిగించి శుఖము నిచ్చును. ఇన్ని మంచిగుణములు కలిగిన యీ కామినియా నూనె స్త్రీలకు, పురుషులకు, పిల్లలకు రక్షణాదము. దానియొక్క ఆధిక్యమునకుగాను, చెప్పపురి ప్రదర్శనములోను, డిస్లామా ఆఫ్ మెరిట్స్ చెన్నపురిలోను, అలహాబాదు ప్రదర్శనములోను బంగారు పతకములను బహు

లిగా నొసంగిరి. ఒక బుడ్డి ధర 1-0-0. ఖర్చులు 0-6-0 ఎఫ్.స్టా. 3 బుడ్లు ధర 2-10-0. ఖర్చులు 0-12-0 ఎఫ్.స్టా. పై కామినియా నూనె ప్రతిన రక్తవివర్ధము, పట్టుములయందును, పల్లెలలోను విక్రయింపబడును. లేకున్న సోల్ యేజెంట్లు:—ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ 155 జమ్మూమసీదు, బొంబాయి అని వ్రాసి మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న

అటోమిక్ బహారుకు వ్రాయుడు.

అటోమిక్ బహారు అత్తరు. లన్సిటిలోను ఉత్పన్నమైనది. ఇది సువాసన ద్రవ్యముగాను, అత్తరుగాను గూడ ఉపయోగపడును. కొన్ని మక్కలను మీ చేతి రుమాలుమీద చల్లినయెడల కనునీయమైన సువాసన అన్ని దిశలను వ్యాపించును. ఇది దీనియొక్క ఆధిక్యమునకు కలకత్తా ప్రదర్శనములో బంగారుపతకమును బహునెను.

1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర ర్వు 2-0-0 | 1 డ్రాం బుడ్డి ధర ర్వు 0-12-0
1/4 అవున్సు బుడ్డి ధర ర్వు 1-4-0 | 2. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము 0-8-0

సోల్ యేజెంట్లు:— ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ, 155 జమ్మూమసీదు, బొంబాయి.

